

Plan upravljanja destinacijom za Općinu Vir, Hrvatska

O ovom Planu upravljanja destinacijom

Metodologija

Ovaj Plan upravljanja destinacijom izradila je tvrtka PKF hospitality d.o.o., Zagreb, u suradnji s PKF hospitality GmbH, Beč, između srpnja 2025. i studenoga 2025.

Konačni sadržaj temelji se na kombinaciji:

- uvida stečenih tijekom terenskih obilazaka destinacije
- osobnih intervjua s ključnim dionicima u turizmu u destinaciji
- postojećih dokumenata i izvještaja
- sveobuhvatnog kabinetskog istraživanja
- internih izvješća i baza podataka PKF hospitalityja o razvoju turističkih destinacija
- internih strateških sastanaka PKF hospitalityja

Odricanje od odgovornosti

Sve buduće odluke isključiva su odgovornost nadležnih institucija – PKF hospitality ne može snositi odgovornost za bilo kakve odluke donesene na temelju ove studije.

Plan upravljanja destinacijom prikazuje sve informacije dostupne u trenutku provedbe studije.

Datum predaje

14. studenoga 2025

izradio:

PKF hospitality d.o.o.

Rapska 46b

10000 Zagreb

Hrvatska

e-mail zagreb@pkfhospitality.com

internet www.pkfhospitality.com

Projektni tim:

Florian Van der Bellen – voditelj kontrole projekta

Franco Peruza – voditelj projekta

Jure Golež – konzultant

Tomislav Sili – mlađi konzultant

Predgovor

Ovaj Plan upravljanja destinacijom trebao bi poslužiti kao temelj za profesionalan i uspješan razvoj turizma na Viru te omogućiti nadležnom javnom tijelu donošenje ispravnih odluka o njegovoj budućnosti.

Nadamo se uspješnoj provedbi tijekom narednih nekoliko godina.

PKF hospitality group

Sažetak

Gdje Vir stoji danas

Vir je prerastao iz mirnog otoka u **jednu od najintenzivnije korištenih ljetnih destinacija na hrvatskoj obali**, potaknut prvenstveno privatnim smještajem i smještajem u objektima za odmor. Snažna cestovna povezanost, duga i razvedena obala, lojalno obiteljsko tržište te bogat kalendar događanja jasne su prednosti. Istodobno, **brza i fragmentirana izgradnja**, jaka ovisnost o srpanjsko-kolovoškom vrhuncu te pritisak na **infrastrukturu i javni prostor** pokazuju da sadašnji model rasta temeljen na volumenu doseže svoje granice.

Analiza u ovom Planu potvrđuje dvostruku stvarnost. S jedne strane, Vir ima **razmjer, dostupnost i tržišnu prepoznatljivost** kakve mnogi otoci mogu samo poželjeti. S druge strane, suočava se s posljedicama brzog, uglavnom nekoordiniranog razvoja: velika ovisnost o automobilima, problemi s parkiranjem i prometom u centralnim zonama, pritisak na sustave vodoopskrbe, odvodnje i otpada te brige o kvaliteti života stanovnika, vlasnika kuća za odmor i gostiju. Bez strateškog resetiranja, „više istoga“ dodatno bi narušilo udobnost, sigurnost i vrijednost Virskih prirodnih i obalnih resursa.

Što ovaj Plan donosi

Ovaj Plan upravljanja destinacijom pruža **realističnu putanju prema prijelazu s kvantitete na kvalitetu i veću ugodnost života**:

- **Modul 1 – Procjena destinacije** pokazuje kako je virski turizam izgrađen „odozdo“ privatnom izgradnjom, uz minimalni hotelski kapacitet i usku usmjerenost na ljetnu sezonsku špicu.
- **Modul 2 – Strateške smjernice** primjenjuje nacionalni okvir održivog kapaciteta (NN 112/2024) i pristup prostornom planiranju koji utvrđuje gdje je pritisak već kritičan, a gdje su još uvijek moguće optimizacije i zaštita.

- **Modul 3 – Ključne pouke i Akcijski plan** postavlja preferirani scenarij „održive optimizacije“ do 2030. te ga pretvara u konkretne, fazne projekte i mjere upravljanja.

U središtu Plana nalazi se jasan strateški zaokret: **s maksimiziranja volumena na optimiziranje kvalitete, ugođaja i identiteta**. Preporučeni projekti nadograđuju postojeću DNK Vira, poboljšavajući ono što već postoji i ciljano dodajući nedostajuće elemente koji podižu ukupni standard otočkog doživljaja.

Ključne smjernice djelovanja

- **Nekretnine i javni prostor**: kompaktni hotel „Dnevni boravak Vira“, marina s brodskom benzinskom postajom, Virski sportski centar i Centar za vodene sportove, unaprijeđene šetnice i tematske plaže.
- **Baština i identitet**: Četiri Monumenta, revitalizacija Kašteline i vidljivi „Dalmatinski Vir“ u arhitekturi, gastronomiji i evnetima.
- **Kvaliteta smještaja**: Vir Excellence Club i jednostavni alati za vlasnike radi podizanja standarda i kvalitete boravka.
- **Infrastruktura i operacije**: nadogradnja komunalne infrastrukture, smart monitoring, bolje upravljanje parkiranjem i otpadom, smanjenje buke, bolja signalizacija i disperzija.
- **Organizacija i marketing**: efikasnija organizacija upravljanja destinacijom, oštrije strategije brendiranja i marketinga, regionalna suradnja i podatkovna nadzorna ploča.

Pogled unaprijed do 2030.

Ako se Plan dosljedno provede — uz jasne uloge Općine Vir, TZO Vir i Vir turizam d.o.o. te stabilno višegodišnje financiranje — Vir bi do 2030. mogao biti **prepoznat kao dobro upravljani i za život ugodni dalmatinski otok**, s čišćim i sigurnijim prostorima, višom kvalitetom usluga i uravnoteženijom turističkom ponudom s višom vrijednošću.

Sadržaj

O ovom Planu upravljanja destinacijom	2	3.3. Nekretninski razvojni projekti	55
Sažetak	3	3.4. Razvoj Virskih znamenitosti	62
Sadržaj	4	3.5. Upravljanje overturizmom i provedba održivosti	66
Modul 1 – Procjena Destinacije	5	3.6. Podizanje atraktivnosti Vira i jačanje privlačnosti izvan sezone	74
1.1. Procjena Destinacije	6	3.7. Uravnoteženje ključnih izazova	81
1.2. Strateški & kontekstualni okvir	7	3.8. Put prema izvrsnosti	87
1.3. Organizacijske strukture u turizmu	9	3.9. Novi fokus – unutarnji i vanjski	97
1.4. Trenutni projekti	10	3.10. Zaključak	103
1.5. Okvirni uvjeti	11		
1.6. Turistička ponuda i potražnja	14		
1.7. Trendovi & tržišno pozicioniranje	22		
1.8. Primjeri najbolje prakse	27		
Modul 2 – Strateške smjernice	33		
2.1 Strateške smjernice	34		
2.2 SWOT analiza	35		
2.3. Ključni stupovi pozicioniranja	39		
2.4. Vizija & ključni razvojni ciljevi	42		
2.5. Nosivi kapacitet	43		
2.6. Potencijalna ciljana tržišta i tržišni profili	49		
Modul 3 – Ključne pouke & Akcijski plan	51		
3.1. Uvod	52		
3.2. Akcijski plan	53		

Modul 1

Procjena Destinacije

Ovaj modul daje činjeničnu procjenu današnjeg stanja Vira, načina funkcioniranja otoka kao destinacije, uključenih dionika i onoga što je već u tijeku.

O procjeni destinacije

Modul 1 postavlja temelje za cijeli Plan upravljanja destinacijom (PUD). Objedinjuje strateške dokumente, organizacijske realnosti, osnovne okvirne uvjete i trenutačnu turističku ponudu u jedinstvenu, koherentnu sliku.

Cilj je prijeći izvan percepcija ili anegdota i uspostaviti zajedničko, na činjenicama utemeljeno razumijevanje toga gdje Vir danas stoji kao destinacija – što funkcionira, što nedostaje i koje dinamike već oblikuju njegovu budućnost.

Modul je strukturiran u sedam glavnih cjelina:

1. Strateški i kontekstualni okvir

Pregled relevantnih nacionalnih, regionalnih i lokalnih strategija, planova i regulativa koje utječu na razvoj Vira. Ovo poglavlje pojašnjava kako se Vir uklapa u širi okvir politika te koje obveze, mogućnosti i ograničenja već postoje.

2. Organizacijske strukture u turizmu

Mapiranje ključnih aktera uključenih u turizam (općina, TZO Vir, komunalne tvrtke, privatni sektor, regionalna tijela) i analiza njihove trenutne suradnje. Ističu se snage i slabosti u upravljanju, koordinaciji i kapacitetima za provedbu.

3. Trenutni projekti

Sažetak tekućih i planiranih inicijativa koje utječu na turizam i kvalitetu života na otoku – od infrastrukture do javnih prostora i razvoja proizvoda. Time se pomaže izbjeći dupliciranje aktivnosti i jasnije utvrditi gdje bi PUD trebao nadograditi postojeće napore umjesto da ponovno izmišlja već pokrenute aktivnosti.

4. Okvirni uvjeti

Osnovni „omogućavajući čimbenici“ poput geografije, stanovništva, dostupnosti, infrastrukture i okolišnog konteksta. Ovi elementi određuju fizičku i socio-ekonomsku osnovu na kojoj se turizam razvija te definiraju granice i potencijale.

5. Turistička ponuda i opskrba

Inventar i analiza smještaja, atrakcija, aktivnosti, događanja, gastronomije i prateće usluge. Pokazuje što Vir trenutno nudi posjetiteljima, gdje je ponuda koncentrirana te kako se ponaša u odnosu na potražnju.

6. Trendovi i tržišno pozicioniranje

Ključni globalni i regionalni turistički trendovi te trenutačna pozicija Vira unutar konkurentskog seta. Poglavlje analizira kako se Vir danas percipira, koje tržišne segmente privlači i kako se uspoređuje s drugim jadranskim destinacijama.

7. Primjeri dobre prakse

Odabrani primjeri iz usporedivih mediteranskih i globalnih destinacija koje su uspješno riješile slične izazove (npr. sezonalnost, podizanje kvalitete ponude, zaštita prirodnih područja). Primjeri služe kao inspiracija za ono što bi se realno moglo primijeniti na Vir.

Ova je struktura odabrana kako bi se prešlo iz konteksta u praksu: od politike i upravljanja, preko trenutačnih inicijativa i uvjeta, do ponude, trendova i vanjskih pokazatelja. Zajedno, ove cjeline daju dionicima zajedničku činjeničnu osnovu, osiguravajući da strateške odluke i projekti u kasnijim modulima budu utemeljeni u stvarnom stanju današnjeg Vira.

Nacionalna strategija postavlja jasan cilj: od kvantitete do kvalitete, a Vir mora biti primjer

Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2030.

Strategiju je pripremio Ministarstvo turizma i sporta Republike Hrvatske, a usvojena je 2022. godine kao prva dugoročna nacionalna strategija u potpunosti usklađena s EU Green Dealom i ciljevima održivosti.

Strategijom se postavlja okvir za održiv, inovativan i otporan razvoj turizma u Hrvatskoj. Naglašava poboljšanje kvalitete, smanjenje sezonalnosti, uravnoteženje regionalnog razvoja i osiguravanje da turizam pozitivno doprinosi kvaliteti života stanovnika. Također naglašava važnost usklađivanja lokalnih razvojnih planova s nacionalnim pokazateljima održivosti.

Ključna poruka/vizija: Hrvatska će do 2030. godine biti globalno priznata destinacija održivog turizma, s uravnoteženim regionalnim razvojem, inovativnim proizvodima i visokom kvalitetom života stanovnika.

Glavni ciljevi nacionalne strategije

- Prebaciti fokus s kvantitete na kvalitetu turizma.
- Diversificirati turističke proizvode izvan klasičnog „sunca i mora“ (kulturni, aktivni, zdravstveni, gastronomski).
- Smanjiti sezonalnost i regionalne neravnoteže.
- Ojačati pokazatelje održivosti: okoliš, infrastruktura, nosivost.
- Digitalna transformacija i inovacije u turističkim uslugama.

Relevantnost za Vir

- Vir je test za nacionalne izazove: visoka ovisnost o privatnom smještaju, snažna sezonalnost, ograničena diversifikacija proizvoda.
- Naprezanje infrastrukture i prekomjerna izgradnja izravno su povezani s ciljevima strategije upravljanja nosivošću i održivošću.
- Prilike: Vir se može uskladiti s nacionalnim ciljevima ulaganjem u infrastrukturu, diverzifikacijom turističke ponude i provođenjem standarda kvalitete u privatnom smještaju.

Nacionalna strategija jasno naglašava da se budućnost hrvatskog turizma mora temeljiti na kvaliteti, ravnoteži i održivosti. Za Vir to znači da se dosadašnji obrasci brzog, nereguliranog rasta više ne mogu nastaviti. Ovisnost otoka o privatnom smještaju, izražena sezonalnost i vidljiv pritisak na infrastrukturu svrstavaju ga izravno u središte ključnih izazova. Vir nije iznimka, već jasan primjer šireg strukturnog problema s kojim se suočava hrvatski turizam danas.

Istodobno, ovo usklađivanje donosi i snažnu priliku. Odgovarajući izravno na prioritete strategije, Vir se može pozicionirati kao pilot-destinacija u kojoj se testira i demonstrira prijelaz s kvantitete na kvalitetu. Ulaganja u infrastrukturu, diversifikaciju turističkih proizvoda i podizanje standarda usluga u privatnom smještaju nisu samo lokalne potrebe, već i dio šire nacionalne obveze. Ako se provedu učinkovito, Vir može svoje trenutačne ranjivosti pretvoriti u vrijedne prednosti.

Izvorna strategija pružila je jasnu viziju – ali njezini neriješeni izazovi sada su naša stvarnost i moraju voditi novi plan

Strategija razvoja turizma za Općinu Vir (Horwath HTL, 2011)

Situacijska i tržišna analiza te strategija razvoja turizma općine Vir

Studija pripravljena 2011. godine od strane Horwath Consulting Zagreb predstavljena je kao prva sveobuhvatna turistička strategija za Vir. Planom je analiziran turistički potencijal Vira, definirani razvojni prioriteti te zacrtana dugoročna vizija pozicioniranja otoka unutar Zadarske županije.

U strategiji je naglašeno da se Vir prvenstveno treba profilirati kao destinacija za sunce i more, dok se postupno diverzificira u obiteljski, kulturni i aktivni turizam. Snažna poboljšanja infrastrukture i bolja kvaliteta usluga utvrđeni su kao preduvjeti za održivi rast.

Ključna poruka/vizija: *Vir će postati prepoznatljiva turistička destinacija Zadarske županije, prvenstveno temeljena na suncu i moru, upotpunjena kulturnim, obiteljskim i aktivnim turizmom, podržana poboljšanom infrastrukturom i većom kvalitetom usluge.*

Strateška vizija (2011.)

Horwathov plan zacrtao je Vir kao destinaciju sunca i mora s postupnom diverzifikacijom. Naglasio je važnost nadogradnje infrastrukture i poboljšano upravljanja kako bi se postigao održivi model turizma.

Glavni zaključci u to vrijeme

- **Nesrazmjer u smještaju:** Nedostatak hotela, turizam se gotovo u potpunosti temelji na privatnim apartmanima.
- **Prekomjerna izgradnja:** nekontrolirana gradnja već se smatrala strukturnim rizikom.
- **Slabosti infrastrukture:** posebno gospodarenje vodom, kanalizacijom i otpadom.
- **Atrakcije:** fokus na plaže; ograničeni kulturni i aktivni turizam.
- **Dionici:** fragmentirani sustav, s Vir Turizmom d.o.o. kao glavnim institucionalnim akterom.

Kritični nedostaci od 2011 do danas.

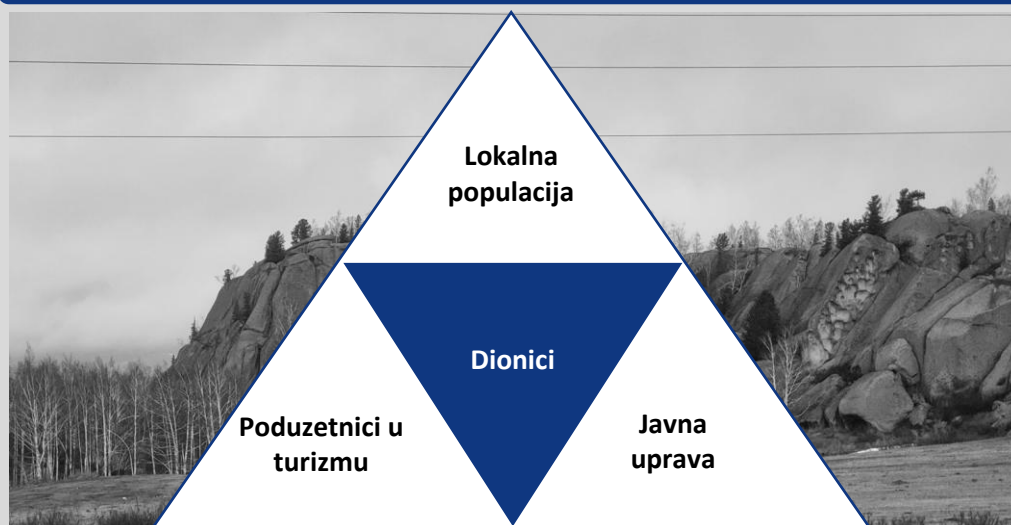
- Snažne preporuke za diverzifikaciju i infrastrukturu nisu provedene.
- Rast je ostao kvantitativan → nagli rast privatnih iznajmljivača bez kontrole kvalitete.
- Ograničen napredak u području lokalne infrastrukture.
- Nedostatak nadzora nosivosti kapaciteta unatoč ranim upozorenjima.

Horwathov plan iz 2011. godine jasno je identificirao ključne izazove Vira – oko izgradnje, oslanjanja na privatne iznajmljivače, slabu infrastrukturu i nedostatka diverzifikacije. Ipak, preporuke nisu provedene, a rast je ostao usmjeren na kvantitetu, a ne na kvalitetu. Kao rezultat toga, iste slabosti istaknute prije više od deset godina i danas su vidljive, samo izraženije.

Proces legalizacije povezan s ulaskom Hrvatske u EU zacementirao je velik dio ove neplanirane gradnje kao trajne osnove. To znači da se preizgrađeni centar više ne može preokrenuti, već samo upravljati. Horwathov plan stoga nije putokaz, već podsjetnik na dugogodišnja pitanja.

Na Viru turizam pokreće razvoj, oblikuje svakodnevni život i izravno određuje kvalitetu života svojih stanovnika.

Ključni dionici

Kako bi se podržao održivi razvoj turističke destinacije, potrebno je uzeti u obzir potrebe svake skupine dionika.

Posebnu važnu ulogu imaju tijela javne uprave koja s jedne strane trebaju podržavati profesionalan i ekonomski održiv razvoj turizma u svojoj destinaciji, a s druge strane lokalnom stanovništvu komunicirati prednosti, mogućnosti i pozitivne učinke održivog razvoja turizma te kontinuirano pratiti njihov odnos prema turizmu i njegovom razvoju.

Kako bi se spriječile negativne napetosti, ključno je svim dionicima pružiti redovite prilike za komunikaciju i raspravu o važnim pitanjima koja se tiču turizma i njegovog razvoja. Ovim mjerama može se postići uravnotežen i skladan pristup razvoju turizma, od čega koristi i destinacija i njezini stanovnici.

Javna uprava

Javna tijela su središnji donositelji odluka za turizam na Viru, ali se uloge često preklapaju, a koordinacija je ograničena.

- **Općina Vir** – Nadgleda donošenje političkih odluka, prostorno planiranje i financiranje lokalne infrastrukture.
- **Turistička zajednica grada Vira (TZ Vir)** – Odgovorna je za promociju, događanja i brendiranje destinacije, ali posluje s ograničenim kapacitetom.
- **Vir turizam d.o.o.** – Općinsko poduzeće koje upravlja gastro objektima, plažama, parkiralištem i nekim turističkim uslugama, stvarajući preklapanje uloga s TZ Vir.
- **Zadarska županija i Ministarstvo turizma** – Osiguraju strateške okvire i financiranje, ali imaju ograničen izravan angažman na Viru.

Poduzetnici u turizmu

Turistički poduzetnici dominiraju ponudom Vira, ali djeluju individualno.

- **Vlasnici privatnog smještaja** – kontroliraju većinu turističkih kapaciteta Vira. Oni su moćni, ali fragmentirani, bez jedinstvene platforme.
- **Pružatelji ugostiteljskih usluga** – Restorani, barovi i kafići zadovoljavaju sezonsku potražnju, a samo nekolicina ima za cilj kvalitetniju gastronomiju.
- **OPG-ovi, mala i srednja poduzeća bez smještaja** – uglavnom ih nema na otoku.

Lokalno stanovništvo

Lokalno stanovništvo je jedinstveno jer su gotovo svi stanovnici vezani za turizam. Većina mještana ili posjeduje apartmane, pruža usluge ili su zaposlenici javnih tijela, a u mnogim slučajevima i sve troje. To stvara snažno preklapanje između javnih tijela, poduzetnika i lokalnog stanovništva. Kao rezultat toga, **poboljšanja turističke infrastrukture, kvalitete usluga i upravljanja destinacijom izravno utječu na kvalitetu života stanovnika.** Jačanje turizma na Viru stoga je ekonomska nužnost i društveni prioritet, jer su dobrobit zajednice i održivi razvoj neraskidivo povezani.

Razvoj Vira rezultat je neispunjenih vizija iz prijašnjih strategija i nužnih zahvata koji su trenutačno u tijeku

Prošli i sadašnji projekti na Viru

Virski turistički projekti danas kombiniraju nedovršene ambicije iz prošlih strategija s praktičnim nadogradnjama infrastrukture koje su u tijeku. Dok neki Horwathovi prijedlozi ostaju nerealizirani ili samo djelomično napredni, drugi su ponovno u raspravi u ažuriranim oblicima.

Projekti iz prethodne strategije koji su još uvijek relevantni:

- **Multifunkcionalni kulturno-kongresni centar** – planiran 2011. godine, ostaje nerealiziran.
- **Projekt hotela** – još ne postoji hotel; o konceptu se raspravlja, ali mora biti prilagođen veličini i identitetu Vira, a ne pretstavljati klasičan resort.
- **Marina Porat** – predložena 2011. godine, i danas planirana, ali nije realizirana.

- **Tematske plaže** – samo se djelomično odražavaju u trenutnom održavanju; potpuni razvoj nikada nije proveden.
- **Virski prsten (aktivacija SZ)** – izgrađena je cesta, ali se daljnji rekreacijsko-sportski razvoj nikada nije ostvario.
- **Kamp Samotvorac – Srpljica** – nije realiziran; moderan kamp u skladu s prirodom ostaje prilika za budućnost.

Projekti koji su već u izradi ili o kojima se danas aktivno raspravlja:

- **Proširenje vodovoda i kanalizacije** – značajan infrastrukturno-komunalni projekt, ulaganje od +200 milijuna eura.
- **Jačanje električne mreže** – tekuće nadogradnje kako bi se smanjilo ljetno opterećenje.
- **Održavanje i opremanje plaža** – c. 14 km obale koje održava Vir održavanje d.o.o.
- **Tvrđava Kaštelina** – očuvanje i aktivacija kao kulturna znamenitost.
- **Sezonske mjere mobilnosti** – ležeći policajci, kontrola parkiranja.
- **Šetnica Lungomare do Kašteline** – razmatrana kulturno-rekreacijska šetnica.
- **Rješnja za promet i parkiranje** – kontinuirane rasprave o zagušenju oko mosta i centralnog područja.
- **Infrastruktura za evente** – Virsko ljetno, Advent, Karneval, pod TZ Vir + Vir turizam.

Razvoj Vira oblikuju dvije stvarnosti: niz ambicioznih projekata koji su prvi put predloženi 2011. godine, a koji su uglavnom ostali nerealizirani, te niz bitnih nadogradnji infrastrukture koje se sada aktivno provode kako bi se nosili sa sezonskim pritiscima.

Marina, koncept hotela i kulturni centar ilustriraju kako je Horwathova vizija još uvijek prisutna, ali zahtijeva prilagodbu identitetu Vira. Istodobno, trenutni radovi na komunalnim uslugama, plažama i mobilnosti naglašavaju hitnu potrebu za održavanjem funkcionalnosti destinacije.

Novi PUD mora uravnotežiti ova dva smjera – dovršiti naslijeđene vizije gdje je to izvedivo, dok daje prioritet praktičnim projektima koji osiguravaju održivost Vira danas.

Pristupačan otok u sjevernoj Dalmaciji sa snažnim sezonskim demografskim promjenama

Zemljopisni položaj i stanovnici

- Vir je dio **Zadarske županije**, sjeverna **Dalmacija**, **Hrvatska**.
- Otok se prostire na **22,38 km²**, a dužina obale je oko **31 km**.
- Vir je izravno povezan s kopnom preko Virskog mosta (**otvoren 1976.**), 25 km od Zadra i unutar 40 km od Zračne luke Zadar.
- Općina ima oko **4.000** stalnih stanovnika, prosječne starosti **oko 44 godine**.
- Sezonski vrhunac: do **30.000–50.000 ljudi**, uključujući turiste i vlasnike sekundarnih domova (vikendica).
- Manje od **15% zgrada** koristi se za stalni boravak; većina su sekundarni domovi ili turističko iznajmljivanje.
- Lokalno gospodarstvo: snažno ovisi o **turizmu i građevinarstvu**.

veći gradovi u okolici

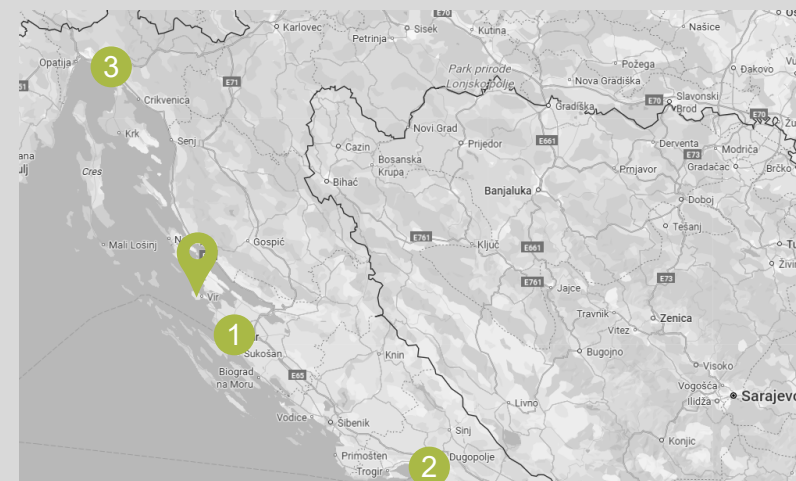
- 1 Zadar (25 km)
70.800 stanovnika
- 2 Split (176 km)
176.000 stanovnika
- 3 Rijeka (270 km)
108.000 stanovnika

Susjedni gradovi i općine

- 1 Pag (grad)
2.800 stanovnika
- 2 Poveljana (Pag)
700 stanovnika
- 3 Privlaka
2.200 stanovnika
- 4 Nin
2.600 stanovnika
- 5 Vrsi
3.000 stanovnika
- 6 Zadar
70.800 stanovnika

lokacija unutar Hrvatske

lokacija unutar Sjeverne Dalmacije, Hrvatska

S 3.500 sunčanih sati i ljetnom temperaturom mora od 25 °C, Vir je prigodan za uživanje tijekom cijele godine

Klima i temperature				
mjesec	temperatura (°C)			oborina mm
	prosjeak			
	min	maks	Ø	
Siječanj	1	7,4	4,1	106
Veljača	1,1	8,2	4,6	96
Ožujak	4,3	12,1	8,3	86
Travanj	8,6	16,2	12,6	78
Svibanj	12,8	20,4	16,9	67
Lipanj	17	24,9	21,3	41
Srpanj	19,2	27,5	23,8	27
Kolovoz	19,2	27,7	23,8	45
Rujan	15	22,4	18,7	104
Listopad	11	17,9	14,4	135
Studeni	7,2	13,1	10,1	183
Prosinac	2,7	8,8	5,6	139

Klima

- Prema Köppen-Geigerovoj klasifikaciji, Vir ima **Csa klimu** (topla, umjereno mediteranska), s vrućim, suhim ljetima i blagim, vlažnijim zimama.
- Prosječna godišnja temperatura je 13,7 °C.** Srpanj je najtopliji mjesec koji u prosjeku doseže **23,8 °C**, dok je Siječanj najhladniji s prosječnom temperaturom od **4,1 °C**.
- Padaline u prosjeku iznose **1.107 mm** godišnje. Najsušniji mjesec je Srpanj sa samo **27 mm** padalina, dok je najkišovitiji mjesec Studeni sa **183 mm**.
- Izražen je **sezonski kontrast**: ljetno donosi duge vruće dane i malo padalina (u prosjeku samo 3 kišna dana u Srpnju), dok zimu karakteriziraju češće kiše i manje sunčanih sati

Sunce i sezonalnost

Vir u prosjeku ima oko **3,489 sunčanih sati godišnje** (~291 sat mjesečno). Lipanj je najsunčaniji mjesec s **13.3 sunčana sata dnevno**, dok je Siječanj najmanje sunčan, u prosjeku 5.8 sati dnevno.

Temperatura Jadranskog mora

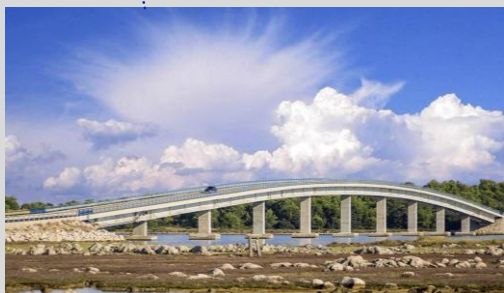
- Jadransko more definirajuće je obilježje klime i iskustva posjetitelja Vira.
- Prosječna godišnja temperatura mora: 18,2 °C.
- Najtoplije razdoblje: srpanj – kolovoz, kada more doseže i do 25,2 °C
- Najhladnije razdoblje: siječanj – veljača, kada se more ohladi na oko 12 °C

Ova sezonska varijacija omogućuje dugu sezonu kupanja (svibanj – listopad), s vrhuncem udobnosti usred ljeta kada su i zrak i more najtopliji.

Visoka makro pristupačnost u kontrastu sa slabom mikro infrastrukturom

Makro pristupačnost

Pristupačnost Vira jedna je od njegovih najjačih prednosti. Unatoč tome što je otok, veza mostom i blizina Zadra čine ga jednim od najdostupnijih jadranskih otoka. Posjetitelji dolaze prvenstveno cestom, uz dostupnost sezonskih autobusnih linija i međunarodnih zračnih veza preko Zadra.

- **Cesta:** Virski most povezuje izravno s kopnom (od 1976.), s pristupom autoceste A1 i Jadranskom magistralom.
- **Autobus:** Nekoliko tvrtki (uključujući Flixbus) nudi sezonske izravne usluge do autobusnog kolodvora Vir; Zadar pruža regionalne i međunarodne veze.
- **Zrak:** Zračna luka Zadar (ZAD) – 40 km od Vira, 17 zrakoplovnih prijevoznika (uklj. sezonska baza Ryanaira), 70 odredišta u 24 zemlje.
- **More:** Danas nema redovnih trajektnih/brodskih linija (ukinuta nakon otvaranja mosta); samo privatni i izletnički brodovi.

Pristupačnost je jasna konkurentna snaga: za razliku od većine hrvatskih otoka, do Vira se može doći bez trajekata ili dugih transfera. Obližnja zračna luka Zadar povezuje otok s desecima europskih gradova, dok autocesta A1 i jadranska magistrala putnicima olakšavaju dolazak automobilom. Ova kombinacija omogućuje Viru da privuče i vikend posjetitelje iz Hrvatske i međunarodne turiste koji dolaze autom ili zrakoplovom.

Mikro pristupačnost

Na samome otoku, pristupačnost postaje složenija. Kompaktan raspored Vira dovodi do koncentracije prometa, s ograničenim prostorom za parkiranje i limitiranim javnim prijevozom.

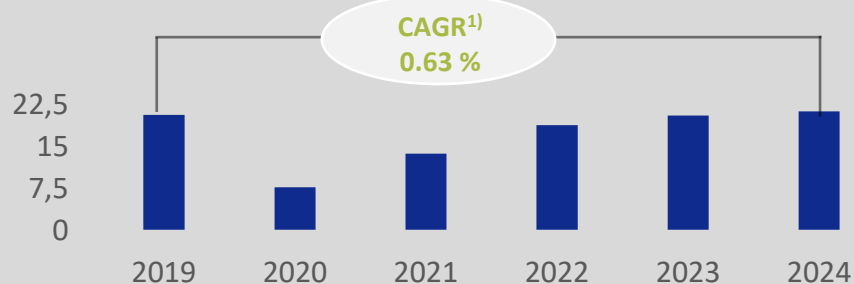
- **Glavni ulaz:** Jedina pristupna točka preko Virskog mosta → izravno u gusto izgrađeno središte mjesta.
- **Cestovna mreža:** Uglavnom uske, djelomično jednostrane ceste; nisu predviđene za veće priljeve vozila tijekom ljetnih mjeseci.
- **Uska grla:** Česti zastoji prometa u srpnju i kolovozu, posebno vikendom, koji se protežu prema Zadru i Privlaci, u oba smjera.
- **Parkiralište:** Ograničen javni kapacitet; većina posjetitelja parkira u privatnim dvorištima, na parkiralištima supermarketa ili „divlje“.
- **Lokalna mobilnost:** nema strukturiranog javnog prijevoza osim autobusnih linija Liburnije; kretanje ovisi prvenstveno o automobilu.

Iako je dolazak na Vir jednostavan, **kretanje po otoku sve je teže, posebno u vrhuncu ljetnih mjeseci.** Zagušenja na mostu i glavnim cestama stvaraju frustraciju za stanovnike i posjetitelje, dok nedostatak javnih parkirališta direktno utječe na već kritične uvjete mobilnosti. Iz Zadra prometuje javna autobusna linija, no automobili i dalje dominiraju mobilnošću.

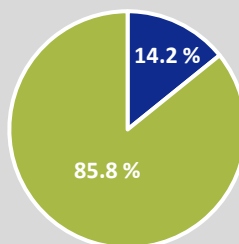
Hrvatski turizam ponovno posluje punim opsegom i sada je zrelo, međunarodno tržište u kojem budući rast mora dolaziti iz vrijednosti, a ne volumena

Dolazak turista (u milijunima)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	CAGR
domaći	2.42	1.65	2.32	2.62	2.82	3.05	
strani	18.26	6.11	11.45	16.22	17.78	18.30	
Ukupno	20.69	7.76	13.78	18.85	20.61	21.35	0.63%

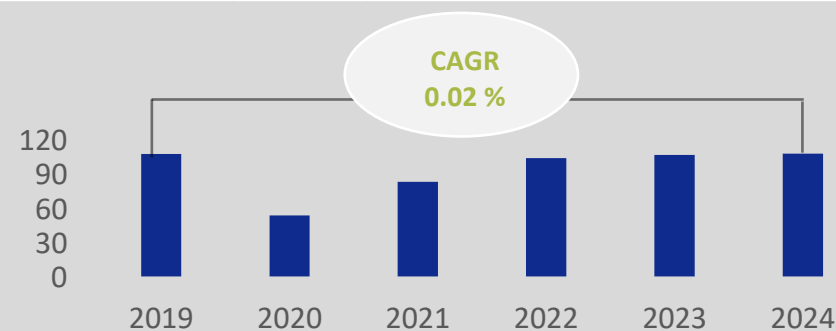
- Rast broja dolazaka u Hrvatskoj se stabilizirao te oporavak sada prelazi iz širenja volumena u optimizaciju vrijednosti.
- Međunarodna tržišta ostaju dominantni pokretač potražnje, dok domaća putovanja postupno jačaju, nudeći mali, ali stabilan rast.
- Sveukupni trend ukazuje na zrelo tržište gdje će daljnji dobici ovisiti o poboljšanju kvalitete boravka, povećanju potrošnje i diverzifikaciji ponude, umjesto o pukom rastu broja dolazaka.

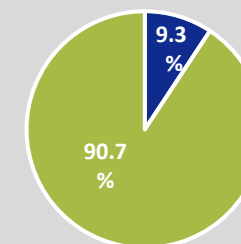
■ domaći ■ strani

Noćenja (u milijunima)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	CAGR
domaći	13.83	11.33	12.27	12.53	13.06	13.36	
strani	94.81	43.06	71.85	92.26	94.68	95.37	
Ukupno	108.64	54.39	84.12	104.80	107.75	108.74	0.02%

- Trendovi u noćenjima pokazuju zrelost tržišta, a ne ekspanziju - volumeni ostaju stabilni, ali boravci su nešto kraći.
- Kako bi se zadržala konkurentnost, potrebno je usmjeriti se na produljenje prosječnog boravka, unapređenje doživljaja gostiju i ublažavanje sezonskih vrhunaca kako bi se povećala vrijednost tijekom cijele godine.

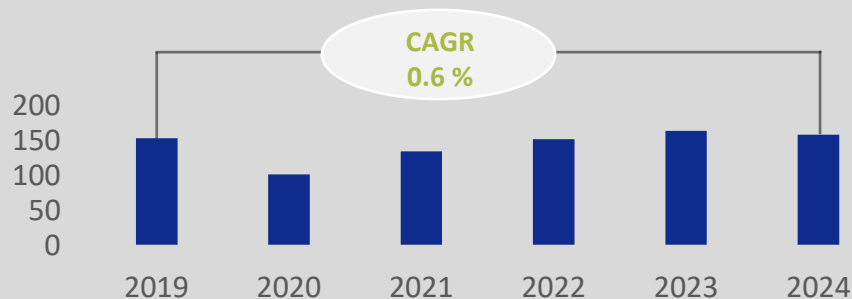

■ domaći ■ strani

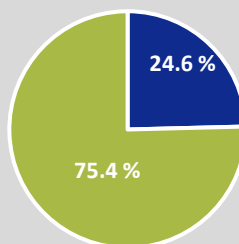
Vir je zrela otočna destinacija koju pokreću kuće za odmor, sa stabilnim dolascima i velikom bazom domaćih gostiju koji ostvaruju dulje boravke

Dolazak turista (u 000)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	CAGR
domaći	15,1 ¹⁾ 28,6 ²⁾	14,3 24,4	16,4 27,8	13,4 26,4	13,0 28,5	13,4 25,6	
strani	80,9 ¹⁾ 29,3 ²⁾	42,3 21,0	61,7 28,9	78,2 34,2	85,3 37,4	84,7 34,9	
Ukupno	153.9	102.0	134.8	152.2	164.2	158.6	0.6%

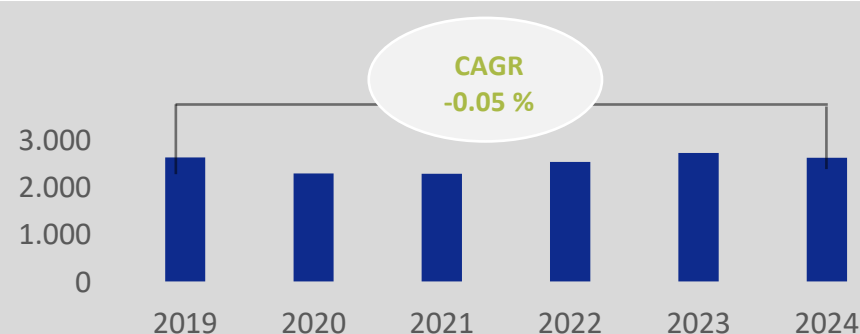
- Turističke performanse tipične su za obalnu destinaciju za odmor popularnu na srednjoeuropskom tržištu automobilskih putovanja (npr. Njemačka, Austrija, Slovenija).
- Dominacija međunarodnih dolazaka koji se brzo vraćaju nakon pandemije sugerira da je Vir prepoznat kao pristupačna i pouzdana destinacija za ta ključna tržišta, osobito za goste koji preferiraju privatni smještaj, omogućujući brz oporavak čim su ukinuta ograničenja putovanja.

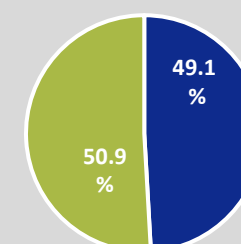
■ domaći ■ strani

Noćenja (u 000)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	CAGR
domaći	103 ¹⁾ 1,372 ²⁾	96 1,349	111 1,185	90 1,223	84 1,297	87 1,204	
strani	624 ¹⁾ 536 ²⁾	348 507	491 503	605 624	640 709	624 714	
Ukupno	2.635	2.300	2.290	2.542	2.730	2.629	-0.05%

- Visok udio domaćih noćenja, unatoč manjem broju domaćih dolazaka, snažno upućuje na to da domaći posjetitelji borave značajno dulje od međunarodnih gostiju.
- Ovo je često obilježje destinacija s velikim brojem kuća za odmor, obiteljskih objekata ili dugoročnih najмова koje prvenstveno koristi domaće stanovništvo, stvarajući pouzdanu i stabilizirajuću osnovu popunjenosti neovisno o kratkoročnim međunarodnim krizama.

■ domaći ■ strani

Plaže i krajolici kao glavna dobra, no kulturna baština i dalje je nedovoljno razvijena

Prirodne atrakcije

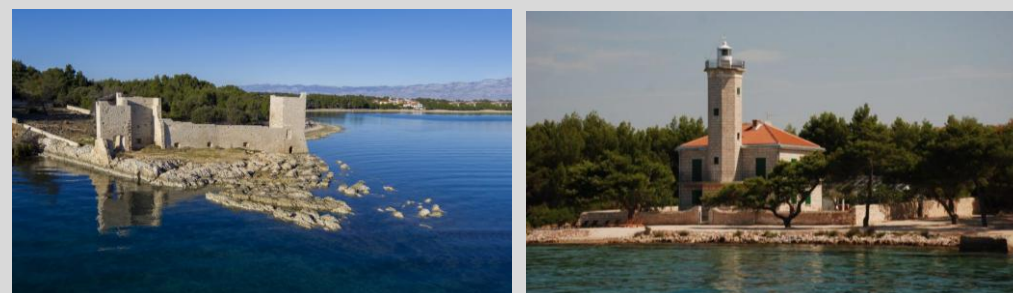
Prirodna privlačnost Vira ponajviše dolazi do izražaja kroz njegovu obalu i plaže. Održavani i netaknuti dijelovi otoka pružaju raznolika iskustva boravka uz more, obogaćena jedinstvenim geološkim formacijama i slikovitim vidikovcima. Zapadni dio otoka zadržao je svoj izvorni, gotovo divlji karakter.

Ključne točke:

- **Plaže:** Oko 14 km uređenih plaža plus brojne prirodne uvale (npr. Meka, Duboka draga).
- **Duboka draga (Crvene stijene):** Upečatljive crvene litice, jedna od najfotografiranih prirodnih znamenitosti Vira.
- **Zapadno područje:** Očuvana prirodna zona s visokim ekološkim i „experience” potencijalom.
- **Vidikovac Bandira:** Panoramski pogled na zadarski arhipelag.

Prirodno okruženje Vira određuju njegove plaže i obalni pejzaži, s osobito prepoznatljivim lokalitetima poput Crvenih stijena i zapadnih obala otoka. Ova područja ne oblikuju samo svakodnevnu turističku ponudu, već imaju i značajan potencijal za razvoj novih, „experience” turističkih proizvoda u budućnosti.

Kulturne atrakcije

Kulturne atrakcije otoka Vira trenutačno su relativno ograničene, no postoji nekoliko elemenata baštine i tradicije koji predstavljaju temelj za budući razvoj. Većina postojećih kulturnih resursa nije dovoljno razvijena ili interpretirana, ali upravo u tome leži prilika za diversifikaciju turističke ponude otoka.

Ključne točke:

- **Tvrđava Kaštelina:** Venecijanska utvrda iz 15. stoljeća, jedan od simbola Vira, no zahtijeva dodatna ulaganja u razvoj, interpretaciju i održavanje.
- **Crkve i kapele:** Povijesni sakralni objekti (sv. Juraj, sv. Nikola i dr.) koji su još uvijek slabo integrirani u turističku ponudu.
- **Lokalne tradicije:** Pojedini običaji i manifestacije ponovno se oživljavaju, ali su zasad fragmentirani i slabo povezani s turističkim gospodarstvom.
- **Poljoprivredna baština (OPG-ovi):** Vrlo je ograničena prisutnost lokalnih proizvođača, što stvara manjak autentičnih kulturnih i gastronomskih doživljaja.

Trenutačno je kulturna baština Vira nedovoljno iskorištena i ne funkcionira kao snažan turistički proizvod. Ulaganjem u očuvanje, interpretaciju i uključivanje lokalne zajednice, kulturne atrakcije mogu postati važan element uravnoteženijeg, cjelogodišnjeg razvoja destinacije.

Šetnice i plaže su dobro održavane ali osnovne usluge ostaju nepotpune

Javni prostori

Javni prostori na Viru koncentrirani su na šetnice i plaže, dok su trgovi i parkovi rijetki. Održavanje uglavnom provodi tvrtka Vir-održavanje.

Ključne točke:

- **Šetnica Jadro:** Oko 1.500 m, uključuje plažu Jadro, beach barove Mul + Maritimo i restoran Kotarina (Vir-turizam), uz privatne restorane i kafiće.
- **Plaže:** 24 održavane plaže. Sezonski sadržaji: 38 kabina za presvlačenje, 7.175 m plutajuće zaštitne ograde, 40 eko-toaleta, obnovljeni oblutci (šljunak), zelenilo, kontejneri za smeće.
- **Trgovi:** Postoji tek nekoliko – glavni Trg Sv. Jurja (za evente), te manji trg kod Puta Mula / Ulice Borisa Krnčevića.
- **Parkovi i zelenilo:** Nema javnih parkova; održavano zelenilo postoji samo na plažama, oko groblja i na samo dva javna dječja igrališta.

Javni prostori Vira uvelike su koncentrirani na šetnice i plaže, koje su razumno održavane, no pokrivaju tek dio potreba otoka. Gotovo nepostojanje javnih trgova, parkova i zelenih površina ograničava raznolikost i kvalitetu javnog prostora. Posljedično, otoku nedostaju uključivi i dobro raspoređeni prostori za okupljanje, namijenjeni stanovnicima i posjetiteljima.

Javne usluge

Javne usluge na Viru sve su više opterećene potražnjom tijekom sezone. Iako komunalna poduzeća osiguravaju održavanje, otok se suočava s ponavljajućim izazovima u zbrinjavanju otpada, kapacitetu vodoopskrbe i odvodnje te pouzdanosti komunalnih usluga.

Ključne točke:

- **Gospodarenje otpadom:** Njime upravlja tvrtka Čisti otok, no ljetni vrhunci dovode do pretrpanosti kontejnera i vidljivog nakupljanja otpada.
- **Vodoopskrba i odvodnja:** Samo je otprilike jedna trećina kućanstava priključena; većina se i dalje oslanja na privatne rezervoare (cisterne) i septičke jame.
- **Pouzdanost opskrbe:** Ponavljajući nestanci struje i nestašice vode tijekom vrhunca sezone naglašavaju uska grla u infrastrukturi.
- **Javni WC-i:** Nema stalnih (trajnih) objekata; privremeno je tijekom ljeta postavljeno 40 eko-toaleta po plažama.

Pretrpanost otpadom, nestašice vode i prekidi u opskrbi električnom energijom, zajedno s nepotpunom pokrivenošću kanalizacijom i nedostatkom stalne policijske prisutnosti, narušavaju i iskustvo posjetitelja i kvalitetu života stanovnika. Ako se ovi sustavni problemi ne riješe, neuspjesi u uslugama će sve više ograničavati razvoj turizma i narušavati ugled otoka.

Fragmentirana smještajna struktura i gastronomija usmjerena prvenstveno na brzu prehranu

Smještaj

U smještajnoj ponudi Vira dominiraju privatni apartmani i sekundarni (drugi) domovi, bez ijednog hotela koji je trenutačno u funkciji. Kampovi postoje, ali su ispod modernih standarda, a nepostojanje kategoriziranih hotela ograničava diversifikaciju i segmente veće vrijednosti.

Ključne stavke:

- **Privatni smještaj:** Tisuće apartmana i kuća čine okosnicu smještajnog kapaciteta Vira.
- **Hoteli:** Nijedan trenutačno nije u funkciji; o razvoju hotela dugo se raspravljalo, ali nije ostvaren.
- **Villa Lanterna:** Svjetionik iz 19. stoljeća, zaštićen kao kulturno dobro i obnovljen kao heritage kuća za odmor s 5 zvjezdica. Trenutno neaktivan.
- **Kampovi:** Dva aktivna kampa, oba daleko ispod europskih standarda kvalitete.
- **Jaz u kvaliteti:** Nedostatak kategoriziranih objekata i profesionalnih standarda u cijelom smještajnom sektoru.

Ovisnost Vira o privatnom smještaju rezultira neujednačenom kvalitetom boravka. Redizajn ponude kampova i uvođenje konceptualno snažnog hotela ključni su za poboljšanje konkurentnosti.

Gastronomija

Gastronomija Vira jedan je od najslabijih elemenata turističke ponude. Na otoku dominiraju objekti brze hrane, roštiljarnice i pizzerije, s tek nekoliko mjesta koja poslužuju autentičnu dalmatinsku kuhinju ili jela na bazi ribe i plodova mora.

Ključne stavke:

- **Restorani i barovi:** Koncentrirani su uglavnom u naselju Vir i uz plaže; uglavnom se radi o opuštenim ugostiteljskim objektima niske kategorije.
- **Plodovi mora i dalmatinska kuhinja:** Podzastupljeni u usporedbi s regionalnim standardima; ograničen izbor za posjetitelje koji traže kvalitetna lokalna jela.
- **Lokalni proizvođači (OPG-ovi):** Vrlo mali broj prisutan na otoku; slaba integracija lokalne poljoprivrede, vina i proizvoda u gastronomiju.
- **Jaz u kvaliteti:** Nedostatak prepoznatljivog kulinarskog identiteta; većina objekata zadovoljava masovni turizam umjesto autentičnih iskustava.

Gastronomija trenutačno ne odražava identitet ni potencijal Vira. Da bi ojačao svoju privlačnost, Vir mora izgraditi autentična kulinarska iskustva povezivanjem restorana s lokalnim proizvođačima, uvođenjem jelovnika temeljenih na plodovima mora, dalmatinskim i lokalnim specijalitetima te podržavanjem evenata usmjerenih na gastronomiju koja ističu regionalne tradicije.

Živopisni javni događaji i aktivan noćni život oblikuju iskustvo posjetitelja

Javna događanja i festivali

Vir je razvio bogatu kulturu javnih događanja, posebno u ljetnoj sezoni. Ovi programi animiraju destinaciju izvan plaža i postali su vidljiv dio turističkog identiteta Vira.

Ključne točke:

- **Virsko ljeto:** vodeći ljetni program, koji uključuje koncerte, zabavne showove i kulturne izvedbe, široko prepoznat kao zaštitni znak sezonske ponude Vira.
- **Sportski događaji:** obuhvaćaju biciklističke ture (biciklijade), regate, moguće boksačke turnire i polumaraton, privlačeći kako lokalne sudionike tako i sportaše iz drugih mjesta.
- **Aktivnosti izvan sezone:** Virski advent i Karneval organiziraju se svake godine, iako u manjem obimu u usporedbi s ljetnim događanjima.
- **Opseg događanja:** više od 40 organiziranih događaja godišnje, s najvećim dijelom koncentriranim u srpnju i kolovozu.

Eventi, a osobito Virsko ljeto, postala su prepoznatljiva značajka turističke ponude Vira i razlog ponovnih posjeta. Ipak, s obzirom na to da je većina aktivnosti koncentrirana u ljetnim mjesecima, još uvijek postoji neiskorišteni potencijal za proširenje kalendara na proljeće i jesen te jačanje ukupnog brenda evenata.

Noćni život i klubovi

Vir je razvio malu ali živahnu scenu noćnog života koja privlači i turiste i posjetitelje iz okolnih općina. Ona popunjava regionalnu prazninu za one koji traže zabavu bez odlaska u Zadar, čineći noćni život zanimljivim i prepoznatljivim dijelom ljetne ponude Vira.

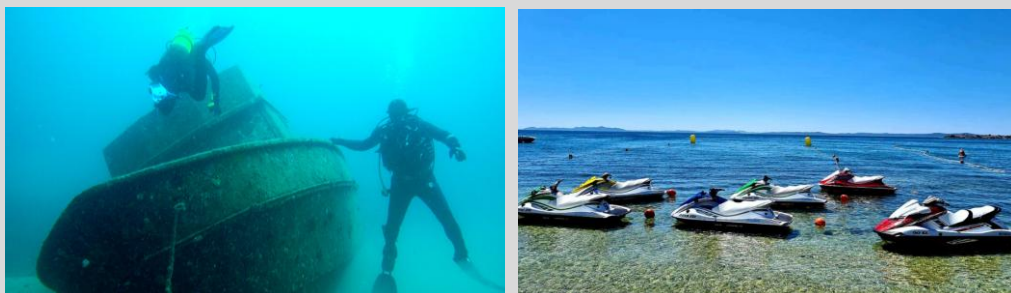
Ključne točke:

- **Glavni klubovi:** Vagabundo, Casablanca i Bolero – središnji su elementi identiteta virskog noćnog života.
- **Profil gostiju:** pretežno mlađi posjetitelji, uz goste iz obližnjih općina.
- **Atmosfera:** DJ-i, nastupi uživo i beach barovi stvaraju snažan ljetni ugođaj zabave.
- **Regionalna uloga:** Vir funkcionira kao središte noćnog života Sjeverne Zadarske županije.

Noćni život predstavlja i privlačnost i izazov. Dok jača atraktivnost Vira među gostima sklonima zabavi, problemi se javljaju nakon zatvaranja klubova oko 2 sata ujutro, kada okupljeni ostaju u javnim prostorima do ranih jutarnjih sati. Nastala buka i ometanja negativno utječu na stanovnike i obitelji s djecom, što noćni život čini dvosjeklim obilježjem destinacije.

Sportska ponuda usredotočena je na more i aktivnosti na otvorenom, ali kopneni objekti ostaju malobrojni

Morske i vodene aktivnosti

Većina sportskih i rekreativnih sadržaja na Viru povezana je s morem te ih pruža manji broj lokalnih operatera. Aktivnosti su uglavnom sezonskog karaktera i namijenjene ležernom odmoru, a ne specijaliziranom sportskom turizmu.

Ključne točke:

- **Scuba Diving Center Vir:** škola ronjenja i izleti do obližnjih grebena i olupina.
- **Najam plovila:** mali čamci, gliseri i jahte.
- **Water Sports Vir:** jet ski, parasailing, vožnje na banani, pedaline, SUP, kajaci, jedrenje na dasci.
- **Izleti:** organizirani brodski izleti po zadarskom arhipelagu i Kornatima.

Većina usluga usmjerena je na zabavne, rekreativne aktivnosti poput jet skija i vožnji na banani, a manje na strukturirani sportski turizam. Ronilački centar i izletnički brodovi dodaju raznolikost ponudi, no ostaju nišni proizvodi s ograničenim dosegom. Ulaganja u profesionalne objekte, programe treninga ili cjelogodišnje poslovanje zasad su skromna, zbog čega se Vir još ne može pozicionirati kao destinacija sportskog turizma. Za sada vodeni sportovi doprinose ljetnoj ponudi zabave, ali nemaju značajniju ulogu u produljenju sezone ili privlačenju specijaliziranih segmenata posjetitelja.

Aktivnosti na kopnu i fitness

Na kopnu Vir nudi samo skroman raspon sportskih i rekreacijskih sadržaja. Dominiraju biciklizam i neformalne aktivnosti na otvorenom, dok su formalni sportski objekti ograničeni i uglavnom služe lokalnim potrebama, a ne turističkoj potražnji.

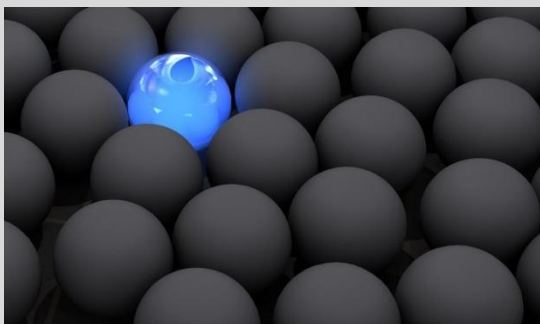
Ključne točke:

- **Biciklizam:** Nekoliko označenih staza, uključujući kružnu rutu Virski prsten oko otoka, plus rute prema Ninu i Zadru. Tri godišnje biciklijade.
- **Trčanje i pješčenje:** Ravni teren s obalnim i krajobraznim stazama.
- **Sportska igrališta:** Mali broj terena za tenis, nogomet, košarku; poneko igralište za odbojku na pijesku. Bočanje nije u funkciji turizma.
- **Fitness i wellness:** Jedna teretana (Fitness Centar Vir), sezonska masaža na plaži.
- **Avantura:** Iznajmljivanje i ture quadova/ATV-a, koje su trenutačno neregulirane, pri čemu korisnici često voze bez kacige ili dozvole (uklj. i djecu) – što stvara ozbiljne sigurnosne rizike.

Aktivnosti na kopnu su fragmentirane i nedovoljne raznolikosti. Nedostatak unutarnjih (zatvorenih) alternativa i neregulirane avanturističke ture naglašavaju strukturne slabosti i rizike za razvoj turizma, čineći ponudu ovisnom gotovo isključivo o dobrom vremenu.

Vir je otok koji spaja pristup, prirodu i kulturu u osebujno jadransko iskustvo

Jedinstveni prodajni prijedlozi (USP) i izvanredni elementi

- danas turisti ili jednodnevni posjetitelji mogu birati između tisuća različitih mjesta za odmor – kako bi se razlikovali od konkurencije, istaknuli iz gomile i privukli pozornost na određeno mjesto, turističke destinacije moraju definirati svoj USP
- kako bi se definirao USP turističke destinacije važno je, u prvom koraku, identificirati sve jedinstvene i izvanredne elemente destinacije – neki od njih mogu biti dio budućeg USP-a, dok se drugi ne mogu koristiti u turističke svrhe
- nakon što se definira turistički USP, mora se provesti razvoj turističkih proizvoda i turistički marketing kako bi se dodatno ojačao USP

Jedinstveni prodajni prijedlozi (USP's)

- **Lako pristupačan otok u Hrvatskoj:** Vir kombinira otočni ugođaj s pristupom bez prepreka – most od 1976. godine, samo 25 km od Zadra.
- **Jedan otok, sve plaže – Virski prsten:** Potpuna kružna cesta čini gotovo svaku plažu izravno dostupnom, stvarajući rijetku situaciju u kojoj je cijela obala dostupna posjetiteljima.
- **Opsežan očuvani prirodni krajolik:** Unatoč velikom naseljavanju dijelova otoka, većina otoka ostaje netaknuta.
- **Najveća zajednica privatnih domaćina:** Vir ima jednu od najvećih koncentracija privatnih kuća i apartmana na Jadranu, nudeći model gostoprimstva vođen ljudima.
- **Identitet destinacije bogat eventima:** Više od 40 godišnjih kulturnih i sportskih događanja.

Izvanredni elementi:

- **Zapadna obala:** Netaknuta divljina s dramatičnim liticama i uvalama, idealna za blagi eko i avanturistički turizam.
- **Sidra kulturne baštine:** tvrđava Kaštelina, svjetionik Lanterna i vidikovac Bandira pružaju kulturnu dubinu koja se često zanemaruje.
- **Virski prsten kao sportska arena:** Ravna obilaznica i povoljna klima stvaraju snažan potencijal za triatlone, biciklizam, trčanje i utrke izdržljivosti.
- **Regionalna baza:** Vir služi kao idealno polazište za jednodnevne izlete u Nin, Zadar, Pag, Kornate i obližnje nacionalne parkove.
- **Prednost vjetra tijekom cijele godine:** Jedinstveni sustav vjetra na otoku nudi cjelogodišnje mogućnosti za sportove na vodi i vjetru, plus potencijal za zdravstveni turizam.

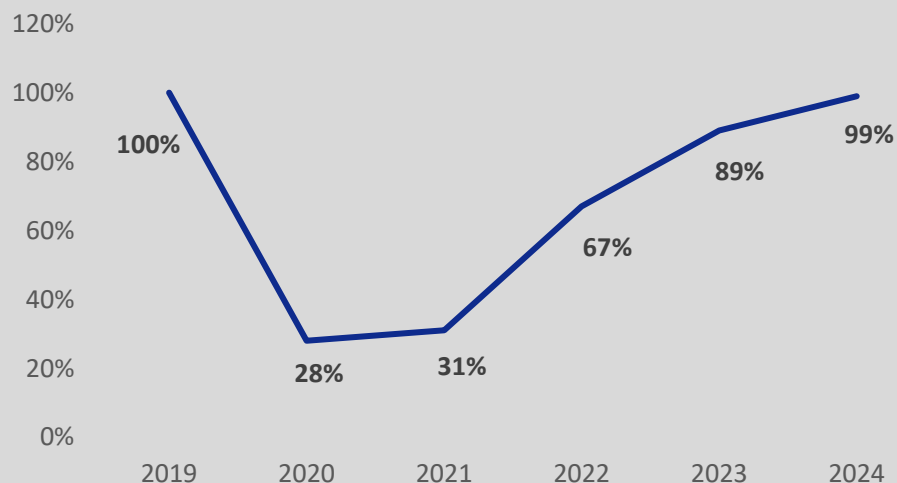
“Osvetnički turizam” pokreće najbrži globalni turistički oporavak u povijesti, vraćajući 99% volumena zabilježenog prije pandemije

Covid oporavak

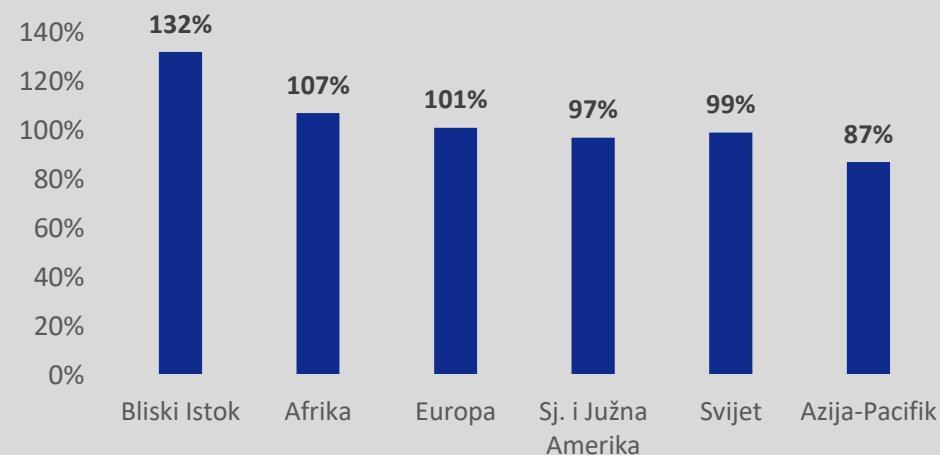
- Nakon sloma međunarodnog turizma 2020. – 2021., globalna su se putovanja naglo oporavila čim su ukinuta ograničenja. Ovaj val, općenito nazvan "osvetnički turizam" (ili "putovanja iz osвете"), odražavao je želju za nadoknađivanjem propuštenog vremena i bio je najvidljiviji 2022. – 2023., kada je broj rezervacija skočio neovisno o cijeni. Putovanja orijentirana na slobodno vrijeme (plaža, sunce, priroda) oporavila su se brže od poslovnih putovanja, a velik dio potražnje generirale su obitelji i grupe.
- Međunarodni dolasci porasli su s tek 28% razine iz 2019. godine u 2020. na 67% u 2022., dosegnuvši gotovo potpuni oporavak (99%) do 2024. godine. Međutim, oporavak nije bio ujednačen diljem svijeta: Bliski istok je snažno izbio naprijed (+32% iznad razine iz 2019.), Afrika (+7%) i Europa (+1%) također su premašile pretpandemijske razine, dok su se Amerika (–3%), a posebno Azija i Pacifik (–13%), oporavljale sporije zbog kasnijeg otvaranja granica.
- Faza osvetničkog turizma donijela je nedostatak kapaciteta, rast cijena i ponovno prekomjerni turizam (overtourism). Od 2024. godine rast se stabilizirao, pri čemu putnici pokazuju veću osjetljivost na cijene, ali i dalje cijene fleksibilnost, autentičnost te sigurna i visokokvalitetna iskustva.

Oporavak međunarodnih turističkih dolazaka¹⁾

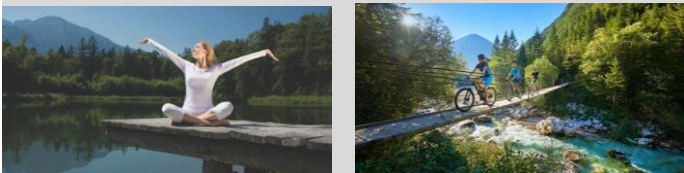

Oporavak međunarodnih turističkih dolazaka, po regiji
Usporedba 2024. s 2019. (baza 100)

Izdvajamo šest glavnih svjetskih trendova koji značajno utječu na ponudu i popularnost turističkih destinacija

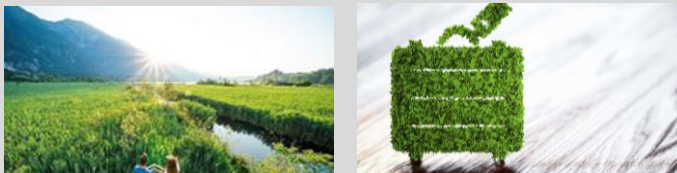
Zdravlje

Wellness i aktivan životni stil trajni su pokretač potražnje. Putnici žele odredišta koja im omogućuju da se opuste, napune baterije i ostanu aktivni kroz sportove na otvorenom, spa ponudu i svjesnost.

To dovodi do sve veće potražnje za **aktivnim odmorom, wellness proizvodima i aktivnostima u prirodi** koje kombiniraju slobodno vrijeme sa zdravstvenim prednostima.

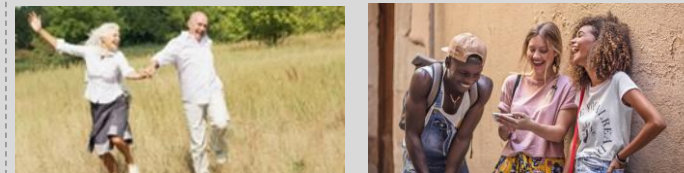
Održivost

Održivost je postala glavna struja i sve se više regulira. Putnici preferiraju odredišta s vidljivim ekološki prihvatljivim praksama i odgovornim upravljanjem.

To dovodi do sve veće potražnje za **odgovornim upravljanjem resursima i proizvodima izvan sezone**, kao i pritiska na odredišta da prate i upravljaju nosivim kapacitetom.

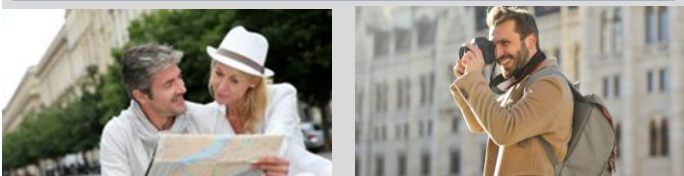
Demografske promjene

Turizam oblikuje i starenje stanovništva te mlađe generacije. Starije osobe traže udobnost i organizirane ponude, dok milenijalci i generacija Z traže autentičnost, fleksibilnost i pristupačnost.

To dovodi do **više generacijske potražnje**, zahtijevajući od odredišta da pruže udobne, **pristupačne proizvode za starije osobe uz inovativne, autentične ponude**.

Iskusni putnici

Putnici su zreliji, svjesniji vrijednosti i selektivniji. Prioritet im je autentičnost, nova odredišta i pošten omjer cijene i kvalitete.

To dovodi do veće potražnje za **autentičnim lokalnim iskustvima, transparentne vrijednosti za novac i diverzifikacije proizvoda** izvan tradicionalnog masovnog turizma.

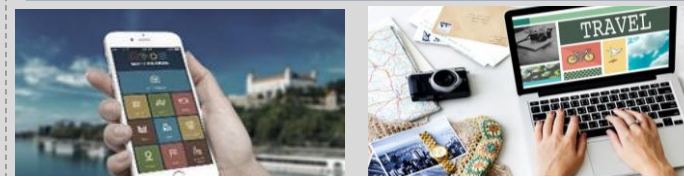
Povezanost

Povezanost je i dalje ključna. Pristupačni letovi, cestovne veze i multimodalni prijevoz potiču češća i kraća putovanja.

To dovodi do više **kraćih odmora umjesto jednog dugog putovanja**, veće važnosti **regionalne dostupnosti** i jače konkurencije između lako dostupnih odredišta.

Digitalizacija

Digitalni alati oblikuju svaku fazu putovanja. Online rezervacije, društveni mediji i mobilne aplikacije su standardni, dok se AI i VR/AR pojavljuju kao novi alati za interakciju.

To dovodi do povećane potražnje za **besprijekornim online rezervacijama, digitalnog marketinga odredišta i inovativnim alatima za storytelling**.

Živahno središte noćnog života koje privlači mladu međunarodnu publiku festivalima, plažama i globalnom reputacijom

Grad Novalja

- **Novalja** je smještena na sjevernom dijelu otoka Paga i koristi jedinstvenu prednost otočnog ambijenta s kopnenom pristupačnošću. **Paški most** ključan je infrastrukturni element koji osigurava stalan protok prometa i poboljšava pristupačnost.
- Primarna konkurentna prednost Novalje je njezin turistički model dvojne prirode. Iako je globalno poznata kao "Hrvatska Ibiza" zbog živahnog noćnog života na **plaži Zrće**, ona to uspješno uravnotežuje raznolikom ponudom proizvoda. Također nudi mirnu stranu, prikladnu za obitelji, sa slikovitim plažama i povijesnim lokalitetima, što joj omogućuje da privuče širu publiku, a ne samo da bude destinacija isključivo fokusirana na zabavu.
- Srž turizma Novalje leži u njenom ekspanzivnom sektoru privatnog smještaja. Ova robusna mreža apartmana, vila i kampova dosta je slična turističkom modelu Vira, što Novalju čini izravnim operativnim konkurentom. Ovo tržište privatnog smještaja visoke gustoće omogućuje joj da primi velike količine gostiju po prihvatljivim cijenama.

Ključni komparativni faktori:

Doživljaj: Novalja je sinonim za festivale i noćni ritam (mlađa publika), dok je Vir mirniji, obiteljski i "drugi dom".

Sezona: Novalja bilježi špice vikendima vezane uz festivalski kalendar, a Vir dulje boravke i ujednačenije ljeto.

Smještaj & kretanje: Novalja kombinira apartmane s kampovima/hostelima i trpi gužve prema Zrću, dok se Vir gotovo u cijelosti oslanja na privatni smještaj i obiteljski promet preko mosta.

Ključni pokazatelji uspješnosti – usporedba

usporedba ključnih pokazatelja uspješnosti za Novalju i Vir

godina	Novalja			Vir		
	dolasci	noćenja	PDB	dolasci	noćenja	PDB
2024	291	1,998	6.85	159	2,629	16,5
2023	279	1,732	6.19	164	2,715	16.5
2019	266	1,689	6.35	154	2,625	17,0

emitivna tržišta, usporedba Novalje s Virom, podaci za 2024. godinu

	22,9 %	23,1 %	1		24,6 %	49,1 %	1
	15,6 %	19,2 %	2		10,7 %	11,5 %	2
	10,7 %	12,8 %	3		10,5 %	9,2 %	3
	10,7 %	9,1 %	4		16,6 %	7,9 %	4
	6,3 %	6,2 %	5		10,0 %	5,3 %	5

Povijesni otočni grad koji spaja kulturu i obiteljski turizam s jakom infrastrukturom i širokom sezonskom privlačnošću

Grad Krk

- Kao administrativno i kulturno središte otoka Krka, konkurentna prednost ove destinacije je njen status otoka s mostom. Krčki most čini vezu s kopnom neometano dostupnom, pozicionirajući ga kao izravnog konkurenta obalnim destinacijama na kopnu.
- Privlačnost Grada Krka ukorijenjena je u njegovoj sposobnosti da ponudi sveobuhvatno, **uravnoteženo iskustvo odmora**. Za razliku od specijaliziranih destinacija, on pruža bogatu mješavinu povijesti, kulture i opuštanja uz more.
- Grad Krk uspješno udovoljava širokom spektru turista. Privlači zaljubljenike u kulturu i ljubitelje povijesti, dok istovremeno privlači i značajan broj obitelji koje traže sigurno i raznoliko mjesto za odmor.
- Smještajni segment grada Krka raznolikiji je od onog na Viru, nudeći **strukturirani mix hotela, panziona, apartmana i kampova**. Iako ima snažan privatni sektor, prisutnost većih objekata (uklj. nekoliko Valamarovih) ukazuje na razvijenije i profesionalnije turističko tržište.

Ključni komparativni faktori:

Karakter destinacije: Krk spaja baštinu, kulturu i obiteljski odmor s većim rasponom sadržaja, dok je Vir jednostavniji i okrenut obiteljima i second-home vlasnicima.

Ritam godine: Krk ima snažniju pred- i posezonu, a Vir uglavnom ostaje koncentriran na ljeto uz dulje boravke.

Model smještaja: Krk nudi mješavinu hotela, kampova i privatnog smještaja s višom profesionalizacijom, dok je Vir pretežito privatni i fragmentiran.

Ključni pokazatelji uspješnosti – usporedba

usporedba ključnih pokazatelja uspješnosti za Krk i Vir

godina	Krk			Vir		
	dolasci	noćenja	PDB	dolasci	noćenja	PDB
2024	247	1,367	5,53	159	2,629	16,5
2023	253	1,427	5,63	164	2,715	16,5
2019	235	1,330	5,66	154	2,625	17,0

emitivna tržišta, usporedba Krka s Virom, podaci za 2024. godinu

	29,8 %	37,8 %	1		24,6 %	49,1 %	1
	11,8 %	11,2 %	2		10,7 %	11,5 %	2
	10,8 %	8,2 %	3		10,5 %	9,2 %	3
	7,8 %	7,0 %	4		16,6 %	7,9 %	4
	6,7 %	5,8 %	5		10,0 %	5,3 %	5

Popularni grad na obali koji spaja pristupačnost i raznolikost sa živahnim ljetnim turizmom i obiteljskim plažama

Grad Vodice

- Vodice se nalaze na kopnu, a ključna strateška prednost im je **povoljna lokacija uz glavnu Jadransku magistralu**. Njihova laka dostupnost s autoceste i blizina većih gradova poput Šibenika i Zadra čine ih idealnim izborom za turiste koji putuju automobilom.
- Vodice nude klasičan model "**sunce, more i zabava**". Poznate su po svojoj **živahnoj atmosferi** i popularnoj šetnici koja je ispunjena restoranima, kafićima i barovima. Destinacija je znatno ulagala u stvaranje dinamičnog doživljaja odmora, od vodenih sportova do dobro poznatog kalendara ljetnih događanja.
- Primarno tržište za Vodice su **aktivni turisti i obiteljski segment** koji traži dinamično i angažirajuće okruženje. Iako imaju reputaciju odredišta za noćni život koje privlači mlađu demografsku skupinu, njihova infrastruktura podupire i obitelji koje privlače široke, dobro opremljene plaže i raznolike aktivnosti.
- Turistička infrastruktura Vodica je **diverzificirana**: uz privatni smještaj, destinacija raspolaže značajnim hotelskim kapacitetima

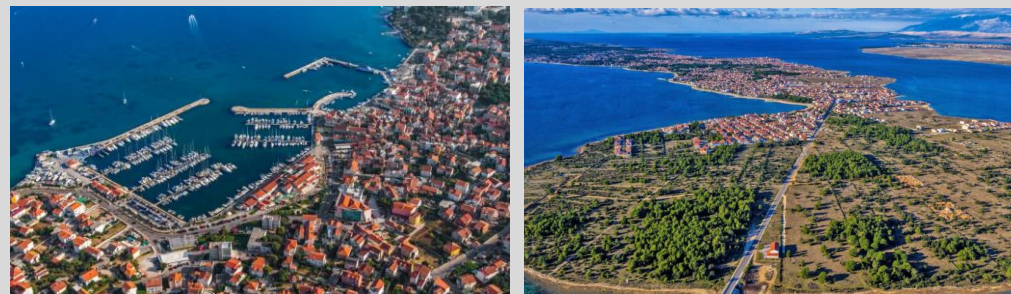
Ključni komparativni faktori:

Profil i doživljaj: Vodice su klasični ljetni izbor s eventima, obiteljskim plažama i večernjom ponudom, Vir je mirniji i pogodniji za dulji boravak.

Smještaj & nautika. Vodice imaju značajne hotelske kapacitete uz privatni smještaj i ACI marinu, dok se Vir najvećim dijelom oslanja na privatne apartmane/kuće.

Pristupačnost & sezona. Vodice su lako dostupne kopnom s izraženim ljetnim vrhuncem, a Vir prima dominantno autodolaske preko mosta uz stabilne obiteljske boravke.

Ključni pokazatelji uspješnosti – usporedba

usporedba ključnih pokazatelja uspješnosti za Vodice i Vir

godina	Vodice			Vir		
	dolasci	noćenja	PDB	dolasci	noćenja	PDB
2024	244	1,350	5,53	159	2,629	16,5
2023	246	1,364	5,54	164	2,715	16,5
2019	260	1,523	5,85	154	2,625	17,0

emitivna tržišta, usporedba Vodica s Virom, podaci za 2024. godinu

	23,9 %	18,9 %	1		24,6 %	49,1 %	1
	9,0 %	12,5 %	2		10,7 %	11,5 %	2
	8,0 %	11,2 %	3		10,5 %	9,2 %	3
	7,0 %	10,1 %	4		16,6 %	7,9 %	4
	5,7 %	7,9 %	5		10,0 %	5,3 %	5

Isola d'Elba pokazuje kako ulaganje u zelenu mobilnost i aktivnu infrastrukturu može pretvoriti ljetni otočni biser u cjelogodišnje sportsko-rekreacijsko središte

Isola d'Elba, Italija

Geografski kontekst

- Elba je **treći najveći talijanski otok**, udaljen samo 10 km od kopna, što ga čini vrlo dostupnim trajektnim linijama. Reljef joj je raznolik, s planinskim padinama Monte Capanne, gustim šumama i opsežnim obalnim područjima koja štiti **Nacionalni park otočja Toscane**.
- Dostupnost otoka ujedno je prednost (velik doseg tržišta), ali i izazov (upravljanje velikim brojem posjetitelja u vrhuncu sezone).

Struktura turizma i sezonalnost

- Elba se svjesno odmaknula od turizma temeljenog isključivo na plažama i usmjerila prema **cjelogodišnjem aktivnom turizmu** (sportovi). Ovaj pristup **uspješno je produžio sezonu od travnja do listopada**, privlačeći bicikliste, planinare, trkače i ronioce tijekom predsezone i posezone.
- Otok kombinira svoju bogatu povijest (npr. Napoleonovo izgnanstvo) s modernim outdoor-aktivnostima.

Ključne inicijative održivog turizma

- Infrastruktura za dekarbonizaciju:** Značajna ulaganja u **e-mobilnost**, uključujući punionice za električna vozila i e-bicikle te razvoj **opsežnih biciklističkih i trekking ruta**.
- Otok se aktivno promovira kao zelena destinacija za sportske entuzijaste. Primjenjuju se aktivne strategije za smanjenje otpada i zaštitu morskog okoliša.

Ključni zaključci

- Monetizacija predsezone i posezone:** Elba pokazuje da kapitalna ulaganja u **aktivnu infrastrukturu** (npr. biciklističke staze, marine, označene rute) predstavljaju najučinkovitiji alat za pretvaranje ljetne destinacije u **višesezonsko sportsko-rekreacijsko središte**.
- Vir bi trebao **prioritetno financirati infrastrukturu zelene mobilnosti** kako bi stekao konkurentsku i ekološku prednost.

Više informacija

<https://visitelba.info/en/>

Gökçeada pokazuje kako strategija “Spori grad” uz strogu kontrolu volumena može zaštititi krajolik, a istovremeno nuditi mir, lokalni karakter i autentičnost

Gokçeada, Turska

Geografski kontekst

- Najveći je turski otok u Egejskom moru. Zbog povijesnih i demografskih čimbenika uspješno je **izbjegao masovnu urbanizaciju obale** koja je tipična za mnoge mediteranske destinacije.
- Struktura otoka pretežno je ruralna, obilježena očuvanim selima, vinogradima i poljoprivrednim zemljištem.

Struktura turizma i sezonalnost

- Turizam se namjerno upravlja prema filozofiji **Cittaslow (Spori grad)**, koja ograničava razvoj. Fokus je na kvaliteti, autentičnosti i visokoj vrijednosti, a ne na volumenu.
- Ponuda je raznolika, usmjerena na ruralni turizam, autentičnu gastronomiju i kulturnu baštinu. Sezona se produžuje tematskom lokalnom gastronomijom i kulturnim festivalima.

Ključne inicijative održivog turizma

- **Kontrola volumena i zaštita krajolika:** Strogi prostorni propisi (dijelovi Cittaslow povelje) sprječavaju nekontroliranu gradnju i štite ruralni krajobraz.
- **Lokalni poljoprivredni proizvodi** (vino, maslinovo ulje, med) snažno se potiču i izravno integriraju u turističko iskustvo (*slow food* pokret). Obnovljivi izvori energije koriste se kako bi se smanjio ugljični otisak otoka.

Ključni zaključci

- **Diferencijacija kroz kontrolirani volumen:** Gökçeada pokazuje Viru kako izbjeći zamku „masovnog turizma“ prihvaćanjem strategije “Spori otok” prema Cittaslow povelji, koja strogo kontrolira razvoj i štiti ruralni krajobraz.
- Vir bi se trebao usredotočiti na razvoj **visokokvalitetnog, butik smještaja** te F&B ponude koja prodaje mir, lokalne okuse i autentična iskustva po premijskim cijenama, umjesto da maksimizira broj noćenja.

Više informacija

<https://goturkiye.com/gokceada>

Ikaria pokazuje kako zdrav otočni način života može postati snažan brend wellness turizma koji stvara vrijednost izvan modela “sunce i more”

Ikaria, Grčka

Geografski kontekst

- Stjenovit, planinski otok u Egejskom moru poznat po svojim termalnim izvorima i divljoj, netaknutoj prirodi.
- Njegova najprepoznatljivija karakteristika je klasifikacija kao „Plava zona“, područje u kojem stanovnici žive značajno dulje i zdravije zahvaljujući očuvanim tradicionalnim praksama i prehrani.

Struktura turizma i sezonalnost

- Turistička je struktura tradicionalna, s dominacijom **malih hotela, obiteljskih pansiona i seoskog turizma (agroturizam)**.
- Izbjegnuta je razvoj u velikoj mjeri. Iako je glavno razdoblje posjeta ljeto, otok ima veliki potencijal za **cjelogodišnje zdravstvene i wellness programe**, temeljene na jedinstvenom načinu života i prirodnim resursima.

Ključne inicijative održivog turizma

- **Brendiranje prehrane kao wellness proizvoda:** Aktivna zaštita i promocija ikarijske dijetae kao globalno prepoznatog zdravstvenog proizvoda. Turizam se povezuje s lokalnom, organskom proizvodnjom hrane i posebnim wellness programima.
- **Očuvanje kulture** ima prednost u odnosu na brzi razvoj, jer je autentičnost otoka njegova glavna atrakcija.

Ključni zaključci

- **Monetizacija načina života i zdravlja:** Ikaria pokazuje da je **najvrjedniji brend resurs upravo životni stil**.
- Vir bi mogao strateški istražiti i promovirati vlastiti zdravstveni potencijal (čisto more, zrak, očuvani zapadni dio otoka i lokalna hrana) te ulagati u usluge poput: pop-up spa programa, yoga retreatova, kuharskih radionica koje prodaju **dugovječnost i dobrobit, privlače platežno snažne goste**, nadoknađujući oslanjanje na izraženi sezonski volumen.

Više informacija

<https://www.visitgreece.gr/islands/north-aegean-islands/ikaria/>

Menorca pokazuje kako kontrolirani rast i zaštita krajolika mogu očuvati status rezervata biosfere, a istovremeno podržati raznoliki, visokovrijedni turizam

Menorca, Španjolska

Geografski kontekst

- Menorca je sredozemni otok unutar španjolskog Balearskog arhipelaga, s površinom od 701 km² i populacijom od približno 100.000 stanovnika.
- Za razliku od susjedne Mallorce i Ibize, Menorca ima jedinstven, zaštićen krajolik, koji je 1993. godine proglašen UNESCO-ovim rezervatom biosfere zbog svoje posvećenosti očuvanju i bioraznolikosti.
- Otok je namjerno razvijao turizam sporijim tempom, čuvajući većinu svog prirodnog i kulturnog naslijeđa te balansirajući ljudsku aktivnost sa zaštitom okoliša.

Turistička struktura i sezonalnost

- Turizam je izrazito sezonalan, s vrhuncem u mjesecima "sunca i mora" – srpnju i kolovozu – kada se broj stanovnika dramatično povećava. Izvan sezone je vrlo mirno, s minimalnim brojem posjetitelja.

- Smještajnom strukturom Menorce dominiraju manji objekti i privatni smještaj, poput preuređenih seoskih kuća (farma) i apartmana, umjesto velikih turističkih naselja za masovni turizam.
- Razvojni model niske gradnje i umjerene gustoće pomaže integraciji turizma u lokalne zajednice i sprječava stvaranje velikih, izoliranih turističkih enklava.

Ključne inicijative održivog turizma

- Menorca ima dugu povijest davanja prioriteta zaštiti okoliša ispred neograničenog razvoja, s naglaskom na inicijative lokalne zajednice (grassroots activism).
- Otok je implementirao stroge propise kako bi ograničio prekomjernu gradnju i očuvao svoju prirodnu obalu.
- Turizam se potiče na temeljima aktivnosti u prirodi, kao što su pješačenje, biciklizam i agroturizam, s ciljem povećanja posjeta izvan sezone i diversifikacije turističkog proizvoda.

Ključni zaključci za Vir

- Prihvatanje modela "sporog rasta":** Vir može učiti iz uspjeha Menorce u davanju prioriteta dugoročnom očuvanju okoliša i kulture nad brzim, nekontroliranim razvojem.
- Diversifikacija smještajne ponude:** Dok je privatni smještaj dominantan, Vir bi mogao istražiti poticanje razvoja manjih objekata (npr. eko i baštinskog smještaja) kako bi stvorio autentičnije i kvalitetnije iskustvo.
- Razvoj turizma izvan sezone:** Razvojem aktivnosti izvan glavne ljetne sezone, poput pješačkih i biciklističkih programa, Vir može privući nove segmente posjetitelja i smanjiti svoju sezonsku ovisnost.

Više informacija: <https://www.menorca.es/portal.aspx?IDIOMA=3>

Bornholm pokazuje kako „svijetlozeleni“ brend, koji povezuje čistu energiju s lokalnom hranom i obrtima, može održivost pretvoriti u konkurentsku prednost

Bornholm, Danska

Geografski kontekst

- Bornholm je danski otok u Baltičkom moru, poznat po svojim prepoznatljivim granitnim liticama, brežuljkastim krajolicima i slikovitim ribarskim selima. Ima populaciju od oko 40.000 stanovnika.
- Izoliranost otoka od kopnene Danske potaknula je snažan osjećaj lokalnog identiteta i fokus na samodostatnost i inovaciju.
- Bornholm je povoljno smješten, što ga čini popularnom destinacijom za turiste iz Danske, Švedske, Njemačke i Poljske.

Turistička struktura i sezonalnost

- Turizam prvenstveno pokreću skandinavski i njemački tržišta, sa snažnim fokusom na prirodu, aktivnosti na otvorenom i lokalne obrte.
- Otok ima dobro razvijenu mrežu biciklističkih staza, jedinstvene obrtničke trgovine i reputaciju za visokokvalitetnu lokalnu kuhinju.

- Sezonalnost je ključni izazov, ali Bornholm je bio uspješan u promicanju turizma predsezone i posezone kroz svoje biciklističke rute, festivale hrane i jedinstvenu smještajnu ponudu, poput preuređenih seoskih kuća.

Ključne inicijative održivog turizma

- Bornholm je lider u održivoj energiji, s ciljem da postane ugljično neutralan otok. Znatno je ulagao u proizvodnju vjetroelektrana i drugih obnovljivih izvora energije.
- Otok se snažno fokusira na lokalnu proizvodnju hrane i gastronomiju, čime smanjuje svoj ugljični otisak i podržava lokalno gospodarstvo.
- Strategija "Svijetlozeleni otok" promiče održive prakse u svim sektorima, od upravljanja otpadom do prijevoza.

Ključni zaključci za Vir

- Razvoj snažnog, ujedinjenog brenda: Vir bi mogao stvoriti jasan identitet brenda izvan svog trenutnog fokusa "sunce i more", usredotočujući se na specifičnu vrijednosnu ponudu koja ga razlikuje od konkurencije.
- Promotivne aktivnosti lokalne gastronomije i obrta: Isticanjem lokalnih proizvoda i autentičnih iskustava, Vir može privući ciljani segment turista veće vrijednosti i podržati lokalne poduzetnike.
- Razvoj zelene infrastrukture: Kao što je Bornholm pokazao, predanost održivosti, posebno u energetici i upravljanju otpadom, može postati snažan marketinški alat i dugoročna konkurentska prednost.

Više informacija:

<https://visitbornholm.com/en>

Palau pokazuje kako strogi model 'vrijednost iznad volumena', utemeljen na zaštiti prirode i obvezama posjetitelja, može pretvoriti turizam u alat očuvanja okoliša

Palau

Geografski kontekst

- Palau je otočna država u zapadnom Pacifiku, sastoji se od otprilike 340 otoka s populacijom od oko 18.000 stanovnika.
- Zemlja je globalni lider u očuvanju mora, poznata po netaknutim koraljnim grebenima i "Rock Islands Southern Lagoon" (Laguni južnih stjenovitih otoka), koja je UNESCO-ova svjetska baština.
- Njegova udaljena lokacija povijesno je ograničila volumen turizma, što je pomoglo u očuvanju jedinstvenog prirodnog okoliša.

Tourism structure & Seasonality

- Turizam Palaua je visoko specijaliziran, privlači turiste visoke vrijednosti, prvenstveno ronioce i ljubitelje prirode. Broj posjetitelja namjerno se održava niskim kako bi se spriječio prekomjerni turizam.
- Fokus je na eko-turizmu i luksuznim, butik iskustvima, a ne na masovnim tržišnim paketima.

- Turistički model daje prednost visokoj potrošnji po turistu u odnosu na veliki broj turista, pri čemu je broj posjetitelja sekundarni cilj.

Ključne inicijative održivog turizma

- Palau je pionir u "Palau obvezi" (Palau Pledge), obveznoj vizi/zahtjevu da se svi posjetitelji potpisom obvežu na zaštitu okoliša.
- Zemlja je uspostavila golemo morsko utočište, zabranjujući komercijalni ribolov u 80% svojih voda i stvarajući utočište za morski život.
- Uveli su i pristojbu za posjetitelje, koja se koristi za financiranje programa očuvanja i zaštite okoliša.

Ključni zaključci za Vir

- Prijelaz s volumena na vrijednost: Vir bi mogao analizirati model Palaua usmjeren na privlačenje turista s visokom potrošnjom i niskim ekološkim utjecajem umjesto isključivog fokusiranja na volumen, što bi moglo dovesti do boljih ekonomskih povrata i manjeg opterećenja okoliša.
- Implementacija "Vir obveze": Iako obvezna viza nije izvediva, Vir bi mogao uvesti sličnu inicijativu kako bi educirao posjetitelje o odgovornom turizmu, zaštiti okoliša i kulturnom poštovanju.
- Fond za očuvanje: Mogla bi se uvesti mala ekološka pristojba za turiste (makar dobrovoljna), čiji bi se prihod izravno koristio za zaštitu okoliša, održavanje plaža i očuvanje prirodne baštine. To bi pretvorilo turizam u alat za očuvanje.

Više informacija:

<https://pristineparadisepalau.com/>

Module 2

Strateške smjernice

Ovaj modul povezuje trenutačnu situaciju Vira s njegovim budućim smjerom, pojašnjavajući kakva destinacija Vir želi postati

Strateški smjer i tržišni fokus

Na temelju dijagnostike iz Modula 1, Modul 2 prevodi Virske snage, slabosti i razvojne pritiske u jasan strateški okvir.

Identificira ono što je jedinstveno i vrijedno zaštite na Viru, koji se problemi moraju najprije riješiti te kako se otok može pozicionirati na konkurentnom jadranskom tržištu bez prelaska svojih okolišnih i društvenih granica.

Cilj je prijeći s generičnog modela „sunce i more“ prema prepoznatljivom, kvalitetnijem otočnom doživljaju koji ostaje ugodan za stanovnike.

Kako bi to postigao, modul objedinjuje četiri ključne cjeline::

1. Swot Analiza

Koncizna sinteza glavnih snaga, slabosti, prilika i prijetnji Vira. Sažima nalaze iz Modula 1 na kratak popis ključnih izazova i prednosti, jasno pokazujući na čemu Vir može graditi i gdje je potrebna hitna korektivna akcija.

2. Ključni stupovi pozicioniranja

Glavne ideje koje bi trebale definirati kako Vir doživljavaju posjetitelji i stanovnici. One prevode SWOT u jednostavnu naraciju („za što se Vir zalaže“) i služe kao referentna točka za budući razvoj, promociju i investicijske odluke.

3. Vizija i ključni razvojni ciljevi

Zajednička slika o tome kako bi Vir trebao izgledati za pet godina, podržana manjim brojem mjerljivih ciljeva. Ovaj dio ukotvljuje PUD u dugoročno razmišljanje i nudi konkretne ciljeve prema kojima se može pratiti napredak.

4. Nosivi kapacitet

Okvir za razumijevanje fizičkih, društvenih i okolišnih ograničenja. Uvodi zoniranje, pokazatelje i pragove koji osiguravaju da rast turizma ostane unutar prihvatljivih granica u pogledu infrastrukture, prirode i dobrobiti zajednice te se izravno povezuje sa zahtjevima nacionalne regulative.

5. Potencijalna ciljana tržišta i tržišni profili

Odabir segmenata posjetitelja koji najbolje odgovaraju identitetu i sezonalnim ciljevima Vira. Profili opisuju tko su ti gosti, što cijene i kako putuju, pružajući praktične smjernice za oblikovanje ponude i buduće marketinške aktivnosti.

Ova je struktura odabrana kako bi se korak po korak prešlo od dijagnoze prema odabiru: započevši činjeničnim pregledom trenutačnog stanja Vira, definirajući temeljne ideje i dugoročnu viziju, postavljajući jasne granice putem nosivog kapaciteta te naposljetku usklađujući Vir s tržištima na kojima može realno konkurirati.

Zajedno, ove cjeline osiguravaju da je sljedeći Akcijski plan utemeljen na činjenicama, usklađen s identitetom Vira i usmjeren na održiv, dostižan razvoj.

Vir spaja iznimnu dostupnost i prirodna bogatstva s teretom kaotične urbanizacije i infrastrukturnih nedostataka

Snage

- **Povezanost mostom:** Vir je otok s trajnom vezom s kopnom, osiguravajući cjelogodišnju pristupačnost putem mosta.
- **Plaže:** Održavaju se 24 plaže, uz brojne prirodne plaže diljem otoka.
- **Zapadna prirodna područja:** Značajni dijelovi otoka ostaju nerazvijeni i očuvani.
- **Identitet otoka:** Posjetitelji doživljavaju Vir kao "otočno iskustvo" unatoč njegovoj lakoj pristupačnosti.
- **Događaji:** Popunjen kalendar s preko 40 godišnjih događaja, najjači u ljetnoj sezoni.
- **Opseg smještaja:** Velika baza privatnih apartmana koja pruža visok kapacitet.
- **Blizina tržištima:** Blizina glavnim srednjoeuropskim emitivnim tržištima kao što su Slovenija, Austrija, Njemačka i Poljska.
- **Klima:** Povoljna mikroklima s utjecajima mora i planina.
- **Baštinska dobra:** Povijesne znamenitosti poput tvrđave Kaštelina, svjetionika Lanterna i arheoloških ostataka.
- **Aktivni turistički potencijal:** Biciklistička staza "Virski prsten" i obalne vode pogodne za regate i pomorske sportove.

Slabosti

- **Pritisak na infrastrukturu:** Infrastruktura vode, otpadnih voda, električne energije, interneta i cesta suočava se s preopterećenjem tijekom sezone.
- **Urbanizacija:** Neregulirana gradnja dovela je do gustih i djelomično kaotičnih obrazaca naseljavanja diljem otoka.
- **Kvaliteta smještaja:** Mnogi su apartmani osnovni, nekonzistentno opremljeni ili neadekvatno kategorizirani.
- **Sukobi buke:** Party turizam i noćni život često remete stanovnike i obitelji.
- **Sezonalnost:** Vrhunac je koncentriran u srpnju i kolovozu, uz vrlo ograničen turizam izvan sezone.
- **Kulturni program:** Ograničen broj autentičnih, lokalno ukorijenjenih kulturnih događanja.
- **Turistički objekti:** Nema marine, hotela, a kampovi su ispod modernih standarda.
- **Upravljanje:** Često složena administracija
- **Javni prostor:** Nedostatak organiziranih šetnica, parkova, sportskih terena na otvorenom, mjesta za društvena okupljanja i namjenskih parkirališta.
- **Indoor ponuda:** Odsutnost sadržaja u zatvorenom za slobodno vrijeme ili sport rezultira u ovisnosti o vremenskim uvjetima.

Vir ima potencijal za nautički, eko i kulturni turizam, ali se suočava s rizicima prenatrpanosti, opterećenjem okoliša i ugrožavanjem reputacije

Prilike

- **Nautički turizam:** Položaj otoka i njegova obala stvaraju potencijal za snažniju nautičku orijentaciju.
- **Baštinsko naslijeđe:** Povijesne znamenitosti i zaboravljeni lokalni i dalmatinski običaji mogli bi se bolje predstaviti kao atrakcije za posjetitelje.
- **Aktivni sportovi:** Teren i obala podržavaju biciklizam, trčanje, triatlon i sportove na vodi.
- **Prirodni turizam:** Zapadna obala i područje Crvenih stijena predstavljaju jedinstvena prirodna okruženja.
- **Obiteljska orijentacija:** Potencijal za jačanje sadržaja usmjerenih na djecu i obitelji.
- **Gastronomija:** Lokalna poljoprivreda i ribarstvo mogle bi poduprijeti snažniji gastronomski identitet.
- **Institucionalno restrukturiranje:** Mogućnosti za reorganizaciju DMO-a Vir turizam i kreiranje novih turističkih klastera.
- **Pristup financiranju:** Dostupna su EU i nacionalna sredstva za infrastrukturne projekte i projekte održivosti.
- **Digitalna inovacija:** AR/VR alati i rješenja pametne mobilnosti mogli bi obogatiti ponudu za posjetitelje.
- **Regionalno umreživanje:** Geografska blizina Ninu, Privlaci i Vrsima podržava zajedničko pozicioniranje i regionalnu suradnju.
- **Inovativni turistički marketing:** Snažan potencijal za korištenje modernih medijskih kanala (društvene mreže) za privlačenje novih ciljnih skupina.

Prijetnje

- **Prekomjerna posjećenost:** Ljetni pritisak na plaže, ceste i komunalne usluge doseže kritične razine.
- **Gubitak identiteta:** Prekomjerna gradnja i noćni život potkopavali su tradicionalni dalmatinski karakter.
- **Opterećenje okoliša:** Otpad, otpadne vode i erozija opterećuju prirodne resurse.
- **Klimatski utjecaji:** Porast razine mora, toplinski valovi i oluje povećavaju rizike.
- **Rizici za reputaciju:** Percepcija Vira kao destinacije za zabavu (party) ili niske kvalitete odbija obitelji.
- **Administrativna kašnjenja:** Birokratski procesi usporavaju turističke i infrastrukturne projekte.
- **Tržišna ovisnost:** Isključivo oslanjanje na sektor privatnih apartmana čini ponudu manje otpornom.
- **Konkurencija:** Drugi dalmatinski otoci i obalni gradovi konkuriraju sa strukturiranim ponudom.
- **Nezadovoljstvo stanovnika:** Lokalno stanovništvo se suočava s gužvama i bukom u sezoni i nedostatkom usluga izvan sezone.
- **Pravna ograničenja:** Zaštićeno obalno područje (ZOP) ograničava novu gradnju u blizini obale.

Jednostavan pristup i bogati obalni resursi su u kontrastu s neplaniranim rastom i sezonskim pritiscima koji oblikuju razvoj Vira

Snage

Snage Vira temelje se na njegovoj pristupačnosti, obali i opsegu smještaja. Veza mostom i blizina emitivnim tržištima jamče protok posjetitelja, dok obilje plaža osigurava da je more ključno za identitet otoka. Snažna baza privatnog smještaja osigurava kapacitet, ali također definira trenutni model kao model velikog volumena i niske profitne marže.

Ključne snage

- **Otok s mostom** - Vir je otok s trajnom cestovnom vezom s kopnom. Ova kombinacija čini otok simbolički privlačnim kao "otok", ali i praktično dostupnim, osiguravajući snažan protok posjetitelja.
- **Obilje plaža** - S više od 14 km održavanih plus brojnim prirodnim plažama, obala je definirajuća značajka Vira. Laka pristupačnost moru ključna je za njegovu turističku privlačnost i nastaviti će oblikovati buduću konkurentnost.
- **Velika baza privatnog smještaja** - Tisuće privatnih apartmana dominiraju ponudom. To jamči kapacitet i pristupačnost, ali također čini da Vir uglavnom ovisi o samo jednoj vrsti smještaja.

Slabosti

Slabosti otoka uglavnom su strukturne. Kaotični i fragmentirani obrasci naseljavanja smanjuju autentičnost i otežavaju upravljanje infrastrukturom. Sezonski vrhunci opterećuju komunalne usluge i ceste do prijelomne točke, dok turizam gotovo u potpunosti ovisi o ljetnim mjesecima. Te slabosti predstavljaju dugoročni izazov za repozicioniranje.

Ključne slabosti

- **Kaotična urbanizacija** - Brza i neregulirana gradnja stvorila je fragmentirani, gusti krajolik koji je oslabio autentični otočni karakter. To nasljeđe teško je preokrenuti i ograničava imidž Vira u turizmu veće vrijednosti.
- **Preopterećenje infrastrukture** - Tijekom vrhunca sezone, dolasci i noćenja premašuju granice kapaciteta smeća, otpadnih voda, cesta, parkiranja i komunalnih usluga. Neusklađenost kapaciteta i potražnje izravno utječe na zadovoljstvo posjetitelja i kvalitetu života.
- **Ekstremna sezonalnost** - Gotovo svi dolasci i noćenja koncentrirani su u srpnju i kolovozu. Izvan tog razdoblja aktivnost je vrlo niska, što stvara nestabilnu ekonomiju i ekstremna opterećenja tijekom glavne sezone.

Pejzaži i baština stvaraju prostor za raznovrsniju ponudu, dok gužve i ograničenja okoliša sputavaju budući razvoj

Prilike

Prilike Vira leže u njegovim prirodnim i kulturnim dobrima te u diversifikaciji turističkog modela. Nautički i aktivni turizam podržani su prirodnim uvjetima i mogli bi otvoriti nova tržišta. Očuvana zapadna obala, povijesne znamenitosti i lokalna gastronomija nude priliku za razvoj prepoznatljivijeg mediteranskog identiteta. Ove prilike mogu pomoći u produljenju sezone i rebalansu imidža Vira.

Ključne prilike

- **Nautički i aktivni turizam** - Vjetrovi, obala i Virski prsten pružaju povoljne uvjete za raznolike morske i kopnene sportove. Ovi segmenti nude potencijal za diversifikaciju potražnje i produljenje sezone.
- **Prirodna i baštinska dobra** - Očuvani zapad, Crvene stijene, Kaštelina, Lanterna, Bandira i most prepoznatljive su znamenitosti. Njihova interpretacija može ojačati identitet Vira i proširiti njegov turistički profil.
- **Jačanje gastronomije i identiteta** - Lokalna poljoprivreda, ribarstvo i kulinarske tradicije pružaju osnovu za autentičniju ponudu. Naglašavanje ovih elemenata može repositionirati Vir izvan destinacije "sunca i mora".

Prijetnje

Prijetnje su neposredne i realne. Prekomjerna posjećenost u sezoni već narušava zadovoljstvo posjetitelja i prirodna dobra. Imidž Vira kao party destinacija i preizgrađenost slabe njegovu privlačnost za obitelji i kvalitetnija tržišta. Zajedno, ove prijetnje naglašavaju da budući rast ne može biti isključivo kvantitativan, već se mora voditi unutar strogih granica održivosti.

Ključne prijetnje

- **Prekomjerna posjećenost u špici sezone** - Plaže, infrastruktura i usluge suočavaju se s ekstremnim pritiskom u srpnju i kolovozu. Ova situacija smanjuje kvalitetu doživljaja posjetitelja i nanosi štetu prirodnim dobrima.
- **Gubitak reputacije zbog party turizma i preizgrađenosti** - Povezanost s bučnim noćnim životom i gustom gradnjom narušavaju privlačnost Vira za obitelji i posjetitelje s većom potrošnjom. Pomaci u reputaciji su spori i teško ih je kontrolirati.
- **Opterećenje okoliša i pravna ograničenja** - Otpad, otpadne vode i erozija obale ostaju glavni problemi, dok stroga pravila u zaštićenom obalnom području (ZOP) ograničavaju novu gradnju. Ovi čimbenici ograničavaju budući rast i naglašavaju osjetljivost okoliša.

Vir mora ulagati u infrastrukturu, diverzificirati svoju ponudu, poboljšati kvalitetu i ojačati identitet

Ključni stupovi pozicioniranja za Vir

Strateško pozicioniranje temelj je svakog uspješnog odredišta. Mora se graditi na **snagama** destinacije, razlikovati je od konkurencije i pružiti jasan okvir za **razvoj proizvoda i marketing**. Kao **mlada destinacija**, Vir još uvijek oblikuje svoju dugoročnu priču. Odabrana četiri stupa odražavaju ovu fazu zrelosti: njihov je fokus na izgradnji **osnovne infrastrukture**, diversifikaciji i profesionalizaciji ponude te osiguravanju da se turistički rast razvija u skladu s **vrijednostima zajednice i jasnim identitetom brenda**. Ovi će stupovi voditi razvoj Vira tijekom sljedećih pet godina, osiguravajući da turizam evoluirá od brzog, kvantitativno vođenog rasta prema **kvaliteti, održivosti i prepoznatljivosti**.

Održiva infrastruktura i mobilnost

Infrastruktura je osnova turističkog razvoja i trenutačno je najveći izazov Vira. Pouzdane usluge **vodoopskrbe, odvodnje, parkiranja, mobilnosti i sigurnosnih sustava** potrebne su prije bilo kakvog daljnjeg rasta. Rješavanje ovih problema smanjit će pritisak u sezoni i poboljšati kvalitetu života i za stanovnike i za posjetitelje. Osiguravanjem stabilne osnove, Vir može postati odgovorno, za budućnost spremno odredište.

Diversificirana i cjelogodišnja turistička ponuda

Vir previše ovisi o **ljetnom turizmu sunca i mora**, što stvara prekomjernu posjećenost i ostavlja ostatak godine neiskorištenim. Integracija kulturnog, nautičkog, aktivnog ili eko turizma pruža ravnotežu i otpornost. Novi proizvodi poput tematskih plaža, wellness zona ili sportskih događanja mogu privući posjetitelje izvan glavne sezone. To Vir čini konkurentnijim i stvara prepoznatljiva iskustva koja se ističu.

Kvaliteta i profesionalizacija usluga

S većinom smještaja u **privatnim apartmanima**, kvaliteta usluge je neujednačena. Kako bi poboljšao konkurentnost, Vir mora podići standarde u **ugostiteljstvu, gastronomiji i uslugama**. Inicijative koje potiču suradnju, edukaciju i jače provođenje propisa dovest će do pomaka iz **kvantitete u kvalitetu**. Vidljivo poboljšanje profesionalnosti ojačat će reputaciju Vira i privući posjetitelje veće potrošnje.

Zajednica, upravljanje i identitet destinacije

Zajednica Vira njegov je najvažniji resurs, budući da su gotovo svi stanovnici povezani s turizmom. Model upravljanja koji uključuje lokalno stanovništvo, slavi tradiciju i pomaže u stvaranju identiteta osigurat će da turizam koristi svima. Ovim pristupom jača se društvena kohezija dok se Vir repozicionira kao **pristupačni otok prirode, kulture i mediteranskog lifestylea**.

Jačanje temelja destinacije Vir i stvaranje raznolike, cjelogodišnje ponude za otporniju destinaciju

Održiva infrastruktura i mobilnost

Infrastruktura je okosnica svake destinacije, a na Viru je ujedno i najveća **slabost**. Brza gradnja i vrhunac sezonskog priljeva već preopterećuju sustave **vodoopskrbe, odvodnje, električne energije, zbrinjavanja otpada, parkiranja i prometa**. Ova uska grla narušavaju udobnost posjetitelja, frustriraju stanovnike i ugrožavaju dugoročno **zdravlje, sigurnost te ugled otoka**. Bez pouzdane infrastrukture, daljnji rast samo produbljuje ove probleme.

Jačanje komunalnih usluga i mobilnosti smanjit će **ljetno opterećenje** i poboljšati **cjelogodišnju kvalitetu života**. Proširenje kapaciteta vodoopskrbe i odvodnje, jačanje opskrbe energijom i uvođenje **pametnih rješenja** kao što su kružni autobusi, parkirni centri, pješačke zone i biciklističke staze učinit će otok otpornijim. Stavljajući infrastrukturu na **prvo mjesto**, Vir osigurava stabilan temelj za **održivi turizam** i pozicionira se kao **odgovorna destinacija, spremna za budućnost**.

Raznolika i cjelogodišnja turistička ponuda

Vir je visoko ovisan o turizmu "**sunca i mora**" u **srpnju i kolovozu**, što stvara **prekomjernu posjećenost** na plažama ljeti, dok je ostatak godine slabo korišten. Ta koncentracija smanjuje konkurentnost, čini gospodarstvo krhkim i obeshrabruje ulaganja u kvalitetnije usluge. Veliko oslanjanje na model jednog turističkog proizvoda stvara i dodatni pritisak na **infrastrukturu i okoliš**.

Proširenjem svoje ponude, Vir može privući nova tržišta i učinkovitije raspodijeliti potražnju kroz godišnja doba. **Kulturna baština, nautičke aktivnosti, eko-iskustva, wellness zone, tematske plaže, festivali i sportski događaji** izvan špice pružaju načine za smanjenje prekomjerne posjećenosti uz stvaranje svježih razloga za posjet. Diversifikacija gradi **otpornost**, podržava **lokalne tvrtke** tijekom cijele godine i pomaže **repozicioniranju Vira kao više od ljetne destinacije** — čineći ga istaknutim u konkurentnom jadranskom okruženju.

Podizanje profesionalnosti i osnaživanje zajednice kao temelj autentičnog rasta Vira

Kvaliteta i profesionalizacija usluga

Turizmom Vira dominiraju **privatni apartmani**, koji čine većinu smještajne ponude, ali donose **neujednačenu kvalitetu usluge**. To slabi konkurentnost, jer se iskustva posjetitelja jako razlikuju i ponuda često zaostaje za međunarodnim očekivanjima. Bez zajedničkih standarda, otok riskira da bude percipiran kao **destinacija niske vrijednosti i masovnog tržišta**, što ograničava njegovu sposobnost privlačenja gostiju veće potrošnje.

Podizanje standarda kroz **obuku, certificiranje i edukaciju**, kao i snažnije **provođenje pravila kvalitete**, ključno je za sektore **ugostiteljstva, gastronomije i usluga**. Pružanje usluga mora se pomaknuti iz **kvantitete u kvalitetu**. Profesionalizacija stvara pouzdanije i privlačnije iskustvo posjetitelja, istovremeno poboljšavajući lokalne vještine i poslovne performanse. Vidljivo poboljšanje profesionalnosti **ojačat će reputaciju Vira**, privući **posjetitelje veće vrijednosti** i potaknuti ulaganja u lokalno gospodarstvo.

Zajednica, upravljanje i identitet destinacije

Zajednica Vira njegov je **najjači adut** — gotovo svi stanovnici izravno su povezani s turizmom, bilo kao pružatelji smještaja, zaposlenici ili ponuditelji usluga. Međutim, bez učinkovite koordinacije, ova veza može dovesti do sukoba ili narušiti dugoročnu održivost. **Model upravljanja** koji sluša stanovnike, uključuje ih u donošenje odluka i podržava tradiciju ključan je za osiguravanje da turizam koristi svima jednako.

Poticanjem **sudjelovanja, autentičnosti i zajedničkog identiteta**, Vir se može repositionirati kao **otok prirode, kulture i mediteranskog stila života**. Događaji u zajednici, proslave baštine i zajedničko brendiranje pomažu svim stanovnicima da se osjećaju vlasnicima turističkog razvoja. Ovaj pristup jača **društvenu koheziju**, smanjuje napetosti između lokalnog stanovništva i posjetitelja, te stvara uvjerljiviju priču za vanjska tržišta. Identitet destinacije ukorijenjen u **autentičnim vrijednostima zajednice** snažno će odjeknuti kod posjetitelja i osigurati da se Vir razvija na **uravnotežen i uključiv način**.

Put Vira do 2030: uravnotežiti rast, smanjiti ljetni pritisak, podići standarde i kreirati održiv, „family-friendly” otočni identitet

Vizija i ključni razvojni ciljevi

Vizija 2030

Do 2030. godine, Vir će biti održivi otok koji uravnotežuje rast, ublažava pritisak na centar mjesta i širi posjetitelje diljem otoka. Obitelji ostaju ključno tržište, upotpunjeno autentičnim iskustvima i višim standardima usluge koje isporučuju lokalni dionici.

Ključni razvojni ciljevi:

- 1) Do 2026., uspostaviti platformu za upravljanje, s kvartalnim sastancima.
- 2) Do 2027., program kvalitete uspostavljen i upisan u njega 100+ pružatelja usluga.
- 3) Do 2028., smanjenje prometnih gužvi u centru za 30% u odnosu na bazu iz 2025.
- 4) Do 2028., najmanje jedan godišnji event izvan sezone privlači 1.000+ posjetitelja.
- 5) Do 2028., strategija brendiranja i marketinga u potpunosti implementirana.
- 6) Do 2029., min. 3 nove ključne ponude izvan segmenta „sunce i more” su na tržištu
- 7) Do 2029., 70% stanovnika izjavljuje da turizam poboljšava njihovu kvalitetu života.
- 8) Do 2030., nijedna zona Vira ne prelazi granični kapacitet (prema NN 112/2024).
- 9) Do 2030., noćenja u razdoblju srpanj–kolovoz padaju ispod 65% godišnjih noćenja.
- 10) Do 2030., svi registrirani objekti priključeni na stabilne sustave vodoopskrbe, odvodnje, električne energije i zbrinjavanja otpada.
- 11) Do 2030., 85% objekata registrirano i udovoljava minimalnim standardima.
- 12) Do 2030., zadovoljstvo posjetitelja porast će za 15% u odnosu na bazu iz 2025.

Zoniranje za održivi kapacitet: Usklađenost s NN 112/2024 i Prostornim planom Općine

Usklađenost s NN 112/2024

Ljetni pritisak na Vir koncentriran je na nekoliko mjesta i u nekoliko tjedana. Kako bi postao mjerljiv i upravljiv, koristimo jednostavan okvir zoniranja koji otok dijeli na četiri funkcionalna područja, te svako procjenjujemo na isti način. Cilj je operativan: dati općini prostornu strukturu za praćenje kapaciteta i donošenje odluka, usklađenu s hrvatskim smjerom „kvaliteta ispred kvantitete“ do 2030.

Kako su zone definirane

Granice slijede službene slojeve prostornog plana Općine (korištenje zemljišta, namjena/intenzitet, obalni pojas, infrastruktura). Unutar tog okvira razlikujemo: **Centar, Mješovite stambene/turističke zone, Periferne/uslužne zone i nisko-intenzivni rubovi te Zaštićena i prirodna područja.**

Ovaj pristup osigurava zakonitost i fokus na upravljanje vršnim opterećenjima.

Kako se zone procjenjuju

Svaka zona analizira se kroz četiri leće koristeći isključivo **službenu statistiku i općinske/komunalne podatke:**

- **Intenzitet** (kontekst turističkog volumena)
- **Funkcioniranje** (promet/parkiranje u vršnom razdoblju)
- **Percepcija** (mini-indeksi stanovnika/posjetitelja, uključujući terenska opažanja)
- **Infrastruktura** (voda/kanalizacija/otpad – mjereni parametri)

Primjenjuje se jasno „semaforsko“ pravilo čim indikatori **postoje**: **Crveno** ako dvije ili više leća dosegnu razinu upozorenja; **Žuto** ako jedna; **Zeleno** ako nijedna.

Obrada podataka

Ne procjenjujemo niti redistribuiramo podatke na zone. Tamo gdje zone nemaju objavljene podatke, označavamo N/A* i uspostavljamo jednostavnu metodu prikupljanja za sljedeću sezonu.

Kontekst i usklađenost

Ovaj okvir odražava Vir s malim stalnim stanovništvom i velikim sezonskim priljevom te podupire smjer PUD-a prema uravnoteženju pritiska, poboljšanju mobilnosti i osnovnih usluga te podizanju kvalitete uz mjerljive zaštitne pragove do 2030.

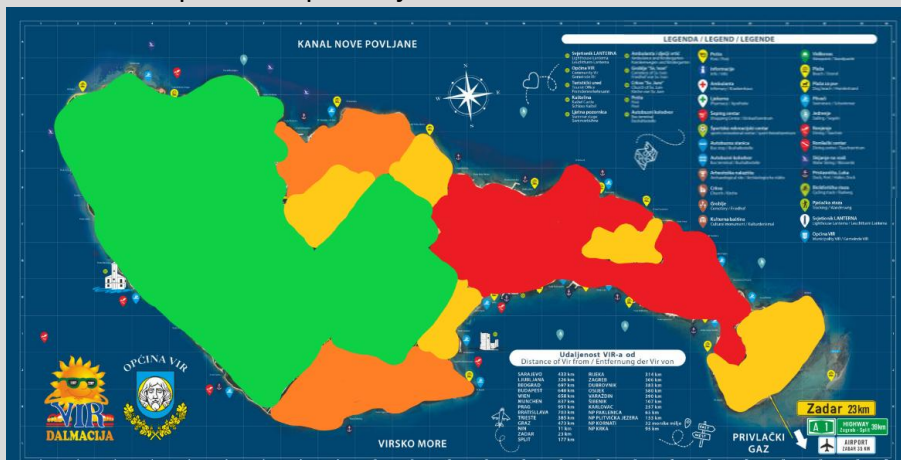

Referenca i svrha slike: Ova osnovna karta prikazuje granicu općine Vir, obalu, osnovnu mrežu glavnih cesta i strukturu naselja. Služi kao geografski okvir za sustav zoniranja uveden u ovom poglavlju; granice zona prikazane su na sljedećim stranicama.

Zoniranje pomaže Viru upravljati gužvama, unaprijediti usluge, očuvati krajolik i poboljšati doživljaj posjetitelja

Zoniranje i kapacitet: što je to i zašto je važno

Razvoj Vira mora se preusmjeriti s kvantitete na kvalitetu. Da bismo to postigli, trebamo preciznu sliku gdje se pritisak koncentrira i gdje je potrebna zaštita/intervencija. Zoniranje dijeli otok na funkcionalna područja kako bismo mogli mjeriti pritisak, provjeriti infrastrukturne granice i usmjeriti aktivnosti tamo gdje najviše znače. Uz stalno stanovništvo od ~4.000 te 30.000–50.000 ljudi u vrhuncu sezone, upravljanje po zonama ključno je za održavanje funkcionalnog središta, uređenog priobalja i netaknutih prirodnih područja.

Legend:

- Zona 1: Središte – Glavno turističko područje
- Zona 2: Pojas mješovite stambene/turističke namjene
- Zona 3: Periferija / Servisne & niskointenzivne zone
- Zona 4: Zaštićena & prirodna područja

Zona 1: Središte – glavno turističko područje

Primarna dodirna točka otoka s posjetiteljima — šetnice, prilaz mostu, glavne plaže i usluge. Kretanje ljudi, šetnice, parking, pristup plažama i komunalne usluge nose najveće opterećenje. Kao prioritarno područje upravljanja, Zona 1 koncentrira mjere mobilnosti, standarde javnog prostora i upravljanje plaža. Mala operativna poboljšanja (signalizacija, usmjeravanje, sanitarni čvorovi, punktovi s vodom) imat će najveći vidljivi učinak i postaviti ton kvaliteti destinacije.

Zona 2: Mješovita stambena / turistička zona

Stambene zone s velikim udjelom privatnih apartmana i sekundarnih domova. Pritisci su stvarni, ali raspršeniji nego u centru. Cilj je uravnotežiti kvalitetu života i gostoprimstvo: jasna pravila parkiranja i pristupa u danima najveće gužve, pouzdana komunalna infrastruktura te unaprjeđenja kvalitete među domaćinima — tihe, uredne ulice tijekom cijele godine uz ugodno iskustvo gostiju u vrhuncu sezone.

Zona 3: Periferija / Servisne & niskointenzivne zone

Područja u kojima se nalaze komunalne funkcije, logistika i pomoćne aktivnosti. Kada su organizirana, mogu preuzeti parking za osoblje/višak vozila, prostore za otpad i dostavne rute — rasterećujući centar. Prijelazna uloga ovih zona omogućuje jednostavna pravila (vremenski prozori, označeni servisni koridori) i umjerena ulaganja koja otključavaju učinkovitost.

Zona 4: Zaštićena i prirodna područja

Zapadna prirodna divljina i drugi neizgrađeni dijelovi, uključujući vrijedne lokalitete poput Crvenih stijena. Očuvanje je na prvom mjestu, uz pristup niskog utjecaja (pješačenje/bicikl) i lagane sadržaje za disperziju posjetitelja s preopterećenih plaža. Na ovaj način priroda ostaje netaknuta, a istovremeno daje posebnu vrijednost ukupnoj ponudi Vira.

Najprometniji dio otoka: pratiti četiri pokazatelja tijekom 10 najopterećenijih dana kako bi se zaštitio protok i udobnost

Zona 1 - Centar

Zona 1 je operativno srce Vira — promenada/luka, prilaz mostu i glavne gradske plaže gdje je ljetna uporaba najgušća. Ova stranica definira **zapise koje ovdje vodimo** kako bi centar ostao upotrebljiv u dane najvećih gužvi.

Bilježiti ćemo **popunjenost parkirališta u podne** u označenim parkinzima Zone 1 tijekom 10 najopterećenijih dana i zatražiti **postotak vršnog opterećenja vode/odvodnje** za iste datume od komunalnog poduzeća. Nakon sezone, **kratka mini-anketa za stanovnike** (čistoća, noćna buka, mobilnost) dat će uvid u lokalnu udobnost u centru. Za kontekst, **TZO Vir** dostavlja noćenja za **srpanj–kolovoz** iz **eVisitora** na razini otoka.

S ova četiri pokazatelja ispunjena, možemo brzo vidjeti je li centar bio blizu svojih limita te odlučiti hoćemo li sljedeće sezone prilagoditi pristup, osoblje ili termine usluga.

Aspekt	Pokazatelj (min.)	Jedinica	Izvor	Učestalost	Kada
Intenzitet (kontekst)	Noćenja u mjesecima vrhunca sezone (otok)	broj	eVisitor / TZO Vir	Mjesečno	Srpanj–kolovoz
Funkcioniranje	Popunjenost javnog parkiranja (popunjenost u podne)	%	Općinska evidencija/ Vir turizam	Tijekom dana najveće potražnje	Top 10 najopterećenijih dana
Percepcija	Mini-indeks stanovnika	1–5	Službena mikro-anketa	1x po sezoni	Nakon sezone
Infrastruktura	Opterećenje vode/odvodnje u vrhuncu	% kapaciteta	Vododovd Vir/Zadar	Tijekom dana najveće potražnje	Top 10 najopterećenijih dana

Interpretacija i status

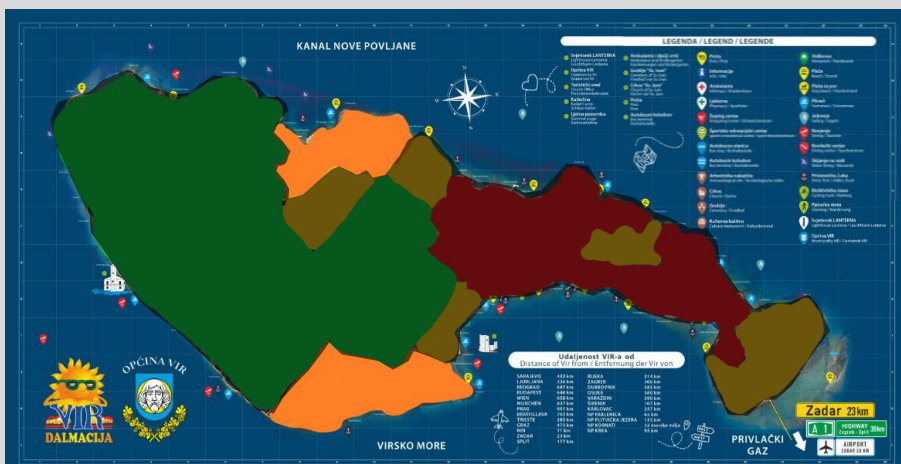
- Dodjela statusa nakon završetka sezone: **Crveno** ako ≥ 2 pokazatelja dosegnu upozoravajuću razinu; **Žuto** ako 1; **Zeleno** ako nijedan.
- Zabilježiti datume/lokacije eventualnih skokova (koje parking zone, plaže, segmenti infrastrukture).
- Dodati jednu kratku operativnu napomenu o uzrocima ili ublažavajućim radnjama.

Mjere za sljedeću sezonu

- **Parkiranje $\geq 90\%$ (najopterećeniji dani):** aktivirati plan pristupa za dane opterećenja (rubna parkirališta prva, kontrolirani ulazi, vremenski period za dostave).
- **Indeks stanovnika $< 3,2$:** planirati ciljane mjere (provedba tih sati, dodatne runde čišćenja na kritičnim ulicama, mjere disperzije).
- **Voda/odvodnja $\geq 85\%$ kontinuirano:** koordinirati raspodjelu opterećenja s komunalnim operatorom.
- **Dva ili više upozorenja:** produžiti mjere najopterećenijih dana na dodatne datume.

Stambeni prsten: pratiti rubno parkiranje, udobnost, komunalne sustave i otpad tijekom najopterećenijih dana kako bi se zaštitila svakodnevna kvaliteta

Zona 2 – Mješovita stambeno/turistička

Zona 2 obuhvaća Virske zone apartmana i sekundarnih domova – stambene ulice gdje se pritisak u vrhuncu sezone vidi kao **zasićenost rubnog parkiranja**, porast u količini otpada i lokalni problemi mobilnosti. Ove stambene četvrti nose velik dio ukupnog opterećenja.

Bilježiti ćemo **popunjenost rubnog i označenog parkiranja u podne** tijekom 10 najopterećenijih dana, zatražiti **postotak vršnog opterećenja vode/odvodnje** za iste datume te pratiti **iskorištenost/prekoračenja na rutama odvoza otpada**. Nakon sezone provest će se kratka **mini-anketa stanovnika** (čistoća, noćna buka, mobilnost/parkiranje) kako bi se prikupila percepcija udobnosti. Noćenja srpanj–kolovoz iz **eVisitora** (na razini otoka) nam daju kontekst.

S ovim zapisima možemo vidjeti je li zona dosegla limit te prilagoditi sljedeću sezonu: pravila rubnog parkiranja koja daju prednost stanovnicima, rubna parkirališta s povezanim shuttleom, dodatne runde odvoza otpada/kante, ciljano noćno čišćenje/tihi sati, te raspodjelu opterećenja komunalne infrastrukture u vrhu sezone.

Aspekt	Pokazatelj (min.)	Jedinica	Izvor	Učestalost	Kada
Intenzitet (kontekst)	Noćenja u mjesecima vrhunca sezone (otok)	broj	eVisitor / TZO Vir	Mjesečno	Srpanj–kolovoz
Funkcioniranje	Popunjenost rubnog + označenog parkiranja u podne	%	Evidencija općine	Najopterećeniji dani	Top 10 najopterećenijih dana
Percepcija	Mini-indeks stanovnika	1–5	Službena mikro-anketa	1x po sezoni	Nakon sezone
Infrastruktura	Opterećenje vode/odvodnje u vrhuncu	% of kapaciteta	Vododovd Vir/Zadar	U najopterećenijim danima	Top 10 najopterećenijih dana

Interpretacija i status

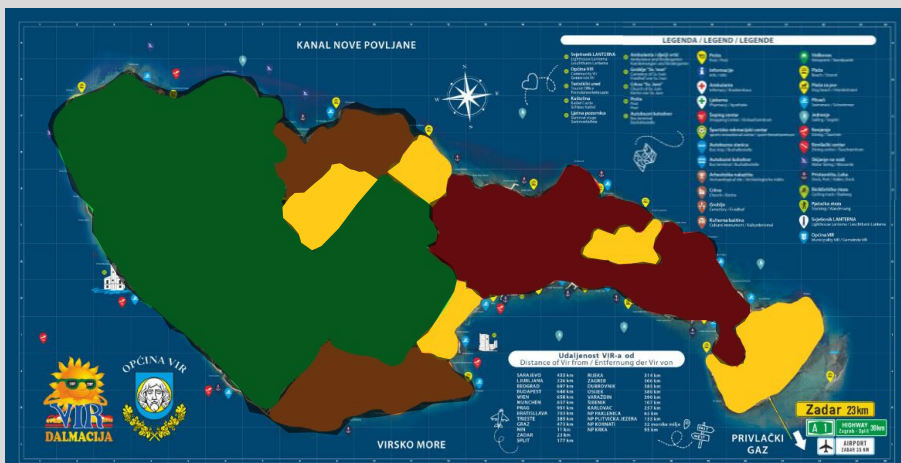
- Dodjela statusa nakon sezone: **Crveno** ako ≥ 2 pokazatelja dosegnu upozoravajuću razinu; **Žuto** ako 1; **Zeleno** ako nijedan.
- Zabilježiti datume/lokacije eventualnih skokova (koja rubna zona, plaža, segment infrastrukture).
- Dodati kratku operativnu napomenu o uzrocima ili mjerama ublažavanja.

Mjere za sljedeću sezonu

- **Parkiranje $\geq 90\%$** (najopterećeniji dani): primijeniti pravila rubnog parkiranja s prednošću stanovnicima (dozvole/vremenska ograničenja), usmjeriti na shuttle i uskladiti s orijentacijskom signalizacijom.
- **Indeks stanovnika $< 3,2$** : ciljane mjere (provedba tihih sati, noćno čišćenje na kritičnim ulicama, komunikacija domaćina prema gostima).
- **Voda/odvodnja $\geq 85\%$** kontinuirano: koordinirati raspodjelu opterećenja s komunalnim operaterom.
- **Dva ili više upozorenja**: proširiti režim upravljanja na dodatne datume.

Rubni servisni/ulazni pojasevi: pratiti rubne hubove, overflow zone i shuttle prijevoz u najopterećenijim danima kako bi se kretanje održalo stabilnim

Zona 3 - Periferija / Servisne & niskointenzivne zone

Zona 3 obuhvaća Virske servisne i nisko-intenzivne rubne zone — ulazne koridore, rubne čvorove / overflow parkirališta, komunalne i logističke zone. One preuzimaju pritisak s centra i stambenih zona, posebno tijekom vikenda s velikim smjenama gostiju.

Bilježimo kako **rubni prometni čvorovi i priljev na parkirališta** funkcioniraju u podne tijekom 10 najopterećenijih dana, te **kroz njihovu protočnost/gužve shuttle prijevoza**. Tražimo i **postotak vršnog opterećenja vode/odvodnje** za susjedne segmente te bilježimo **iskorištenost/prekoračenja** na prikupljanju otpada od komunalnog operatera. Kratka **mini-anketa stanovnika** na rubnim ulicama bilježi udobnost (buka, prašina, cirkulacija). S ovim podacima vidimo jesu li rubna područja dosegla limite te prilagođujemo sljedeću sezonu: otvoriti dodatne kapacitete u označenim danima, povećati frekvenciju shuttle prijevoza, dodati orijentacijsku signalizaciju, prilagoditi cijene/vremenska ograničenja radi usmjeravanja potražnje, ojačati kontrolu dostave i koordinirati s komunalnim operatorom ravnomjernu raspodjelu opterećenja.

Aspekt	Pokazatelj (min.)	Jedinica	Izvor	Učestalost	Kada
Intenzitet (kontekst)	Noćenja u mjesecima vrhunca sezone (otok)	broj	eVisitor / TZO Vir	Mjesečno	Srpanj–kolovoz
Funkcioniranje	Popunjenost rubnog pojasa u podne / shuttle protočnost	% / putnika/sat	Općina + operator	Najopterećeniji dani	Top 10 najopterećenijih dana
Percepcija	Mini-indeks stanovnika	1–5	Službena mikro-anketa	1x po sezoni	Nakon sezone
Infrastruktura	Opterećenje vode/odvodnje u vrhuncu	% / bilješke	Vododovd Vir/Zadar	Najopterećeniji dani	Top 10 najopterećenijih dana

Interpretacija i status

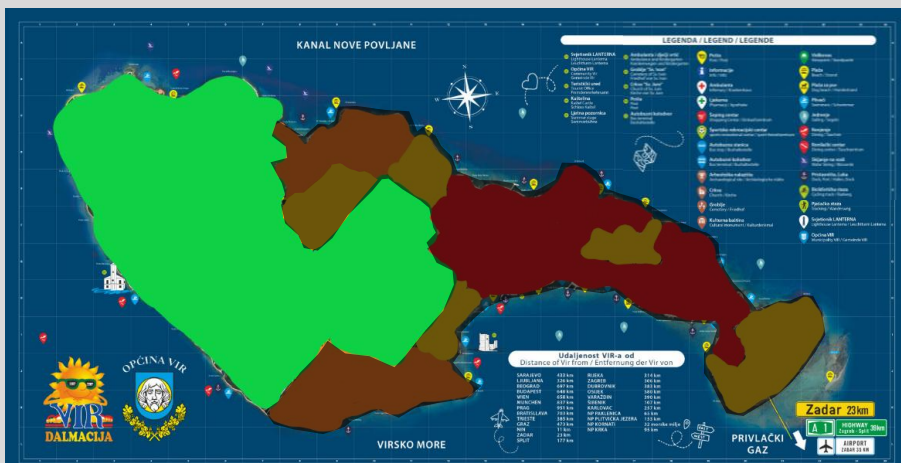
- Status se dodjeljuje nakon sezone: **Crveno** ako ≥ 2 pokazatelja dosegnu upozoravajuću razinu; **Žuto** ako 1; **Zeleno** ako nijedan.
- Zabilježiti datume/lokacije skokova (koji hub, koja lokacija, segment infrastrukture).
- Dodati kratku operativnu napomenu u uzrocima ili ublažavanju.

Mjere za sljedeću sezonu

- Povećani priljev vozila / gužve:** otvoriti dodatne kapacitete u označenim danima; povećati frekvenciju shuttle prijevoza; dodati orijentacijsku signalizaciju; prilagoditi cijene/vremenska ograničenja radi usmjeravanja potražnje.
- Indeks stanovnika <3,2:** ciljane mjere (provedba tih sati, kontrola prašine na pogođenim ulicama, noćno/jutarnje čišćenje; preciziranje dostavnih termina).
- Voda/odvodnja $\geq 85\%$** kontinuirano: koordinirati s operatorom ravnomjernu raspodjelu opterećenja.
- Dva ili više upozorenja: proširiti set mjera na više datuma i lokacija.

Prirodni zapad i uvale: pratiti pristup, udobnost, otpad i incidente kako bi se zaštitila osjetljiva područja

Zona 4: Zaštićena & prirodna područja

Zona 4 obuhvaća zaštićene i prirodne dijelove Vira — netaknuti zapad, Crvene stijene i druge neizgrađene uvale i staze. Krhki teren i ograničeni sadržaji znače da i **mali skokovi** mogu prerasti u **onečišćenje, eroziju, nesigurno parkiranje ili požarne rizike**.

Bilježimo **popunjenost parkiranja na pristupnim točkama i obali u podne** tijekom 10 najopterećenijih dana, pratimo **kapacitet korištenja otpada/sanitarija** u istim danima (kante, WC-i) te vodimo **dnevnik incidenata** (požari, spašavanja, divlja odlaganja, erozija, zatvaranja pristupa). Nakon sezone kratka **mini-anketa stanja/doživljaja prirode** (čistoća, gužva, poštivanje pravila) prikuplja opažanja posjetitelja/stanovnika/čuvara prirode.

S ovim zapisima vidimo gdje se pritisak koncentrira i prilagođavamo iduću sezonu: ograničiti ili stupnjevati pristup, dodati nadzornike, postaviti mobilne WC-e/kante, unaprijediti orijentacijsku signalizaciju i barijere te privremeno zatvoriti osjetljive zone ako je potrebno.

Aspekt	Pokazatelj (min.)	Jedinica	Izvor	Učestalost	Kada
Intenzitet (kontekst)	Noćenja u mjesecima vrhunca sezone (otok)	broj	eVisitor / TZO Vir	Mjesečno	Srpanj–kolovoz
Funkcioniranje	Popunjenost parkiranja za pristup obali u podne	%	Evidencija općine	Najoptereće niji dani	Top 10 najoptereće njih dana
Percepcija	Mini-indeks udobnosti prirode	1–5	Službena mikro-anketa	1x po sezoni	Nakon sezone
Infrastruktura	Iskorištenost otpada i sanitarija + dnevnik incidenata	% / broj	Komunalni operator / TZO Vir	Najoptereće niji dani	Top 10 najoptereće njih dana

Interpretacija i status

- Status nakon sezone: **Crveno** ako ≥ 2 pokazatelja dosegnu upozoravajuću razinu; **Žuto** ako 1; **Zeleno** ako nijedan.
- Zabilježiti datume/lokacije skokova (koje parkiralište, uvala, segment infrastrukture).
- Dodati kratku operativnu napomenu u uzrocima ili ublažavanju.

Mjere za sljedeću sezonu

- Parkiranje $\geq 90\%$:** ograničiti/stupnjevati pristup na označene datume; usmjeriti prema rubnim hubovima + shuttle; dodati nadzornike/rendžere; unaprijediti orijentacijsku signalizaciju.
- Indeks prirode < 3 :** dodati rendžere; ciljano čišćenje; tihe zone; jasnije oznake; poruke host/OTA kanalima.
- Otpad/sanitarije $\geq 85\%$:** dodati mobilne WC-e/kante u najopterećenijim danima; povećati pražnjenja.
- Dva ili više upozorenja:** proširiti set mjera na dodatne datume i lokacije.

Ljetni rezultati ovise o jednostavnim i zabavnim doživljajima za obitelji i mlade odrasle na plažama i u centru

Razumijevanje posjetiteljskog profila Vira

Vir funkcionira kao **otok povezan mostom, pristupačan automobilom**, s velikim udjelom obiteljskih apartmana i sekundarnih domova. To koncentrira potražnju u **srpnju–kolovozu**, s najvećim brojem posjetitelja oko **centra** i mirnijim, prirodnijim predjelima na **zapadnoj i sjevernoj obali**. Danas najzastupljenije nacionalnosti su **Hrvatska, Mađarska, Slovenija, Slovačka, Njemačka i Češka** — srednjoeuropski miks koji odgovara pristupu Vira i njegovoj smještajnoj strukturi.

U tom kontekstu, **dva primarna ljetna segmenta** drže sezonu:

- **Obitelji s djecom** (čiste plaže, uredne usluge)
- **Mladi odrasli** (plaža + noćni život u centru)

Za održavanje zadovoljstva u najopterećenijim danima važan je fokus na predvidljive osnove: čisti javni prostori, **tihi satovi** u centralnim ulicama, jasno **parkiranje/orijentacija**, i **udobnost na plaži** (hlad, toaleti). Izvan školskih praznika, Virske snage — laka dostupnost, blaga klima, ravni obalni putovi i vidikovci, te lagane baštinske atrakcije — podržavaju rast **tri sekundarna segmenta**:

- **Silver Agers (50+)** u potrazi za mirnim šetnjama i pouzdanim sadržajima
- **DINKS / aktivni parovi** - kratka putovanja s zalascima sunca i malim kulturnim trenucima
- **Outdoor entuzijasti** (trkači, biciklisti, wind/water sportovi) - privlače ih kružne rute i vikend događaji u proljeće/jesen

Paralelno, **vlasnici sekundarnih domova** osiguravaju cijelogodišnju stabilnost: uključivanje ove zajednice kao redovnih korisnika izvan sezone (i zagovornika prema svojim mrežama) pomaže stabilizirati potražnju izvan špice bez potrebe za velikom novom infrastrukturom. Ljeta fokusirana **na obitelji i mlade odrasle** štiti volumen koji Vir već privlači, dok razvoj ponuda izvan sezone za „**Silver Agers**“, **DINK-ove**, **outdoor entuzijaste** i **vlasnike sekundarnih domova** gradi stabilniju cijelogodišnju potražnju i podupire smjer plana: smanjenje pritiska tijekom vrhunskih tjedana, održavanje centra urednim i funkcionalnim te postupno podizanje kvalitete diljem otoka.

Obitelji s djecom

Obitelji s djecom biraju **tjedne boravke u vrhuncu sezone** u obiteljskim apartmanima; dani su im usmjereni na **plažu s lakim pristupom**, večeri na **promenadi**, uz jednostavne **dnevne izlete** u obližnje atrakcije.

Potencijal

- Snažna, ponovljiva ljetna potražnja
- Visoka lojalnost ako su osnove dobre
- Prostor za produženje sezone do kraja lipnja / početka rujna

Fokus

- Poboljšati hladovinu, tuševe i toalete na obiteljskim plažama
- Uvesti parkiranje & orijentaciju te shuttle i rute prilagođene kolicima
- Objaviti jasnu kartu obiteljskih plaža i obližnjih izleta

Mladi odrasli

Mladi odrasli (20-e – rane 30-e) bukiraju **tjedne boravke u vrhuncu sezone** u privatnim apartmanima; **plaža i aktivnosti danju, noćni život** navečer, uz **društven, prohodan centar** i lake opcije kasnog izlaska.

Potencijal

- Stabilan ljetni volumen uz snažnu F&B potrošnju
- Pomaže energizirati brand ako su večernji sadržaji uređeni, ne kaotični
- Prostor za kraj kolovoza / rane rujanske vikende

Fokus

- Uvesti i provoditi kontrolu buke i tihe sate
- Uvesti noćnu mobilnost: rasvjeta, rute, taxi opcije
- Održavati urednu obalnu zonu jutarnjim čišćenjem

Produženje sezone znači usmjeriti se na Silver Agers, DINKs i outdoor entuzijaste te uključiti vlasnike kuća za odmor

DINKs — aktivni parovi bez djece

Traže kratka, uredna putovanja izvan školskih praznika: zalazak sunca, uređena gastronomska ponuda, mali kulturni trenuci i tihi večernji sati. Biraju mjesta koja dobro izgledaju na fotografijama i nagrađuju 2–3-dnevni itinerar bez potrebe za automobilom nakon parkiranja.

Potencijal

- Viša potrošnja po noćenju na gastronomiju, barove i plaćena iskustva
- Fleksibilna putovanja vikendom kroz proljeće i jesen, puneći „meke“ tjedne
- Snažan brend i vizualni sadržaji koji ističu Vir, pod uvjetom da je okruženje uredno

Fokus

- Kreirati autentične točke zalaska sunca i male kulturne doživljaje
- Podizati kvalitetu večernih zona uz kontrolu buke
- Pripremiti informacije za kratke boravke

Silver agers (50+)

Preferiraju mirne boravke u pred/posezoni s laganim šetnjama, klupama/vidikovcima, blagim baštinskim atrakcijama (npr. Kaštelina) i urednim uslugama. Mnogi putuju automobilom, cijene jasne informacije i pristup obali i vidikovcima bez barijera.

Potencijal

- Dulji boravci u proljeće/jesen
- Veća potrošnja na udobnost i gastronomiju
- Snažan efekt preporuka ako je pristup jednostavan

Fokus

- Unaprijediti pristup bez barijera: uređene staze, rukohvati, lake rute
- Održavati javne površine urednima i osigurati pouzdane toalete
- Objaviti i označiti pješačke/ciklo rute do vidikovaca

Outdoor sportski entuzijasti

Trkače, bicikliste i entuzijaste sportova na vodi privlače ravne staze, obalne rute i vrijeme u pred/posezoni. Klubovi se vraćaju kada su rute objavljene, logistika jednostavna i datumi predvidljivi.

Potencijal

- Potražnja vođena događajima u proljeće/jesen
- Klubovi i regionalne utrke koje se redovito ponavljaju
- Niske logističke potrebe

Fokus

- Označiti i objaviti rute za biciklizam/trčanje i glavne pristupne točke
- Organizirati 2–3 kompaktna vikend događaja (trčanje/vožnje/vodeni sportovi)
- Osigurati osnovne sadržaje na početku staza: stalci za bicikle, mjesta za ispiranje, ormarići, slavine s pitkom vodom

Vlasnici kuća za odmor

Redoviti povratnici koji imaju sekundarni dom na Viru; dolaze tijekom cijele godine, često izvan vrhunca sezone, te utječu na prijatelje/obitelj. Reagiraju na jasne sezonske informacije i učinkovite komunalne usluge koje olakšavaju boravke izvan sezone.

Potencijal

- Stabilna popunjenost i lokalna potrošnja izvan vrhunca sezona
- Pozitivne preporuke prema matičnim tržištima
- Brza povratna informacija o uslugama i održavanju

Fokus

- Komunicirati predsezonske/posezonske usluge, radna vremena i evente
- Olakšati praktične potrebe: otpad, održavanje, informacije o parkiranju
- Promicati itinerare za boravke izvan glavne sezone

Modul 3

Ključni zaključci & Akcijski plan

Vir je dosegnuo prijelomnu točku: otok može nastaviti rastezati svoje kapacitete ili krenuti prema zelenijem, kvalitetnijem modelu destinacije

Ključne poruke

Analiza nosivog kapaciteta pokazuje jasnu neravnotežu: **centralna zona** (promenada, glavne plaže i prateći pojasevi) strukturno je preizgrađena i već sada radi blizu ili iznad ugodne granice u vršnim razdobljima. Promet, parkiranje, buka i gužve koncentriraju se upravo ovdje, smanjujući kvalitetu života stanovnika i iskustvo gostiju. Istovremeno, **prirodna i nisko-intenzivna područja**, osobito zapadna obala, i dalje nude visok okolišni i doživljajni potencijal, **ali će biti ugrožena ako se razvojni pritisak jednostavno pomakne prema zapadu.**

Okvir prostornog zoniranja potvrđuje ovu sliku: **Z1 – Centar** nosi najveći funkcionalni pritisak i najkompleksnije konflikte korištenja. **Z2 – mješovite stambeno/turističke zone** približavaju se sličnim uzorcima pritiska u vrhunskim tjednima, dok **Z3 – periferijske i servisne zone** apsorbiraju velik dio „skrivenog” operativnog tereta (parkiranje, komunalna infrastruktura, logistika). **Z4 – zaštićena i prirodna područja na zapadu** ostaju Virski ključni adut u pogledu krajolika, rekreacij i imidža, ali su vrlo osjetljiva čak i na male promjene pristupa i izgradnje.

Zaključak je jasan: Vir se više **ne može oslanjati na nekontrolirani rast**. Svaka nova gradnja, nadogradnja infrastrukture ili turistička inicijativa će **ili ublažiti ili pogoršati postojeće pritiske**. Strateški prioritet je **ponovno uravnotežiti otok** — selektivno podići kvalitetu u preopterećenom centralnom pojasu (uključujući decentralizirani razvoj na rubovima poput **Prezide** i zone iza autobusnog kolodvora), uz istovremeno **strogu zaštitu prirodnog zapada i osjetljivih zona**. Modul 3 gradi na ovim nalazima i definira kako bi Vir trebao oblikovati svoj budući razvoj i odgovoriti na izazove.

Scenariji razvoja

Na temelju ovih nalaza pojavljuju se tri moguća razvojna puta:

1) Nastaviti kao i dosad

Plaže, infrastruktura i usluge ulaze u ekstremni stres u srpnju i kolovozu. Ova situacija smanjuje kvalitetu doživljaja posjetitelja i ugrožava prirodne vrijednosti otoka.

2) Investicije bez regulacije

Brže pokretanje novih projekata bez jasnih prostornih i kapacitetnih ograničenja. Kratkoročni prihodi rastu, ali infrastruktura i javni prostor prelaze sigurni kapacitet, prirodna područja erodiraju, a konflikti sa stanovnicima se pojačavaju.

3) Održivi razvoj destinacije

Rast se aktivno upravlja unutar jasnih pravila. Fokus je na **uravnoteženju i selektivnom podizanju kvalitete u preizgrađenom centralnom pojasu**, poticanju decentraliziranih projekata na rubovima i redefiniranju Vira kao **zelene destinacije**: stroga zaštita prirodnog zapada, pristup orijentiran na Cittaslow principima, aktivni sportovi, zelena mobilnost i poticanje „boutique” smještaja (mali hoteli, obiteljski pansioni, agroturizam, OPG).

Fokusirani paket od sedam projektnih poglavlja koji ponovno uravnotežuju Vir, štite i vode otok iz kvantitete u kvalitetu.

O Akcijskom planu

Akcijski plan prevodi preferirani scenarij — **Održivi razvoj destinacije** — u konkretan set projekata i mjera za sljedećih 5 godina. Akcije su odabrane jer:

- **pomažu ponovno uravnotežiti otok** (smanjuju pritisak u centru, štite zapad, jačaju periferiju)
- **podišu kvalitetu i produžuju sezonu**, umjesto da samo dodaju volumen
- **realistične su i fazne** u okviru Virskih financijskih i organizacijskih kapaciteta
- **izravno odgovaraju** na probleme identificirane u Modulima 1 i 2 i na prioritete lokalnih dionika.

Zajedno, ovih sedam poglavlja čini koherentan alatni okvir: kombinaciju ulaganja, organizacijskih reformi, regulatornih mjera i „brzih uspjeha“ koje mogu početi preusmjeravati Vir s kvantitete na kvalitetu.

Poglavljja Akcijskog plana

- **Poglavljje 1 – Nekretninski razvojni projekti**
Veća ulaganja koja oblikuju prostor, poput novog hotela, marine, sportskih i vodenih sadržaja te ključnih unapređenja javnih površina. Ona osiguravaju ponudu višeg kvalitativnog standarda, podržavaju decentralizaciju središnje zone i dodaju vrijednost tijekom cijele godine.
- **Poglavljje 2 – Aktiviranje Virskih znamenitosti**
Zaštita, revitalizacija i interpretacija ključnih povijesnih i prirodnih znamenitosti Vira (s posebnim naglaskom na **Kaštelinu**) kako bi otok imao prepoznatljiva „mjestu s potpisom“ i snažniji dalmatinski identitet — ne samo generičnu obalu.

- **Poglavljje 3 – Upravljanje overturizmom i provedba održivosti**
Mjere koje izravno adresiraju gužve, buku, promet, parkiranje i pritisak na komunalnu infrastrukturu, uz jasnija pravila i jaču provedbu kako bi turizam ostao unutar prihvatljivih granica.
- **Poglavljje 4 – Podizanje atraktivnosti Vira i jačanje privlačnosti izvan sezone**
Projekti koji obogaćuju doživljaj posjetitelja (događaji, aktivnosti, sport, kultura) i ciljano šire potražnju u pred/posezonu, podržavajući lokalno poslovanje izvan srpnja–kolovoza.
- **Poglavljje 5 – Uravnoteženje ključnih izazova**
Ciljane intervencije koje redistribuiraju pritisak između zona, poboljšavaju mobilnost i parkiranje te usklađuju kapacitet infrastrukture sa stvarnom uporabom — osobito između gustog centra i periferijskih/servisnih područja.
- **Poglavljje 6 – Put prema izvrsnosti**
Inicijative usmjerene na kvalitetu poput standarda, edukacije i označivanja (npr. **Vir Excellence Club & The Best of Vir**) koje pomažu pružateljima usluga postupno nadograđivati kvalitetu i isporučiti dosljednije i pouzdanije iskustvo za goste.
- **Poglavljje 7 – Interno i eksterno preusmjeravanje**
Reorganizacija upravljanja destinacijom, brendiranja i marketinških strategija, regionalna suradnja i podatkovni sustavi, kako bi Vir bolje upravljao razvojem interno te komunicirao jasnije, vjerodostojno pozicioniranje prema vanjskim tržištima.

indeks akcijskog plana

Poglavlje 1 – Nekretninski razvojni projekti 55

1	Novi hotel kao “Virski dnevni boravak”	56
2	Marina & benzinska postaja za brodove	57
3	Sportski centar Vir (unutarnji i vanjski sadržaji)	58
4	Aqua centar: Kompleks za vodene sportove	59
5	Lungomare Jadro-Kaštelina	60

Poglavlje 2 – Aktivacija Virskih znamenitosti 62

6	Četiri znamenitosti Vira	63
7	Revitalizacija Kašteline	64

Poglavlje 3 – Upravljanje overturizmom i provedba održivosti 66

8	Prometna rješenja za centar	67
9	Beach Shuttle	68
10	Sustav najma bicikala (bike sharing)	69
11	Zaštita prirodnog zapada	70
12	Sustav orijentacije i raspodjele posjetitelja na otoku	71
13	Snažnija provedba propisa	72

Poglavlje 4 – Podizanje atraktivnosti Vira 74

14	Tematske plaže	75
15	Obnova dalmatinskog identiteta Vira	76
16	Plan kapaciteta plaža i obale	77

17	“Autentični Vir” vožnja brodom	78
----	--------------------------------	----

18	Istaknuti izvansezonski event	79
----	-------------------------------	----

Poglavlje 5 – Uravnoteženje ključnih izazova 81

19	Protokol za noćni život / party turizam	82
20	Brza rješenja za pristupačnost i inkluziju	83
21	Unaprjeđenje komunalne infrastrukture & pametni monitoring	84
22	Podatkovni dashboard destinacije	85

Poglavlje 6 – Put prema izvrsnosti 87

23	Vir Excellence Club	88
24	Mikro Akcijski plan	89
25	„Best of Vir” oznaka	95

Poglavlje 7 – Interno i eksterno preusmjeravanje 97

26	Učinkovito upravljanje destinacijom	98
27	Izrada strategije brendiranja	99
28	Izrada marketinške strategije	100
29	Regionalna suradnja	101

Vidljivi prioritetni projekti na izvedivim lokacijama usmjeravaju Vir prema uravnoteženijem, cjelogodišnjem i kvalitetnijem modelu destinacije

Nekretninski razvojni projekti

Zašto su ključni “projekti-svjetonici” razvoja nekretnina važni za Vir

Vir je rastao gotovo isključivo na **privatnim apartmanima**, bez **centralnog hotela**, s malo kapaciteta za dvoranske sportove i slabo iskorištenim potencijalom obalne zone. Otoku nedostaju jasne prostorne “sidrišne točke” koje signaliziraju novi, kvalitetniji smjer i pružaju **prostor za sve vremenske uvjete** za goste i stanovnike.

Poglavlje 1 zato okuplja ključne projekte nekretnina i obalne linije koji mogu promijeniti kako Vir izgleda i funkcionira: hotel kao „dnevni boravak Vira”, marina s benzinskom postajom za brodove, modularni sportski centar, kompleks vodenih sportova i lungomare Jadro–Kaštiena. Zajedno stvaraju **cjelogodišnje vrijednosti** na već urbaniziranim parcelama i dižu ljestvicu kvalitete uz obalnu zonu Vira.

Ova ulaganja djeluju i kao **vidljivi signali** investitorima, turoperatorima i stanovnicima. Pokazuju kako dobra arhitektura, javni pristup i mješovita uporaba (lokalna zajednica + turizam) mogu koegzistirati te postavljaju **konkretne referentne točke** za buduće standarde razvoja na Viru.

Projekti u Poglavlju 1 – Projekti razvoja nekretnina:

- 1) Novi hotel kao “Virski dnevni boravak”
- 2) Marina & benzinska postaja za brodove
- 3) Virski sportski centar (unutarnji/vanjski)
- 4) Kompleks za vodene sportove
- 5) Lungomare Jadro-Kaštiena

Očekivani učinci realizacije projekata iz Poglavlja 1

- **Vidljiv signal kvalitete:** prikazuje na ključnim lokacijama, kako izgleda “novi Vir”.
- **Cjelogodišnje vrijednosti:** dodaje dvoranske i pred/posezonske prostore za sport, događanja i aktivnosti.
- **Aktivirana obala:** pretvara neiskorištena obalna područja u koherentnu promenadu, marinu i zonu aktivnosti.
- **Veća potrošnja po gostu:** stvara turističke proizvode koji privlače goste duljeg boravka i veće potrošnje.
- **Referentni standardi:** definira dizajn, uslugu i standarde održivosti za buduće projekte.

Lifestyle hotel koji stvara javni, cjelodnevni društveni prostor i jednako je namijenjen lokalcima i gostima, u sezoni i izvan nje

projekt 1

Novi hotel kao "Virski dnevni boravak"

Opis

Predlažemo hotelski objekt srednje veličine, **lifestyle hotel**, u ili blizu centra, koji izričito služi **lokalnom stanovništvu jednako kao i gostima** — cjelodnevni café/restoran, wellness te fleksibilan lounge/prostor za događanja koji funkcionira kao "**dnevni boravak Vira**".

Prizemlje treba biti javno dostupno i programirano tijekom cijele godine (doručak do večeri, kutci za obitelji, manji kulturni programi, co-working prostori...), stvarajući **svakodnevno društveno središte** i pouzdane, rezervabilne kapacitete za turoperatore u proljeće i jesen.

Prije definiranja kapaciteta, branda i sadržaja, preporučuje se provesti **profesionalnu studiju izvodljivosti i koncepta** koja testira scenarije (broj ključeva, F&B mix, wellness/event program, operativni model) prema realnoj potražnji, sezonalnosti te financijskim CAPEX/OPEX okvirima. Studija treba dostaviti preferirani koncept, odabir lokacije, financiranje, ESG ciljeve i prezentaciju za investitore i operatore — osiguravajući da je hotel **odgovarajuće dimenzije i sadržaja, orijentiran na zajednicu i održiv** kao cjelogodišnja sidrišna točka Vira.

razina ulaganja¹

visoka

vjerojatni izvor financiranja

privatni kapital/investitor, kredit, EU fondovi (gdje primjenjivo), općinska participacija

izravno generiranje prihoda

da (sobe, F&B, spa, događanja)

inicijator projekta

Općina Vir & Vir Evolution d.o.o.

provoditelj projekta

Vanjski investitor/operator

Potrebni koraci

- 1) Naručiti studiju izvodljivosti i koncepta:** angažirati stručni tim za testiranje scenarija i pripremu preferiranog koncepta i poslovnog plana.
- 2) Odabir lokacije i planerska uputstva:** identificirati centralne, prohodne parcele; potvrditi komunalne priključke/pristup; zadati uputstva za prizemlje otvoreno zajednici.
- 3) Strukturiranje realizacije i partnerstva:** definirati model (privatni developer ili PPP) i okvir općinske participacije.
- 4) Rad s investitorima/operatorima:** prezentirati koncept potencijalnim investitorima i brendovima/operatorima; napraviti uži izbor i pregovarati ključne uvjete (upravljanje/franšiza/zakup, performans testovi itd.).
- 5) Dozvole & pripremni plan otvaranja:** voditi proces planiranja/dozvola; izraditi CAPEX raspored i FF&E/OS&E liste; pripremiti pre-opening plan (uključivanje zajednice, lokalna nabava proizvoda, kalendar „mekog“ otvaranja).

Primjer dobre prakse – Menorca Experimental (Menorca, Španjolska)

Obalni boutique hotel usmjeren na zajednicu, obnovljen iz povijesnog zdanja, s 43 sobe, spa centrom i cjelodnevним restoranom/terasom koji prima i goste „s ulice“ — koristeći lokalne proizvode i opuštene vanjske prostore kako bi prizemlje postalo dnevno društveno središte.

To je realističan model koji se može primijeniti i na Vir: zadržati otvoren F&B i fleksibilni lounge kao "dnevni boravak" lokalcima, a zatim postupno razvijati sobe/wellness — kreirajući cjelogodišnje kretanje, podržavajući lokalne dobavljače i jačajući potražnju u pred/posezoni.

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Kompaktna marina s niskim utjecajem na okoliš i benzinskom postajom pozicionira Vir na nautičkim rutama, podiže potrošnju posjetitelja i produljuje sezonu

projekt 2

Marina & benzinska postaja za brodove

Opis

Marina odgovarajuće veličine, s **pristaništem za gorivo**, pozicionira Vir kao stvarno nautičko odredište — a ne samo usputnu točku. Sigurni vezovi, **opskrba strujom i vodom**, pump-out usluga i prijem otpada, obalne usluge te mali servisni mol privlače **nautičare veće potrošnje**, smanjuju neslužbeno sidrenje i zadržavaju brodove na Viru radi **opskrbe i održavanja** — što stvara dnevni promet za kafiće, trgovine i **usluge izvan vrhunca sezone**. Objekt također omogućuje **sigurnije operacije** (no-wake zona, oprema za reagiranje na izlijevanja, osnovni servis) i uvodi red u aktivnosti koje su danas razasute duž obale.

Na već opterećenoj obalnoj lokaciji s postojećim komunalnim priključcima, koncept naglašava **sigurnu zonu bez valova**, spremnost za intervencije **te fazno širenje kapaciteta** (prvo otvoriti osnovne funkcije, pa širiti kako potražnja raste). Marina povezuje Vir sa **zadarskim arhipelagom**, podržava događanja na moru i **produljuje sezonu** — u potpunosti usklađeno s pomakom od „kvantitete → kvalitete“ i prioritetima dionika koji marinu s pristaništem za gorivo navode kao jedan od najvažnijih projekata.

Potrebni koraci

- 1) Potvrditi lokaciju i kapacitet:** usporediti 2–3 održive obalne lokacije (izloženost, dubine, valovi, potrebe jaružanja), potvrditi miks vezova (tranzitni vs. sezonski), komunalne priključke, pristup kamionima i no-wake prilaz; uključiti procjenu ekoloških rizika.
- 2) Koncept & ESG:** tlocrt, pristanište za gorivo, pump-out/otpad, shore-power spremnost, no-wake i protokoli za izlijevanja.
- 3) Dozvole & koncesija:** studije okoliša i koncesijska dokumentacija za pomorsko dobro (okvirni pregled).
- 4) Model isporuke & financiranja:** koncesija/PPP; privatni kapital + kredit; kandidiranje za EU programe za zelene elemente.
- 5) Izgradnja & faziranje:** izvođenje putem tendera; rano puštanje u rad pristaništa za gorivo; digitalna rezervacija vezova; praćenje učinaka i opsega.

Primjer dobre prakse - Marina Preko (Ugljan, Zadarski arhipelag)

Kompaktna marina integrirana u sam centar Preka, koja opslužuje kratke obalne rute nasuprot Zadru. Ima ~90 vezova plus nekoliko za veće jahte s pump-out, modernom infrastrukturom i vezom uz trajektni gat.

Model pokazuje kako **krenuti malo, ali kompletno** (gorivo + pump-out + osnovne usluge), a zatim se širiti, pri čemu se marina uklapa u postojeće mjesto i generira potrošnju za kafiće, trgovine i usluge. Dugi radni sati pristaništa za gorivo i ~3 m gaz privlače veći tranzit i smanjuju sigurnosne/operativne rizike.

razina ulaganja¹

visoka

mogući izvor financiranja

privatni koncesionar uz moguće javno sufinanciranje

izravno generiranje prihoda

da (vezovi, prodaja goriva, usluge)

inicijator projekta

Općina Vir & Vir Evolution d.o.o.

provoditelj projekta

Dobitnik koncesije / privatni operator marine

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Modularni cjelogodišnji sportski centar osigurava alternativne kapacitete i korištenje u svim vremenskim uvjetima te služi i posjetiteljima i lokalnoj zajednici

projekt 3

Sportski centar Vir (unutarnji i vanjski sadržaji)

Opis

Sportski centar Vir zamišljen je kao cjelogodišnji sportski kompleks koji kombinira višenamjensku dvoranu s vanjskim terenima i fitness zonama. Tijekom školskih dana podržava tjelesni odgoj i programe za mlade; pored toga služi ligama, klubovima i događanjima zajednice. Za posjetitelje, centar donosi **pouzdana kapacitete u svim vremenskim uvjetima** — za trening kampove, amaterske turnire te obiteljske sportske vikende u proljeće i jesen — i služi kao rezervna opcija kada se destinacijski eventni ne mogu održati zbog vremenskih neprilika.

Smješten uz postojeće usluge i parkiranje, centar je **dizajniran za fleksibilnu uporabu** (sport, sajmovi, događanja) uz jasne rasporede i transparentno određivanje prioriteta između lokalnih korisnika i gostujućih timova.

Izravno rješava nedostatak unutarnjih sportskih opcija i fragmentiranih kopnenih sportskih mogućnosti, **diverzificira virsku ponudu izvan "sunca i mora"** i pomaže **uravnotežiti sezonalnost**. Zahvaljujući pristupačnom dizajnu i energetski učinkovitoj konstrukciji, podiže dobrobit lokalnog stanovništva i stvara konstantnu potražnju izvan vrhunca sezone koja koristi lokalnoj ugostiteljskoj i maloprodajnoj ponudi.

Potrebni koraci

- 1) Odabir lokacije & program:** usporediti 2–3 potencijalne parcele prema pristupu/parkingu/buci i definirati osnovni program.
- 2) Koncept & izvodljivost:** pripremiti koncept, volumen, CAPEX/OPEX te kalendar trening kampova i događanja; potvrditi uporabu od strane Općine.
- 3) Partnerstva & operacije:** definirati operatora, potpisati sporazume sa školama/klubovima i postaviti cijene (lokalne cijene vs. kampovi/događanja).
- 4) Dozvole & financiranje:** voditi proces planiranja/dozvola; sastaviti model financiranja — općinski proračun + nacionalne potpore + županijski/HBOR kredit (+ EU fondovi gdje primjenjivo).
- 5) Izgradnja, oprema & aktivacija:** tender za radove/opremu; zaposliti voditelje/trenere; otvoriti s pred- ili posezonskim multi-sport vikendom i programom rotirajućih događanja.

Primjer dobre prakse - Leigh Sports Village (Leigh, Engleska)

Kompaktna, modularna sportsko-društvena građevina, dodana postojećem stadionskom kompleksu, koja pruža fleksibilan prostor za teretanu/studio i zajednicu; isporučena je brzo (za 16 tjedana) uz minimalne smetnje i dizajnirana za naknadno proširenje.

To je realističan model s faznim pristupom za mali otok: započeti s temeljnom zatvorenom dvoranom i pratećim blokom kako bi se odmah stvorili kapaciteti dostupni za rezervaciju i korištenje u svim vremenskim uvjetima, a zatim jednostavno nadograđivati igrališta i prostorije kako potražnja raste.

razina ulaganja¹

visoka

mogući izvor financiranja

općinski proračun, EU fondovi, kredit, javno-privatno partnerstvo/sponzorstvo

izravno generiranje prihoda

da

inicijator projekta

Općina Vir

provoditelj projekta

Općina Vir & Vir Evolution d.o.o.

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Operativni centar za vodene sportove, sa zajedničkom recepcijom, označenim zonama polaska i tečajevima prikladnim za obitelji tijekom cijele sezone

projekt 4

Aqua centar: Kompleks za vodene sportove

Opis

Uspostaviti **središnji kompleks za vodene sportove** koji okuplja sve raspršene virske operatore (SUP, kajak, jedrilice malih klasa, windsurf, ronjenje za početnike, dječje vodene programe) u **jedno upravljani središte** sa zajedničkom recepcijom, skladištem opreme, zonama polaska i **jasno definiranim sigurnosnim pravilima**. Cilj je prijeći s ad-hoc najma na plažama (danas uglavnom vožnje jet-skija) na **obiteljsku, stručnu utemeljenu ponudu** s kratkim tečajevima, vođenim sesijama i rezervnim planovima za loše vrijeme — kako bi početnici i obitelji mogli sigurno isprobati aktivnosti i postupno napredovati kroz programe.

Smješten uz postojeću promenu i parkiranje (u blizini centra, ali **izvan najopterećenijih dionica Jadrana**), kompleks bi vodio **dnevne programe** (uvodni tečajevi, dječji klubovi, jutarnje/večernje ture) te **pred/sezonske radionice** za škole i klubove. Jedinstveni **kodeks postupanja** obuhvaća zone plivanja/polaska, razdvajanje prometa na vodi i sigurnosne standarde. Kompleks postaje **glavna ulazna točka** za vodene aktivnosti koje podržavaju obiteljsko pozicioniranje Vira i produljuju sezonu preko srpnja–kolovoza.

Potrebni koraci

- 1) Odabir lokacije i operativnog modela:** usporediti 2–3 obalne parcele blizu šetnice; definirati zajedničku recepciju, skladištenje opreme, rampe/polazišta i sigurnosne zone; odabrati model operatora.
- 2) Dizajn programa i sigurnosni kodeks:** postaviti miks aktivnosti, dnevni raspored i **kodeks postupanja** usklađen s pravilima spašavanja.
- 3) Licenciranje i plažno zoniranje:** ažurirati dozvole i plažne tipologije kako bi polazišta bila odvojena od kupača.
- 4) Nabava opreme i osoblja:** tender za modularne stalke, ormariće i opreme za spašavanje; zaposliti certificirane instruktore (ili dati prostore u zakup).
- 5) Programi za otvaranje i produljenje sezone (predsezonu/posezonu):** Započeti s uvodnim probnim tjednima; zatim dodati školske i klupske trening-programe u proljeće i jesen te ih uvezati s **prepoznatljivim eventom** izvan glavne sezone.

Primjer dobre prakse - Fornells Bay (Menorca, Španjolska)

Zaštićena uvala s više operatora koji nude **strukturirane, obiteljski prilagođene tečajeve** i najam (jedrenje u dinghy klasama, windsurf, wingfoil, SUP), vođene iz **centralnih baza** s jasnim zonama polaska, nadzorom na vodi i sigurnosnim rutinama — idealno za početnike i djecu.

Fornells pokazuje kako **glavna ulazna točka i zonirani koridori** u kombinaciji s programiranjem mogu stvoriti mirnu, vještinski vođenu alternativu ad-hoc najmu na plažama; obližnji **Port de Pollenca** nudi klupski model s **cjelogodišnjim školskim programima** i višedisciplinarnim tečajevima — koji se mogu preslikati i na Vir.

razina ulaganja¹

srednja

mogući izvor financiranja

Općina + koncesija / CAPEX operatora; moguće nacionalne i EU potpore

izravno generiranje prihoda

da (najam, tečajevi, ture; koncesijski model)

inicijator projekta

Općina Vir & Vir Evolution d.o.o.

provoditelj projekta

koncesionirani lokalni operator uz lokalne instruktore

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Izgraditi sigurnu, nisko-gradivu obalnu šetnicu od Jadra do Kašteline kako bi obitelji mogle uživati bez dodatne smetnje i buke automobila

projekt 5

Lungomare Jadro-Kaštelina

Opis

Uspostaviti **kontinuiranu obalnu šetnicu** na južnoj strani koja povezuje **plažu Jadro i Kaštelinu**, pretvarajući današnje fragmentirane dijelove u jasnu, udobnu **lungomare** rutu za dnevne šetnje i večernje promatranje zalaska sunca. Trasa dobiva sigurne, dobro uređene staze, rukohvate i zaštitu ruba gdje je potrebno, **prostore za sjedenje i hlad**, izvore vode te jednostavnu signalizaciju prema plažama i vidikovcima. Dizajn koristi **minimalne zahvate i rješenja koja poštuju obalni teren i pristupačnost**, kako bi se obala **zaštitila**, a **kretanje** između centra, Jadra i Kašteline učinilo što **jednostavnijim**.

Na nekoliko unaprijed definiranih punktova dodaje se **lagani, odabrani sadržaj**: mali gastro kiosci/kafići, zona za **preuzimanje/odlaganje opreme za vodene sportove** (ne motorizirane aktivnosti), te paket obiteljskih mikro-sadržaja (ormarići, tuševi, stalci za bicikle). Cijene/dozvole i radno vrijeme usklađeni su s konceptom **tematskih plaža**, „**beach shuttle**” uslugom i **smart-parking** smjernicama, kako bi se smanjile gužve na pristupnim točkama mosta i centra.

Potrebni koraci

- 1) Trasa & dozvole:** utvrditi koridor, vlasništvo/pomorsko dobro i prirodna ograničenja; provesti HSE audit (rubovi, klizanje, rasvjeta).
- 2) Dizajn staze:** definirati staze/rubove, sjena & sjedenje, izvore vode, orijentacijsku signalizaciju, rasvjetu te detalje pristupačnosti.
- 3) Zoniranje sadržaja & pravila:** definirati 2–3 male zone sadržaja (gastro, trgovine, obiteljski sadržaji); odrediti tlocrt, tihe zone, gospodarenje otpadom i područja bez motornih vozila.
- 4) Faze & izvedba:** Faza 1 = staza/rubovi/rasvjeta & klupe; Faza 2 = interpretacija i uređenje punktova (npr. Kaštelina – točka priče); Faza 3 = eventualna nadogradnja ako potražnja raste.
- 5) Upravljanje & povezivanje:** plan čišćenja i održavanja; integracija s **beach shuttle**, biciklističkim parkingom i smart-parking smjernicama; nadzirati korištenje, incidente i povratne informacije stanovnika te prilagođavati.

Primjer dobre prakse - Opatija Lungomare (Hrvatska)

Opatijski 12 km **lungomare** povezuje više obalnih mjesta uz Kvarnerski zaljev. Građen fazno, kombinira **kontinuiranu obalnu šetnicu** s klupama, sjenovitim dijelovima i mjestima za kupanje, omogućujući stanovnicima i posjetiteljima nižu potrebu korištenja automobila.

Ključna iskustva: **dobro održavana, nisko-gradiva staza** s čestim točkama odmora i pristupa moru, dosljednom signalizacijom i **laganim komercijalnim sadržajem** smještenim unazad od ruba obale — čuvajući prirodni doživljaj, a istovremeno podržavajući poslovanje uz obalu.

razina ulaganja¹

srednja/visoka

mogući izvor financiranja

Općina Vir & TZO Vir; koncesije/najmovi; EU/javne potpore

izravno generiranje prihoda

indirektno (kroz koncesije/najmove punktova)

inicijator projekta

Općina Vir & Vir Evolution d.o.o.

provoditelj projekta

Općina Vir, Vir Evolution i licencirani privatni operatori

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 €; **Srednja** 100.000–500.000 €; **Visoka** > 500.000 €

Vremenski Plan Poglavlje 1– Projekti razvoja nekretnina

	2026				2027				2028				2029				2030			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. Novi hotel kao “Virski dnevni boravak”	1				2				3				4				5			
2. Marina & benzinska postaja za brodove	1	2			3			4	5											
3. Sportski centar Vir (unutarnji/vanjski sadržaji)	1	2			3			4		5										
4. Aqua centar: Kompleks za vodene sportove	1	2			3			4	5											
5. Jadro-Kaštelina Lungomare	1	2			3	4			5											

Legenda:

Prikazane faze (1–5) odgovaraju predviđenim fazama projektne provedbe, kako su definirane na pojedinačnim projekt-sljajdovima.

Aktiviranje virskih znamenitosti pretvara raspršene točke interesa u prepoznatljiv otočni identitet i rasprostire posjetitelje izvan središta mjesta

Aktivacija Virskih znamenitosti

Zašto je aktiviranje Virskih znamenitosti važno za Vir

Danas Vir ima tek nekoliko prepoznatljivih „ikona“ - most, Kaštelinu, crvene stijene - a mnogi posjetitelji odlaze bez jasne mentalne slike o tome što otok čini posebnim. Znamenitosti su fragmentirane, pristup je neujednačen, a interpretacija i priče često nedostaju na samim lokacijama.

Poglavlje 2 Modula 3 usredotočuje se na **dva ključna projekta**: širi projekt „**Četiri znamenitosti Vira**“ (4 Landmarks of Vir), koji definira i povezuje ključne lokacije otoka, te projekt **revitalizacije Kašteline**, koji pretvara utvrdu iz zapuštene ruševine u pristupačnu, interpretiranu baštinsku točku.

Zajedno, ovi projekti stvaraju **jasniji identitet** i **predvidljive obrasce kretanja** za Vir: posjetitelji bolje razumiju što vidjeti, raspršuju se duž obale umjesto da gužvaju samo centar, i pamte Vir kroz mali skup snažnih slika i priča.

Projekti u Poglavlju 2 – Aktiviranje Virskih znamenitosti:

- 6) Četiri znamenitosti Vira
- 7) Revitalizacija Kašteline

Očekivani učinci projekata iz Poglavlja 2

- **Snažniji otočni identitet:** mali skup jasno prepoznatljivih mjesta koja definiraju „Vir“ na fotografijama i u pričama.
- **Raspršenje posjetitelja:** rute i vidikovci koji vode posjetitelje izvan osi most–centar.
- **Dulji boravci & ponovljene posjete:** više toga za vidjeti i raditi tijekom nekoliko dana, uključujući izvansezonu.
- **Podrška lokalnom poslovanju:** novi tokovi prometa uz kafiće, kioske i pružatelje aktivnosti blizu znamenitosti.
- **Koherentno pripovijedanje:** zajednički narativi i signalizacija koja povezuje povijest, prirodu i svakodnevni život.

Četiri znamenitosti, jedna ruta za siguran pristup, kratke priče i foto-spot točke koje pozicioniraju Vir izvan okvira “sunce i more”

projekt 6

Četiri znamenitosti Vira (4 Landmarks of Vir)

Opis

Uspostavljanje **koherentne rute znamenitosti** koja povezuje Kaštelinu, Crvene stijene, Virski most i vidikovac Bandira. Svaka lokacija dobiva **lagana poboljšanja pristupa** (sigurne staze/ograde gdje je potrebno), jasnu interpretaciju (2–3 panela s QR-om za više jezika/audio) i **foto-spot marker** koji ujednačuje vizualni identitet. Zajedno čine **jednostavnu poludnevnu kružnu rutu** koja jača virski identitet izvan „sunca i mora“, podržava pripovijedanje za vođene ture i pruža sadržaj za cjelogodišnji marketing.

Projekt „Četiri znamenitosti“ pretvara lokacije u jedan logičan koncept; **redosljed provedbe** prilagođava se tehničkoj spremnosti (dozvole, signalizacija, sigurnost), a ne samo prioritetima prezentacije. Virski dionici traže prepoznatljivi otočni identitet i interpretaciju Kašteline, uz usklađenje s Modulom 1 o virskim karakteristikama. Pristup je **minimalno gradivan, jasan i siguran** — usredotočen na pristup, sigurnost i značenje. Lanterna (svjetionik) može se uključiti kao **uvjetna peta znamenitost**, ovisno o budućoj koncesiji i modelu upravljanja, koji i dalje poštuje potencijal za 5* standarde uslužnosti i privatnosti.

Potrebni koraci

- 1) Definirati rutu i standarde:** odrediti četiri lokacije, slijed kretanja te stil interpretacije. Pregledati potrebe za pristupom/sigurnošću (ograde, stepenice, rubovi) i postaviti **ekološke uvjete** po lokaciji.
- 2) Dizajn & dozvole (lagani radovi):** izraditi rješenja za staze, mikro-platforme/ograde kod Crvenih stijena i Bandire, definirati lokacije panela na Kaštelini/Mostu; pripremiti sadržaj i pokrenuti postupak otkupa/zakupa te dozvola gdje je potrebno.
- 3) Provedba – faza 1:** instalirati panele + foto-spot markere; završiti prioritetna sigurnosna poboljšanja; objaviti kartu rute na TZO kanalima.
- 4) Aktivacija & program:** dodati kratke skripte za vođene ture; pilotirati **večeri glazbe/priča** u pred/posezoni.
- 5) Praćenje & dorada:** pratiti posjete/povratne informacije i manje incidente; održavati staze, ažurirati sadržaj i dodavati klupe/hlad po potrebi.

Primjer dobre prakse - Mreža šibenskih tvrđava (Hrvatska)

Mreža obnovljenih tvrđava pod jedinstvenim brendom **Tvržava Kulture Šibenik** pokazuje kako se **odvojene znamenitosti** mogu povezati u **jedan cjelovit proizvod** s visokim standardom pristupa, dosljednom interpretacijom i jasnom rutom.

Model objedinjuje dnevne i večernje događaje, stvarajući koherentan, cjelogodišnji program — upravo ono što je ideja da se postigne za Kaštelinu, Crvene stijene, Bandiru i Most, uz solidne samogenerirane prihode i publiku.

razina ulaganja¹

niska do srednja

mogući izvor financiranja

Općina Vir & TZO Vir; sufinanciranje Zadarske županije; moguće EU potpore

izravno generiranje prihoda

indirektno putem tura/eventa

inicijator projekta

Općina Vir & TZO Vir

provoditelj projekta

Vir turizam d.o.o. uz TZO Vir (sadržaj & marketing)

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Kaštelina postaje sadržajno bogata znamenitost s laganim pristupom danju i „boat-in“ kulturnim eventima navečer

projekt 7

Revitalizacija Kašteline

Opis

Virski dionici su istaknuli Kaštelinu kao simbol kojem nedostaju **priča + događaji**. Kaštelina se može pretvoriti u prepoznatljivu baštinsku lokaciju, dodavanjem **male, mobilne pozornice** i **„dizalica“ (podesivog) ekrana** za sofisticirane programe (kazalište, klapa, jazz & blues, filmske projekcije). Koncept uključuje i ideju **praćenja programa s broda** („boat-in“).

Provedba je **u fazama i reverzibilna**, kako bi se ispoštovala ograničenja zaštite baštine:

Faza 1 — urediti staze za pristup, postaviti photo-spot, dodati osnovnu rasvjetu.

Faza 2 — instalirati mobilnu drvenu platformu i „dizalica“ ekran za „boat-in“ evente tijekom nekoliko ljetnih datuma, uz stroge kapacitetne/sigurnosne limite.

Time se stvara **pristupačna znamenitost s relativno niskim ulaganjem** koja podupire programe u pred/posezoni i jača Virski identitet izvan „sunca i mora“.

Potrebni koraci

- 1) Definirati opseg & odobrenja za baštinu:** potvrditi status zaštite, statička/sigurnosna ograničenja i dvofazni pristup; pripremiti dozvole za baštinu i prirodu te metodologiju radova.
- 2) Dizajn laganih zahvata & sadržaja:** definirati sigurne staze/rubove, mikro-platformu i lokacije panela; izraditi kratku interpretaciju (HR/EN/DE) s QR audiom; definirati kapacitete, limite buke i pravila rasvjete.
- 3) Provedba – Faza 1:** sanirati staze/rubove, instalirati panele i foto-spot; uvrstiti u jednostavnu stranicu/kartu za posjetitelje.
- 4) Aktivacija događanja – Faza 2:** instalirati mobilnu platformu i „dizalica“ ekran; pokrenuti ekskluzivna večernja događanja s rezervacijama uklj. gledanje s broda.
- 5) Praćenje & dorada:** pratiti korištenje, incidente i povratne informacije stanovnika; prilagođavati pravila događanja, održavanje i raspored za sljedeću sezonu.

Primjer dobre prakse - Unknown Waters Floating Cinema (Venecija)

Povremeno **plutajuće kino** u venecijanskoj laguni, s pozornicom/ekranom usidrenom u plitkim vodama iza Giudeccee. Publika gleda s vlastitih brodova ili preko zajedničke platforme za one bez plovila, uz **jasne smjernice pristupa i rezervacije**.

Model pokazuje kako se **gledanje s mora** može organizirati sigurno i predvidljivo: upute, zone, rezervacije i opcija platforme za posjetitelje bez broda — što je izravan predložak za Kaštelininu ideju „boat-in“ kina i kulturnih večeri.

razina ulaganja¹

niska do srednja

mogući izvor financiranja

TZO Vir + partneri; sufinanciranje Zadarske županije; potpore regionalne suradnje

izravno generiranje prihoda

indirektno (dulji boravci, raspodijeljena potrošnja)

inicijator projekta

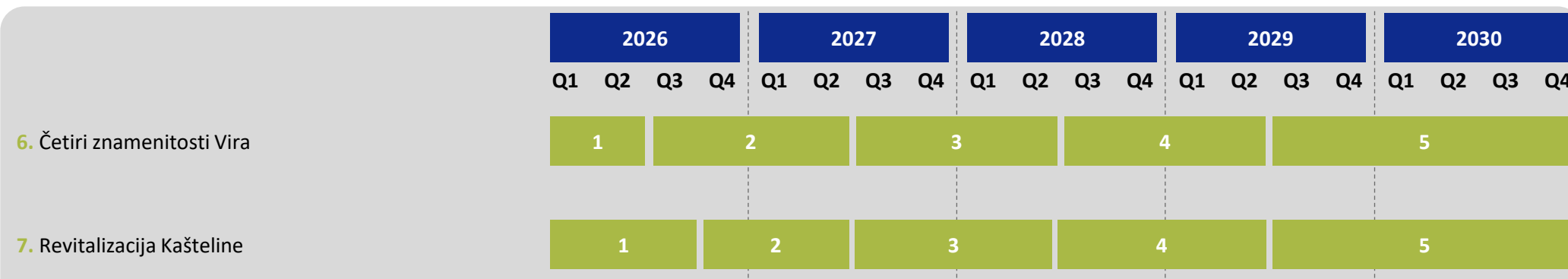
TZO Vir i Općina Vir, Vir Evolution d.o.o.

provoditelj projekta

Vir Evolution d.o.o.

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Vremenski Plan Poglavlje 2 – Aktivacija virskih znamenitosti

Legenda:

Prikazane faze (1–5) odgovaraju predviđenim fazama projektne provedbe, kako su definirane na pojedinačnim projekt-slajdovima.

Upravljanje prekomjernim turizmom i dosljedna provedba održivosti čine najprometnije dane na Viru ugodnijima za stanovnike i goste

Upravljanje overturizmom i provedba održivosti

Zašto je ovo važno za Vir

Na Viru je **pritisak izrazito koncentriran**: os most–centar, nekoliko središnjih plaža i kratki vrhunac sezone (srpanj–kolovoz) nose najveći dio prometa, buke i okolišnog opterećenja. U **top-10 najprometnijih dana**, udobnost stanovnika i gostiju vrlo brzo pada ako se promet, parkiranje i gužve ne upravljaju aktivno.

Poglavlje 3 okuplja **alate koji usmjeravaju tokove umjesto da samo reagiraju**: prometna rješenja za centar, sustav najma i dijeljenja bicikala, shuttle rutu, te sustav orijentacije i raspodjele posjetitelja. Istodobno, zaštita prirodnog zapada otoka i jačanje provođenja postojećih pravila osiguravaju da osjetljiva područja i savjesni iznajmljivači ne budu ugroženi nekontroliranim korištenjem.

Proaktivnim upravljanjem prekomjernim turizmom i dosljednom provedbom standarda održivosti, Vir **štiti kvalitetu života, prirodu i reputaciju**. Također stvara ravnopravnije uvjete za sve koji poštuju pravila i pokazuje stanovnicima da se turizam može držati pod kontrolom čak i u najopterećenijim danima.

Projekti u Poglavlju 3 – Upravljanje overturizmom i provedba održivosti:

- 8) Prometna rješenja za centar
- 9) Beach Shuttle
- 10) Sustav najma bicikala (bike sharing)
- 11) Zaštita prirodnog zapada
- 12) Sustav orijentacije i raspodjele posjetitelja
- 13) Jače provođenje regulative

Očekivani učinci projekata iz Poglavlja 3

- **Zaštićena udobnost u najopterećenijim danima**: manje gužve, sigurnije kretanje i jasnija pravila u najopterećenijim zonama.
- **Održivija mobilnost**: realističan pomak s „auto za sve“ prema biciklima, pješačenju i shuttle prijevozu.
- **Bolje korištenje cijelog otoka**: orijentacija, shuttle i bicikli odvlače goste izvan uže osi centra.
- **Zaštićena prirodna područja**: jasna ograničenja i pravila pristupa za zapadnu prirodnu obalu i druge osjetljive zone.
- **Pravedno i vidljivo provođenje**: dosljedna primjena propisa, smanjenje „free riders“ ponašanja i podrška savjesnim domaćinima i poslovanjima.

Ljetni prometni režim preusmjerava automobile prema rubnim dijelovima i prevozi ljude kratkom, ali učestalom shuttle linijom

projekt 8

Prometna rješenja za centar

Opis

Reorganizirati središnju zonu tako da **tijekom najprometnijih dnevnih sati** bude prvenstveno namijenjena pješacima: **ograničiti opći pristup automobilima**, omogućiti prioritetan **ulaz za stanovnike/servis/hitne službe**, te usmjeriti posjetitelje prema **dvama rubnim parking zonama** s jasnim cijenama i orijentacijskom signalizacijom.

Kratka, ali česta shuttle linija povezuje rubove sa centrom i glavnim prilazima plažama, dok jasno naznačeni **prostori za dostavu**, obilježeni prijelazi i **mjere smirivanja prometa** (stupići, kontrola prolaska, signalizacija) smanjuju i reguliraju promet na osovini most–centar te čine obiteljsku šetnju sigurnijom.

Mjere su **sezonske i reverzibilne** (zadržan pristup za stanovnike/ servis/hitnu pomoć). Orijentacija, moguća naplata i osnovna mikro-poboljšanja (prijelazi, stupići, prozori dostave) dovršavaju sustav. Ovo odražava stav da **se parkiranje postavi izvan središta**, uvede novi prometni režim, te uvedu fleksibilni shuttle/minibus servisi, u skladu s PUD stupom „**Održiva infrastruktura & mobilnost**“.

Potrebni koraci

- 1) Izrada prometnog koncepta & pilot karte:** definirati zonu prioriteta za pješake, pravila pristupa (stanovnici/servis/hitne), lokacije parkinga, shuttle rutu, prostor za dostavu; temeljiti na prometno-parking analizi.
- 2) Uspostava rubnih parking zona (faza 1):** osigurati dvije lokacije tj. zone (uklj. ulaz na otok), označiti parkirna mjesta, rasvjetu, naplatu i signalizaciju; kalibrirati cijene kako bi se poticalo korištenje hubova.
- 3) Uvođenje smart parkinga:** postaviti brojače/senzore, omogućiti mobilno plaćanje, uvesti stupnjevito tarifiranje, dodati navigaciju u stvarnom vremenu; integrirati podatke u nadzornu ploču + javnu stranicu.
- 4) Pokrenuti ljetni pilot projekt:** provoditi pravila pristupa; upravljati shuttle petljom s objavljenim intervalima polazaka; omogućiti informacije uživo.
- 5) Mjerenje & skaliranje:** pratiti ključne pokazatelje uspješnosti (KPI); prilagoditi cijene/intervale/signalizaciju; ako uspješno, unaprijediti parkirališta/prijelaze, produljiti sezonu i povezati shuttle s konceptom tematskih plaža.

Primjer dobre prakse - Poreč (Hrvatska)

Poreč tijekom sezone (travanj–listopad) koristi **turistički vlakić** koji povezuje rubne hotelske/parking zone s povijesnom jezgrom — u biti **kratku, čestu shuttle liniju uz obalu**. Grad također upravlja parkiranjem u definiranim zonama izvan stare jezgre.

Primjer pokazuje kako **lagani sezonski shuttle prijevoz** u kombinaciji sa **zonskim parkiranjem** može smanjiti gužve u centru, uz održavanje pristupa za obitelji i posjetitelje plaža. Model je reverzibilan i skalabilan, te se na Viru može primijeniti prvo u ljetnim dnevnim satima, a kasnije produljiti ako KPI-jevi to opravdaju.

razina ulaganja¹

srednja

mogući izvor financiranja

Općina Vir & TZO Vir; sufinanciranje županije; EU potpore za mobilnost

izravno generiranje prihoda

parkirne naknade; povećana potrošnja u centru

inicijator projekta

Općina Vir (u suradnji s TZO Vir)

provoditelj projekta

Općina Vir + ugovoreni shuttle operater

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Pilot-projekt jeftinog, reverzibilnog prijevoza do plaža, koji osigurava jednostavan pristup, podržava tematske plaže i rastereti centar od automobila

projekt 9

Beach Shuttle

Opis

Uspostaviti **frekventnu shuttle liniju** koja povezuje **dvije rubne parking zone, centar/promenadu i skupine tematskih plaža**, nudeći posjetiteljima jednostavan način kretanja **bez automobila**. Shuttle smanjuje gužve na osi most–centar, podržava kretanje obitelji i jednodnevnih posjetitelja te jača tranziciju otoka prema **modelu mobilnosti usmjerenom na pješake uz nizak utjecaj na okoliš**. Stajališta su jednostavna i dosljedna, s jasnom signalizacijom, zasjenjenim čekalištima i ujednačenim vizualnim stilom koji prati temu plaža.

Projekt započinje **sezonski** tijekom najprometnijih mjeseci, koristeći turističke vlakiće ili minibusse na liniji svakih 15-30 minuta. Kombinira se sa **smart-parking podacima** (popunjenost, cijene, navigacija uživo) radi koordinacije tokova i objave **mape u stvarnom vremenu i QR voznih redova**.

Prati se broj putnika, vremena čekanja i opterećenja parkirališta; zatim se podešavaju intervali i cijene te produžuje radno vrijeme ili sezona ako sustav pokaže učinkovitost. Model je **reverzibilan, skalabilan i niskotroškovan**, pogodan za testiranje rješenja mobilnosti prije velikih ulaganja.

Potrebni koraci

- 1) Mapa rute & stajališta:** definirati liniju koja povezuje rubne zone ↔ centar/promenadu ↔ skupine tematskih plaža; postaviti intervale, dizajn stajališta i osnovnu naplatu.
- 2) Operator & vozni park:** ugovoriti minibusse (e-shuttles) ili vlakiće; uspostaviti sporazum o razini usluge (pouzdanost, max kapacitet, pristupačnost), ljetni vozni red i bazu/stanicu za punjenje.
- 3) Naplata & live info:** omogućiti mobilne i QR tikete; objaviti **real-time mapu i vozni red**; integrirati **smart-parking podatke** (popunjenost/cijene/upute).
- 4) Pilot projekt u ljetnoj sezoni:** dnevni rad svakih 15-30 min; provoditi pravila pristupa centru; koordinirati komunikaciju na parkinzima/stajalištima.
- 5) Mjerenje & skaliranje:** pratiti prijenos putnika, čekanja, promjene opterećenja parkirališta, zadovoljstvo; prilagoditi intervale/cijene; produžiti sate/sezonu ako KPI-jevi (ključni pokazatelji uspješnosti) pokažu uspjeh.

Primjer dobre prakse - Beach shuttle (Begur, Španjolska)

Begur ljeti uvodi shuttle koji povezuje povijesni centar i parking zone s obližnjim plažama poput Sa Riere, Sa Tuna i Aiguablava, omogućujući posjetiteljima da **parkiraju jednom i obiđu više uvala bez korištenja auta**.

Ključne pouke: sustav vodi **općina**, shuttle je **sezonski**, s jasnim intervalima i povezivanjem s rubnim zonama parkinga. Primjer pokazuje kako **reverzibilni, niskotroškovni** shuttle može smanjiti obalne gužve, a istodobno ostati dio turističkog doživljaja.

razina ulaganja¹

niska/srednja

mogući izvor financiranja

Općina Vir & TZO Vir; ugovoreni operater; moguće EU mikro potpore za mobilnost

izravno generiranje prihoda

karte + potrošnja u zonama/stajalištima

inicijator projekta

Općina Vir & TZO Vir

provoditelj projekta

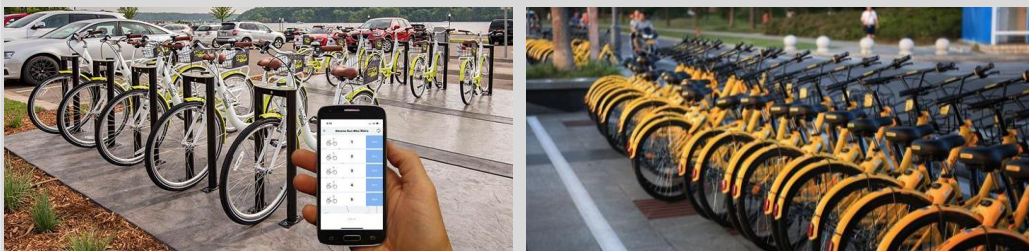
Vir turizam + privatni shuttle operater

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Sezonska, mreža bicikala — pristup različitim zonama i plažama, omogućuje kretanje bez auta između točaka interesa

projekt 10

Sustav najma bicikala (bike sharing)

Opis

Uspostaviti **jednostavnu, otočnu mrežu bicikala** koja omogućuje da posjetitelji **uzmu bicikl na jednoj lokaciji i vrte ga na drugoj** - povezujući promenu, dvije rubne parking zone i 2-3 skupine plaža.

Krenuti s kompaktnom flotom čvrstih gradskih bicikala i **jasno označenim rent-stanicama** kako bi kratke vožnje bile jednostavne, a obitelji se mogle kretati bez automobila. Ovo pruža praktičnu alternativu vožnji za srednje udaljenosti, upotpunjuje shuttle prijevoz za centar i olakšava „zadnjih par metara“ pristupa plažama i uslugama.

Mreža mora biti **sezonska i skalabilna**: najprije pilot projekt u ljetnoj sezoni (uz vikende u pred/potsezoni), prilagođene tarife (npr. prvih 30 min besplatno), te **ujednačena orijentacija** na svim stanicama i mapama. Povezati operacije s **nekoliko označenih biciklističkih ruta** i sigurnih križanja, već identificiranih u raspravama o mobilnosti, dok održavanje i preraspodjelu bicikala vodi Vir turizam ili koncesionirani operater. Ako KPI-jevi (ključni pokazatelji uspješnosti) potvrde uspjeh, dodati više stanica i povećati kapacitet u fazama.

Potrebni koraci

- 1) Plan mreže & stanica:** odabrati 5–7 početnih stanica (centar/promenada, obje parking zone, 2–3 plažna čvora); osigurati rasvjetu, video nadzor i sigurne prilaze.
- 2) Nabava bicikala & opreme:** odabrati stabilne gradske bicikle (step-through okvir, 3-brzinski ili jednobrzinski), dock/lock sustav te osnovnu aplikaciju/QR proces.
- 3) Operativni model & cijene:** odabrati općinski ili koncesijski model; postaviti prilagođene tarife (npr. besplatno prvih 30 min), depozite, sezonske sate i referral kodove za iznajmljivače.
- 4) Održavanje, preraspodjela & sigurnost:** planirati dnevne provjere i preraspodjelu bicikala kao i osnovni protokol za incidente/osiguranje.
- 5) Pilot → mjerenje → skaliranje:** lansirati uz „Đir po Viru“ kampanju; pratiti korištenje, trajanje vožnji, popunjenost stanica i pad korištenja automobila; riješiti probleme i širiti sustav.

Primjer dobre prakse - MBajk, Maribor (Slovenija)

MBajk je **jednostavan, klasični sustav najma bicikala** koji radi 24/7 s godišnjim (€3) ili tjednim (€1) propusnicama. Korisnici dobivaju prvih 60 minuta besplatno na svakoj vožnji, a ostatak se obračunava po malim tarifama

Klasični, niskotroškovni model potiče kratke vožnje između centra, promenada, plaža i rubnih parking zona - prigodno za Vir. Sustav je **operativno dokazan**, s jasnim pravilima, brzim korisničkim procesima i prepoznatljivim ponašanjem korisnika — set koji se može prilagoditi otočnom okruženju.

razina ulaganja¹

srednja

mogući izvor financiranja

Općina Vir & TZO Vir; brendirani sponzori; EU potpore za aktivnu mobilnost

izravno generiranje prihoda

indirektno (naknade; prelijevanje učinka na F&B/trgovinu)

inicijator projekta

Općina Vir & TZO Vir

provoditelj projekta

Koncesionirani bike-share operater

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Očuvati zapad Vira prirodnim — s pristupom bez automobila, jasno definiranim putevima i jednostavnim pravilima za boravak

projekt 11

Zaštita prirodnog zapada Vira

Opis

Proglasiti **divlju zapadnu obalu Vira** strogo zaštićenom zonom za rekreativne i sportske aktivnosti s niskim utjecajem na okoliš, **uz zabranu općeg pristupa automobilima** — dostupno **pješice, biciklom ili lokalnim shuttleom** (uz **dozvole za vlasnike nekretnina/servis/hitne službe**). Promicati OPG-ove.

Cilj je **očuvati osjetljive uvale i stijene** (uključujući područje Crvenih stijena) dok se i dalje omogućuje prirodan boravak kroz označene staze, definirane točke za odmor i **jasna pravila korištenja**. Ovo izravno podupire prijelaz **kvantiteta → kvaliteta** i usklađeno je s planom zaštite ključnih prirodnih vrijednosti otoka.

Provedba je **lagana i učinkovita**: **digitalizirane smart-parking barijere** na ulazima (ili fizička prisutnost u najopterećenijim tjednima) te **jasno definirana pravila ponašanja** (zabranjena vatra, nošenje otpada, kontrola pasa, mirni sati). Povezano sa sustavom bicikala i novim režimom prometa u centru, zapad postaje **prepoznatljiva prirodna vrijednost Vira**, a ne staza za utrke i parkiralište za divlje plaže.

Potrebni koraci

- Označiti zonu & kodeks ponašanja**: mapirati zaštićenu zapadnu obalu; zabraniti opći pristup automobilima; definirati dozvole (vlasnici nekretnina/servis/hitne), mirne sate, kontrolu pasa, zabranu vatre i odlaganja otpada.
- Pristup & orijentacija**: označiti polazišne točke i **jasne staze/uvale**, dodati jednostavne točke odmora i sigurnosne napomene na stijenama; objaviti posjetiteljsku kartu (QR).
- Parkiranje & kontrola ulaza**: postaviti rubni **smart parking** (senzori/mobilno plaćanje/live navigacija); ograničiti zaustavljanje uz cestu; instalirati **sezonske rampe** na ulazima u staze.
- Mobilnost niskog utjecaja & upravljanje**: pokrenuti **lokalni shuttle** prema pristupnim točkama; dodati stalke za bicikle; koristiti rendžere/redare na terenu
- Komunikacija, praćenje & prilagodba**: provesti kampanju pravila igre; pratiti brojače, prekršaje, buku, incidente i pritiske na prirodu; prilagoditi po potrebi.

Primjer dobre prakse - Rt Kamenjak (Istra, Hrvatska)

Zaštićeni obalni krajolik koji **ograničava automobile u vrhuncu sezone** (upravljeni ulaz), dok su **šetnja i biciklizam dostupni cijele godine**, vođeni jednostavnim propusnicama, jasnom orijentacijom i kratkim pravilima ponašanja.

Jasan, pravilima vođen model omogućuje pristup uvali s niskim utjecajem na okoliš, uz precizne karte i redare na terenu — upravo pristup kakav želimo za prirodni zapad Vira. Sezonska kontrola pristupa smanjuje pritisak bez teške infrastrukture, dok jasna pravila čine posjet predvidljivijim i lakšim za upravljanje.

razina ulaganja¹

niska do srednja

moгуći izvor financiranja

Općina Vir & TZO Vir; sufinanciranje Zadarske županije; moguće EU potpore

izravno generiranje prihoda

nema izravnih prihoda (koristi: vrijednost brenda, manje štete)

inicijator projekta

Općina Vir & TZO Vir

provoditelj projekta

Općina Vir + sezonski redari

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Olakšati kretanje bez automobila - mapa otoka, jasna signalizacija i live informacije koje povezuju centar, plaže, znamenitosti i prirodni zapad

projekt 12

Sustav orijentacije i raspodjele posjetitelja na otoku

Opis

Uspostaviti **jasan, otočni sustav orijentacije** koji pomaže posjetiteljima da se kreću **bez automobila**, povezujući centar, plaže, znamenitosti i prirodni zapad - te integrira **rubne parking zone, shuttle stajališta, biciklističke rute i pješačke staze** u jednu koherentnu kartu. Danas se većina kretanja fokusira na šetnice i centralne plaže, dok je unutarnji dio otoka nedefiniran i ovisan o automobilskom prijevozu; jedinstven sustav smanjuje gužve, rasterećuje centar i podržava obiteljsko pozicioniranje Vira.

Sustav kombinira **signalizaciju na lokaciji** (ulazi u zone, točke odluke, atrakcije), **jednostavnu shematsku kartu** (tisak + web) i **digitalne alate** (Google/OSM ažuriranja, QR kodovi) kako bi posjetitelji mogli pronaći alternative kad su udarne točke pune. Izravno se povezuje s projektima iz plana — **tematske plaže, ruta znamenitosti, zaštita zapada, shuttle & bicikli** — i odgovara pozivima dionika da se posjetitelje šire usmjerava izvan centra pomoću „zona intenziteta turizma“

Potrebni koraci

- 1) Dizajnirati sustav & hijerarhiju mape:** definirati glavne/sporedne rute, ulazne točke i odredišne čvorove. Izraditi **master kartu** + postaviti znakove na lokacijama (info stupovi, putokazi, totemi na plažama).
- 2) Integracija mobilnosti & live info:** uskladiti komunikaciju između rubnih parkinga i shuttlea; dodati **logiku preljeva**; postaviti QR kodove koji vode na live stranice s vremenima shuttlea, statusom plaža i kućnim pravilima.
- 3) Provedba prioriternih koridora:** označiti **centar ↔ rubne zone**, rutu znamenitosti, te 2–3 obiteljske biciklističke rute.
- 4) Digitalna ažuriranja:** ažurirati Google/OSM staze, nazive i fotografije; objaviti web kartu + PDF dokument za preuzimanje.
- 5) Održavanje & mjerenje:** predsezonska provjera; prilagodbe usred sezone na temelju analize pritužbi/tokova i povratnih informacija posjetitelja.

Primjer dobre prakse - Jersey (Kanalski otoci, Ujedinjeno Kraljevstvo)

Mali otok s **povezanim, „car-light“ sustavom orijentacije**, signaliziranom biciklističkom mrežom (uključujući obiteljski Green Lanes), obalnim rutama, jasnim pješačkim koridorima i alatima za posjetitelje koje podržava vlada.

Kretanje se povezuje kroz LibertyBus mrežu i **jedinstvenu otočnu kartu**, planer putovanja i live-info aplikaciju, tako da se posjetitelji mogu kretati između plaža, znamenitosti, raznih zona, biciklističkih ruta i pješačkih staza — upravo multimodalni miks koji je Viru potreban.

razina ulaganja¹

niska

moćni izvor financiranja

Općina Vir & TZO Vir; sufinanciranje Zadarske županije; EU potpore za sustave signalizacije

izravno generiranje prihoda

indirektno (raspodjela posjetitelja, bolji protok)

inicijator projekta

TZO Vir & Općina Vir

provoditelj projekta

Vir turizam d.o.o.

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Vidljiva, dosljedna ljetna kontrola temeljena na jasnim pravilima, ciljanim obilascima i nadzoru buke/prometa

projekt 13

Snažnija provedba propisa

Opis

Pojačati svakodnevnu **provedbu prometnih, parkirnih i najamnih pravila** kako bi se centar učinio sigurnijim i ojačala obiteljska pozicioniranost Vira. Na terenu prioritetno istaknuti problemi uključuju: **divlje parkiranje**, nepropisno korištenje **quadova i e-skutera** (maloljetnici, kacige), **kasnonoćnu buku** u naseljenim zonama. Cilj nije „više pravila“, nego **dosljedna i vidljiva provedba** u najopterećenijim tjednima kako bi novi režimi mobilnosti i zoniranja doista funkcionirali.

Pristup kombinira **jasna pravila** (jednostavna signalizacija + online upute), **provjere dozvola/dobne granice i kaciga**, te **ciljane ophodnje** u predvidivim periodima opterećenja (večeri, vikendi).

Dodaje se i **nadzor buke**, gdje se pritužbe koncentriraju i koordiniraju s policijom/komunalnim redarstvom za upozorenja → kazne. Time se odgovara na pozive dionika za jačom kontrolom i temelji ključne mjere u planu (prometni režim, tematske plaže, zaštita prirodnog zapada).

Potrebni koraci

- 1) Razjasniti pravila i smjernice za ponašanje:** Sastaviti jednostavan ljetni skup pravila (promet, parkiranje, quadovi/e-romobili, vrijeme tišine) i objaviti ga na oznakama, online te kroz domaćine/članove Excellence Cluba.
- 2) Uspostaviti ljetni nadzorni tim:** Definirati uloge komunalnih redara i prometnih nadzornika; dogovoriti prioritetne zone i radne termine.
- 3) Ciljane kontrole i rute ophodnje:** Isplanirati fiksne rute ophodnje za centar, ključne plaže i ulice noćnog života; organizirati redovite provjere dozvola/starosne dobi i nošenja kaciga za quadove i e-romobile te izdavanje kazni za nepropisno parkiranje.
- 4) Praćenje buke i incidenata:** Postaviti osnovne decibel-mjere na kritičnim točkama, uspostaviti jednostavan kanal za prijavu (telefon/online obrazac) i voditi zajednički registar incidenata vezanih za buku, promet i sigurnost.
- 5) Koordinirati i prilagođavati:** Održavati kratke tjedne koordinacije s policijom/komunalnim službama, dijeliti vidljive rezultate te prilagođavati fokus ophodnji na temelju podataka i pritužbi.

Primjer dobre prakse - Respect the City (Dubrovnik, Hrvatska)

Gradski program koji štiti povijesnu jezgru posebnim **prometnim režimom**: privatni automobili su ograničeni blizu jezgre, dostave su vremenski ograničene, pristup turističkim autobusima je **kvotiran**, a posjetitelji se upućuju na **javni prijevoz**.

Model pokazuje kako dobro definiran skup pravila može zadržati povijesni centar funkcionalnim u vrhuncu sezone: objava kućnih pravila + karata, usmjeravanje automobila prema rubnim parkiranjima + shuttleu, raspored dostava i upravljanje rezervacijama - upravo alat koji predlažemo za centar Vira u ljetnim mjesecima.

razina ulaganja¹

niska

mogući izvor financiranja

Općina Vir + TZO Vir za komunikaciju prema posjetiteljima

izravno generiranje prihoda

ne (glavna vrijednost je sigurnost i mobilnost za sve goste i lokalce)

inicijator projekta

Općina Vir s TZO Vir

provoditelj projekta

Općina Vir, policijska koordinacija, TZO Vir

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Vremenski Plan Poglavlje 3 – Upravljanje overturizmom i provedba održivosti

	2026				2027				2028				2029				2030			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
8. Prometna rješenja za centar	1				2				3	4			5							
9. Beach shuttle					1	2		3	4			5								
10. Sustav najma bicikala (bike sharing)	1	2		3			4	5												
11. Zaštita prirodnog zapada	1	2		3			4		5											
12. Sustav orijentacije i disperzije za Vir	1		2	3			4		5											
13. Snažnija provedba propisa	1	2		3				4		5										

Legenda:

Prikazane faze (1–5) odgovaraju predviđenim fazama projektne provedbe, kako su definirane na pojedinačnim projekt-sljajdovima.

Autentična iskustva i oživljeni dalmatinski identitet daju gostima razloge da izaberu Vir – i da dolaze izvan špice

Podizanje atraktivnosti Vira i jačanje privlačnosti izvan sezone

Zašto je ovo važno za Vir

Vir se i dalje doživljava kao generičan otok „**sunce & more**“ s **apartmanima**, s većinom aktivnosti zbijenih u srpanj i kolovoz. Mnogi gosti nikada ne upoznaju njegovu dalmatinsku baštinu, biciklističke rute ili priče s obale - pa imaju malo razloga ostati dulje ili se vraćati izvan ljetnih tjedana.

Poglavlje 4 okuplja **proizvode koji Vir čine prepoznatljivim**: tematske plaže, vidljiv projekt „**Obnovimo dalmatinski identitet Vira**“ kroz hranu, glazbu i arhitekturu, vožnju brodom „**Autentični Vir**“ te jasan **plan kapaciteta plaža i obale** koji omogućuje rast bez preopterećenja osjetljivih područja.

Glavni izvansezonski događaj nadovezuje se na postojeće uspjehe poput **Biciklijada**, koje pokazuju kako dobro dizajniran i aktivan, lokalno ukorijenjen događaj može vratiti život otoku izvan glavnih ljetnih tjedana. Širenje i multipliciranje ovakvog tipa proizvoda ključno je da Vir bude zanimljiv i atraktivan mnogo šire od vrhunca sezone.

Projekti u Poglavlju 4 – Podizanje atraktivnosti Vira i jačanje privlačnosti izvan sezone:

- 14) Tematske plaže
- 15) Obnova dalmatinskog identiteta Vira
- 16) Plan kapaciteta plaža i obale
- 17) „Autentični Vir“ brodom
- 18) Istaknuti izvansezonski event

Očekivani učinci projekata iz Poglavlja 4

- **Snažniji, prepoznatljiviji dalmatinski identitet**: građevinski kodeks, te vidljivo na plažama, u javnom prostoru, gastronomiji, eventima, glazbi i pričama.
- **Viša percipirana kvaliteta**: jasne, tematske ponude umjesto jedne neprepoznatljive mješavine.
- **Dulja sezona**: proizvodi i događaji (npr. biciklizam i brodska iskustva) koji funkcioniraju u proljeće i jesen, ne samo u vrhuncu ljeta.
- **Veća potrošnja po gostu**: više komercijalnih iskustava i razloga za izbor kvalitetnijeg smještaja te F&B ponude.
- **Bolje upravljanje obalnim prostorom**: planiranje kapaciteta koje povezuje atraktivnost s jasnim limitima i pravilima.

Plaže s jednostavnim tematskim uređenjem koje raspoređuju posjetitelje, povećavaju udobnost i štite osjetljiva područja

projekt 14

Tematske plaže

Opis

Definirati skup **tematskih javnih plaža** — npr. obiteljske, sportske/aktivne, relax/cabana, ronjenje/priroda, plaže za pse, party plaže — kako bi se **raspodijelila upotreba** i jasno postavila očekivanja putem jednostavnih **pravila, orijentacije i laganih sadržaja** (hlad, tuševi, točke za osvježenje, klupe/ormarići gdje je primjereno).

Ove plaže dobivaju **dosljedan vizualni identitet i atmosfera** (ikoni/simboli, foto-spot marker, ploča s pravilima i QR kodom na više jezika/audio) te **jasne mirne sate/sigurnosne zone** i osnovne napomene o pristupačnosti (staze, nagibi).

Pristup je **pojednostavljen**, štiti osjetljive uvale, a istodobno poboljšava udobnost i jasnoću za obitelji i jednodnevne posjetitelje.

Provedba je **minimalna i reverzibilna**: odabrati 3–4 pilot-lokacija blizu postojećih sadržaja, primijeniti **tematske setove** (ikoni, ploča s pravilima itd.), te po potrebi zaposliti dežurnu osobu na terenu za informacije/nadzor/brojanje. Početi u pilot-fazi, mjeriti korištenje/zadovoljstvo/utjecaj na parkiranje, zatim **skalirati fazno** i širiti u predsezoni i sezoni kako se pokaže potrebnim.

Potrebni koraci

- 1) Odabir pilot-lokacija & pravila:** odabrati 3–4 plaže blizu postojećih usluga; definirati dopuštene zone (zona za pse, glazba/mirni sati, sigurnosne zone) i provesti brzu procjenu ekoloških/sezonskih rizika.
- 2) Tematski setovi & vizuali:** pripremiti set ikona, ploču s pravilima i QR-om (više jezika/audio), foto-spot marker, kratke info o pristupačnosti; odabrati set minimalnih sadržaja (hlad, tuševi, klupe/ormarići).
- 3) Lagana uređenja & upravljanje:** instalirati osnove; postaviti standarde održavanja; dodijeliti dežurnu osobu/redara po potrebi.
- 4) Javno informiranje & lansiranje:** objaviti kartu + stranicu „odaberite svoju plažu“; dodati orijentacijsku signalizaciju; provesti kampanju za lansiranje.
- 5) Pilot faza → monitoring → skaliranje:** pratiti upotrebu/zadovoljstvo/parkiranje; otkloniti probleme; širiti po potrebi i u mjesec pred/posezone.

Primjer dobre prakse - Sentosa Island (Singapur)

Jedan otok s **tri jasno pozicionirane plaže**, upravljane kao jedinstven sustav:

- **Siloso** (aktivno/sportski + noćni sadržaji),
- **Palawan** (obiteljska, povezana pješačkim mostom s južnom točkom kontinentalne Azije),
- **Tanjong** (mir/relax).

Sentosa pokazuje kako **lagano programiranje sustava tematskih plaža + dosljedna pravila/vizuali** mogu usmjeriti ljude na pravu plažu, raspodijeliti tokove, te kako unutarnji shuttle sustav povezuje klustere tako da posjetitelji ne moraju voziti.

razina ulaganja¹
srednja

mogući izvor financiranja
Općina Vir; EU potpore gdje primjenjivo

izravno generiranje prihoda
indirektno (prihodi od parkinga
& shuttle; licencirani prodavači)

inicijator projekta
Općina Vir & TZO Vir

provoditelj projekta
Općina Vir + TZO Vir

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Elementi dalmatinskog dizajna i aktivne tradicije mogu transformirati identitet mjesta bez teške gradnje

projekt 15

Obnova dalmatinskog identiteta Vira

Opis

Promovirati jasan **dalmatinski karakter** za Vir kako bi se otok u svojim objektima, javnim prostorima i svakodnevnom životu doimao autentično dalmatinskim - a ne kao generičko obalno mjesto.

Pored jačeg isticanja postojećih dalmatinskih detalja u lokalnoj arhitekturi, smjernice za novogradnju fokusiraju se na jednostavne, prepoznatljive opcije: **kameni** detalji fasade, **škure**, terakota crijep, kameni prozorski okviri, **suhozidi**, kovane ograde, vanjska stubišta. Investitor mora odabrati 3-5 opcija.

Usporedno, potrebno je ojačati **živu kulturu**, kako bi identitet bio i doživljen. To uključuje kalendar klapskih večeri, tradicionalnih gastro-noći na različitim lokacijama/objektima, zanatske i ribarske mikro-događaje te uporabu lokalnih i/ili tipičnih dalmatinskih detalja i proizvoda u javnim programima.

Krenuti s **pilot-projektima**, mjeriti reakcije posjetitelja, a zatim fazno širiti — podižući svakodnevni ambijent i čineći Vir prepoznatljivijim kao dalmatinski otok kroz dosljedne vizualne elemente, zvuk, hranu i atmosferu.

Potrebni koraci

- 1) **Izraditi dalmatinski građevinski kodeks:** fasade, škure, crijep, kameni detalji, ograde, signalizacija itd; izraditi ilustrirani katalog primjera.
- 2) **Formalizacija:** Integrirati u urbanistički pravilnik općine te propisati obveznu primjenu minimalno 3–5 ovih opcija za svaku novogradnju.
- 3) **Poticaji & komunikacija:** subvencije za usklađene renovacije; info + smjernice vlasnicima; brendiranje „Dalmatinski Vir“?
- 4) **Program žive kulture:** definirati osnovni kalendar klapskih večeri, tradicionalnih gastro-noći, zanatskih/ribarskih mikro-događaja; povezati odabrane objekte kroz Vir Excellence Club.
- 5) **Pilot → monitoring → skala:** pratiti primjenu i posjećenost, reakcije posjetitelja te vizualnu koherentnost; prilagođavati smjernice; širiti tamo gdje je provedba uspješna.

Primjer dobre prakse regionalne autentičnosti - Grožnjan (Istra, Hrvatska)

Grožnjan koristi jednostavna arhitektonska pravila - kamene fasade, škure, diskretnu signalizaciju i pažljivu obnovu javnih prostora - kako bi stvorio jasan istarski karakter. Model se temelji na praktičnom usmjeravanju i vizualnom jedinstvu.

Istovremeno, Grožnjan je poznat po svojoj **glazbi, umjetničkim studijima i malim festivalima** koji drže ulice aktivnima većinom sezone. Kombinacija osnovnog dizajna i svakodnevnog kulturnog života predstavlja dobar model za Vir i njegov program obnove dalmatinskog identiteta.

razina ulaganja¹

niska

mogući izvor financiranja

Općina Vir; TZO Vir; kulturni fondovi
Županije; EU potpore za baštinu i kulturu

izravno generiranje prihoda

indirektno (veće zadovoljstvo
gostiju, jači brend)

inicijator projekta

Općina Vir s TZO Vir

provoditelj projekta

Općina Vir + TZO Vir +
sudjelujući objekti/vlasnici

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Jasno definirati tipove plaža, kapacitete i standarde usluge, kako bi obala funkcionirala kao uravnotežen, visokokvalitetan sustav

projekt 16

Plan kapaciteta plaža i obale

Opis

Izraditi **plan kapaciteta i standarda** za virske plaže i obalni pristup koji postavlja **dnevne pragove korištenja**, **standarde usluge** (WC-i, hlad, kante, spasioci) te **operativna pravila** po tipu plaže (tiha/prirodna, obiteljska, aktivna, party), uz **logiku pristupa i parkiranja**. Plan provodi pomak s „kvantitete → kvalitete“ u **brojke, karte i pravila**: koliko ljudi po sektoru, kako se usluge skaliraju u opterećenijim danima, te koje zone ostaju ekološki prihvatljivi (posebno prirodni zapad).

Rezultati uključuju **GIS toplinsku kartu** maksimalnog korištenja i uskih grla, **zoniranu tipologiju plaža** s minimalnim standardima te **sezonske operativne prozore** (mirni sati, pravila glazbe, radno vrijeme prodavača), usklađene s režimima prometa, shuttlea i provedbe pravila — kako bi plaže funkcionirale kao **jedinstven sustav**, a ne pojedinačne točke. Ovaj alat daje operativno vodstvo za upravljanje **nosivim kapacitetom i održivošću**, a povezuje se sa zaštitom prirodnog zapada i projektima tematskih plaža iz ovog PUD-a.

Potrebni koraci

- Mjeriti & mapirati pritisak**: prikupiti brojke najopterećenih dana, popunjenost parkiranja, dnevnik pritužbi; izraditi **GIS kartu** hot-spot područja i osjetljivih uvala; postaviti **ciljane gustoće** po tipu plaže.
- Definirati tipologiju plaža & standarde**: klasificirati plaže i objaviti **minimalne standarde usluga** po tipu (WC-i, hlad, spasioci, kante, pravila pristupa) + sezonske sate/mirne zone.
- Pristup & alati za raspodjelu**: uskladiti **rubne zone + shuttle**, pješačke veze i pristup biciklom; definirati **logiku preusmjerenja** kad se zone popune.
- Pravila prodavača & evenata**: ograničiti broj sudionika, kapacitete prostora i razinu zvuka u područjima s velikim opterećenjem; definirati jednostavne **uvjete dozvola** i protokole nadzora.
- Praćenje & prilagodba**: tjedna izvješća o vršnim opterećenjima (brojke, pritužbe, incidenti); prilagoditi kapacitete, broj osoblja i signalizaciju svake sezone.

Primjer dobre prakse - Costa Brava (Katalonija, Španjolska)

Regionalni okvir koji razlikuje **urbane vs. prirodne/zaštićene plaže** i koristi pokazatelje (opterećenje, usluge, okolišna kvaliteta) za upravljanje kapacitetima.

Priručnici temelje postupke na EMAS/ISO standardima.

Model služi kao model za postavljanje **tipova plaža, kapaciteta i minimalnih standarda** s mjerljivim KPI-jevima, zatim **sezonsko praćenje i prilagodbu**, što omogućuje uravnotežen sustav na razini otoka. Pristup također pomaže u jasnoj komunikaciji **kućnih pravila i standarda usluga** prema posjetiteljima.

razina ulaganja¹

niska

mogući izvor financiranja

Općina Vir & TZO Vir; sufinanciranje Zadarske županije; potpore za upravljačke alate

izravno generiranje prihoda

indirektno (bolja raspodjela, veće zadovoljstvo)

inicijator projekta

Općina Vir s TZO Vir

provoditelj projekta

Vir turizam d.o.o. uz vanjsku GIS/nadzornu podršku

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 €; **Srednja** 100.000–500.000 €; **Visoka** > 500.000 €

Mirna, tematska brodska tura oko Vira koja kombinira lokalnu hranu, vino i glazbu uživo - s fiksnim ljetnim rasporedom i mogućnošću najma izvan sezone

projekt 17

"Autentični Vir" brodom

Opis

Kreirati **tematsku brodsku rutu oko Vira** koja prikazuje otok s mora uz **storytelling (pripovijedanje) na brodu, lokalnu hranu & pića i klapu uživo**. Iskustvo se nudi u dva formata: **dnevna tura** (scenska kružna vožnja s naracijom o baštini/prirodi i laganom degustacijom dalmatinskih zalogaja + vina) i **sunset gastro tura** (kraća ruta s pojačanom degustacijom i klapskim nastupom kao glavnim dijelom programa)

Proizvod je prilagođen - **bez „party boat“ atmosfere** - osmišljen da poveća prosječnu potrošnju gosta, ojača identitet i postane prepoznatljiv proizvod Vira.

Tijekom ljetne sezone polasci su organizirani po **fiksnom rasporedu** (npr. dnevna tura + odabrane sunset ture). U predsezoni/posezoni brod plovi **na zahtjev** za organizatore putovanja, MICE grupe i privatne grupe unutar istog brend standarda.

Ukrcaj je sa šetnice/centra radi lakog pristupa i cross-selling mogućnosti s Vir Excellence Clubom i iznajmljivačima.

Potrebni koraci

- 1) Dizajn rute & formata:** mapirati scensku dnevnu rutu + kraću sunset rutu; definirati kapacitet, razine zvuka i vrijeme nastupa; urediti logistiku pristaništa i ukrcaja.
- 2) Kreirati F&B i klapski program:** odabrati licencirane brodove/skipere; ugovoriti **lokalne proizvođače/OPG-ove** za degustacije; dogovoriti pjevače/klape i definirati akustiku.
- 3) Dozvole & usklađenost:** potvrditi pomorsku sigurnost, **HACCP za hladna jela**, izvođačke licence i sezonske limite buke/vremena.
- 4) Cijene, raspored & prodaja:** objaviti **fikсни ljetni vozni red** (dnevna + sunset), dva jasna cjenovna razreda, kontingente za agencije i online rezervacije.
- 5) Pilot → dorada:** pokrenuti ograničene plovidbe; pratiti popunjenost, povratne informacije, vrijeme i F&B troškove; optimizirati rutu i sadržaje.

Primjer dobre prakse - Mariborski Flosarji (Maribor, Slovenija)

Kulturalno iskustvo vožnje na tradicionalnom drvenom splavu s naracijom o tradiciji splavarenja, **glazbom uživo**, laganom lokalnom hranom/pićem i originalnim obredom „**splavarski krst**“ (krštenje splavara) - sve po objavljenom sezonskom rasporedu.

Model pokazuje kako scensku vožnju pretvoriti u **identitetski proizvod**: jasan tematski okvir, lokalni F&B i nastup uživo na brodu. Mirno, obiteljski orijentirano i **nije party brod** — vrlo blisko našem Virskom konceptu dnevne ture + sunset gastro ture s klapom.

razina ulaganja¹

niska do srednja

mogući izvor financiranja

Općina Vir & TZO Vir + privatni operateri; mogućnost županijskih mikro-potpore

izravno generiranje prihoda

da (ulaznice; potencijalni F&B upsell)

inicijator projekta

TZO Vir i Općina Vir

provoditelj projekta

Licencirani lokalni brodski operateri ili Vir turizam d.o.o.

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Kompaktan izvansezonski vikend koji spaja aktivni stil života, lokalnu gastronomiju i kulturu - daje ljudima razlog da dođu kada je otok miran

projekt 18

Istaknuti izvansezonski događaj

Opis

Pokrenuti **2-3-dnevni izvansezonski festival** koji spaja **sport/aktivni život, lokalnu gastronomiju i dalmatinsku kulturu** pod jednim jasnim brendom (npr. „Virsko proljeće/jesen“). Format je kompaktan i pješачki dostupan oko centra: **glavna aktivna komponenta** (obiteljska bicikljada ili obalni polumaraton), **organizirana gastronomska zona** s OPG-ovima/proizvođačima, **večernja kulturna scena** (koncert na trgu ili klapa na Kaštelini).

Cilj je stvoriti dodatni razlog za **dolazak izvan ljetne špice**, povećati prosječnu potrošnju i prikazati dalmatinski identitet Vira izvan okvira sunce & more.

Događaj se gradi **u fazama iz godine u godinu**: početi fokusirano (jedna snažna ruta, jedna večernja pozornica, 10–15 kvalitetnih prodavača), uključiti članove Vir Excellence Cluba / Best of Vir i pratiti ključne pokazatelje (broj posjeta, prosječna potrošnja, zadovoljstvo).

Koncept izravno odgovara potrebom za **tematskim događajima u pred/posezoni** i za snažnijom uporabom lokalnih proizvoda i priča.

Potrebni koraci

- 1) Koncept & kalendar:** odabrati vikend (4./5. ili 9./10. mjesec), definirati tri elementa (aktivno + hrana + kultura), rute/prostore i ciljanu publiku; izraditi brend ime, vizual i programski okvir s vremenskim rezervama.
- 2) Partneri & koordinacija:** potvrditi uloge TZO/Vir turizam, policije i osiguranja; koordinirati **OPG-ove, cateringe i mikro-proizvođače**, plus klubove za aktivne segmente; postaviti standarde izlagača.
- 3) Dozvole & operativa:** osigurati dozvole za rutu/pozornicu, zatvaranje cesta, komunalije/otpad te vremenska razdoblja za buku.
- 4) Prodaja & komunikacija:** paketi s boravcima, gastronomijom i iskustvima Vir Excellence Cluba; rani paket aranžmani preko kanala TZO.
- 5) Pilot → dorada:** organizirati prvo izdanje u probnom opsegu; anketirati goste/izlagače; optimizirati rute, program i raspored.

Primjer dobre prakse - Navarino Challenge (Grčka)

Kompaktan **multisport vikend** održan svake godine oko Costa Navarina & Pylosa, s **grčkim polumaratonom oko Voidokilije**, trkama 10 km & 5 km te širokim programom aktivnosti i partner paketa — pozicioniran kao nagrađivani sportsko-turistički događaj.

Pokazuje kako **dobro razvijen, kompaktan i brendirani vikend** može potaknuti potražnju izvan sezone s jasno definiranim rutama, fiksnim datumima i povezanošću s ugostiteljstvom; izdanje 2025. privuklo je **više od 4.000 sudionika**, što naglašava tržišni doseg i PR vrijednost koju možemo primijeniti na razini Vira.

razina ulaganja¹

niska do srednja

mogući izvor financiranja

Općina Vir + TZO Vir; naknade izlagača, sponzorstva, potpora Županije

izravno generiranje prihoda

da (najam izlagačima, sponzorstva; generirana noćenja)

inicijator projekta

TZO Vir i Općina Vir

provoditelj projekta

TZO Vir + Vir turizam d.o.o. (uz lokalne partnere)

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Vremenski Plan Poglavlje 4 – Podizanje atraktivnosti Vira i jačanje privlačnosti izvan sezone

Uravnoteženje ključnih pitanja za stanovnike, uz zadržavanje privlačnosti otoka za različite goste

Uravnoteženje ključnih izazova

Zašto je uravnoteženje ključnih izazova važno za Vir

Brz turistički rast na Viru stvorio je svakodnevne **frikcije**: noćni život i party turizam mogu biti u sukobu s obiteljima i lokalnim stanovnicima, neke su javne površine još uvijek teške za korištenje starijim osobama ili osobama s invaliditetom, a **komunalne službe** (voda, odvodnja, struja, otpad) osjećaju najveći stres u najprometnijim danima. Ako se te neravnoteže ne upravljaju, zadovoljstvo pada — čak i kada broj posjetitelja izgleda dobro.

Poglavlje 5 nudi **praktične alate za uravnoteženje sustava**: jasan protokol za noćni život / party turizam, brza poboljšanja pristupačnosti i inkluzije u ključnim javnim prostorima te unapređenje komunalne infrastrukture i pametno praćenje kako bi se pritisne točke uočile rano, a ne tek nakon kvara.

Destination Data Dashboard (Nadzorna ploča podataka o destinaciji) pruža Viru jedinstvenu, ažurnu sliku stanja. Uz bolje podatke i jasnija pravila, otok može ostati privlačan gostima, a svakodnevni život ugodan stanovnicima.

Projekti u poglavlju 5 – Upravljanje ključnim pitanjima:

- 19) Protokol za noćni život / party turizam
- 20) Brza rješenja za pristupačnost i inkluziju
- 21) Nadogradnja komunalnih sustava & pametno praćenje
- 22) Središnji podatkovni dashboard za destinaciju

Očekivani učinci projekata poglavlja 5

- **Mirnija i jasnija scena noćnog života**: definirana pravila, zone i postupanje za party turizam.
- **Uključiviji javni prostor**: brza rješenja koja ključne rute i plaže čine pristupačnijima za obitelji, starije osobe i osobe s invaliditetom.
- **Manje prekida u uslugama**: ranije otkrivanje kritičnih točaka u sustavima vode, odvodnje, energije i otpada.
- **Upravljanje temeljeno na činjenicama**: zajednički podatkovni dashboard koji podupire bolje odluke i transparentnu komunikaciju.

Party turizam jest prednost ako se pravilno razvije: treba ga koncentrirati podalje od stambenih zona i koordinirati s lokalnom “Noćnom stražom”

projekt 19

Protokol za noćni život / party turizam

Opis

Dugoročno: Premjestiti kasne, dinamične aktivnosti iz centra prema **novoj party zoni na rubu naselja**. Zona koncentrira zvuk i tokove posjetitelja u kasnim satima uz **mjere** kontrole, jasna kućna pravila, sigurne pristupe, **punktove za kasnu prehranu** i posebno označena mjesta za taksije/shuttle – kako bi posjetitelji zadržali energiju, a stanovnici miran san. Dnevni i rano-večernji ugođaj ostaje u centru; kasnovečernja energija seli se u party zonu.

Kratkoročno: Uvodi se **community Night Watch** – Noćna straža (lokalci + ugostitelji + općina + policija) koja se sastaje tjedno i ima priručnik “Vir nakon 02:00” (rasvjeta, nadzor, pravila disperzije, prestanak glazbe i takeaway usluga).

Noćna straža koordinira probne mjere, prikuplja povratne informacije, i ažurira akcije u kratkim ciklusima; predlaže **top-down** prilagodbe (npr. posebne dozvole, promet, shuttle signali, signalizacija) sa ciljem da rješenja budu **praktična, prihvaćena i ponovljiva** kroz cijelu sezonu.

Potrebni koraci

- 1) **Formirati Noćnu stražu:** okupljati lokalce, ugostitelje, općinu i policiju; zadatak = izraditi scenarija i priručnik; sastajati se tjedno u sezoni.
- 2) **Priručnik „Vir nakon 02:00”** : utišavanje u 02:00; izlaz bez ponovnog ulaska; spreman taxi prijevoz; lokacije s pitkom vodom.
- 3) **Koncept i sadržaj buduće party zone:** odabrati adekvatnu lokaciju; zoniranje/dozvole, kontrola zvuka, sigurnost, komunalije, punktove za kasnu prehranu te mjesta za taksije/shuttle; pripremiti kućna pravila.
- 4) **Poticanje i komunikacija:** osvijetljene rute, jasna signalizacija; znakovi „Tiho nakon 2 sata“; mape + QR kodovi za disperziju i prijevoz.
- 5) **Praćenje & prilagodba (tjedno):** praćenje buke, incidenata, redova, shuttle opterećenja; prilagodba ophodnji, mjesta za taksije/shuttle, vrijeme posljednje pjesme i raspored kasne prehrane.

Primjer dobre prakse - Night Mayor Model (Amsterdam, Nizozemska)

Neovisni **Nachtburgemeester (Noćni gradonačelnik)** posreduje između gradske uprave, policije, ugostitelja i stanovnika; vodi noćni život na strateškoj razini, te pilotira praktične mjere poput kontrole, ophodnji, promjena osvjjetljenja i tokova kretanja.

Za Vir, to znači mali radni tim koji bi funkcionirao kao **Noćna straža**. Njezina je uloga koordinirati „Vir nakon 02:00” — usklađivanje ugostitelja, policije i prijevoza, te tjedno pregledavanje podataka o buci i incidentima kako bi se pravodobno prilagodilo noćne operacije i istovremeno očuvala ekonomska aktivnost.

razina ulaganja¹

niska

mogući izvori financiranja

Općina i TZO Vir

izravno generiranje prihoda

djelomični (vrijednost kroz reputaciju i kvalitetu za obitelji)

inicijator projekta

Općina Vir i policija

provoditelj projekta

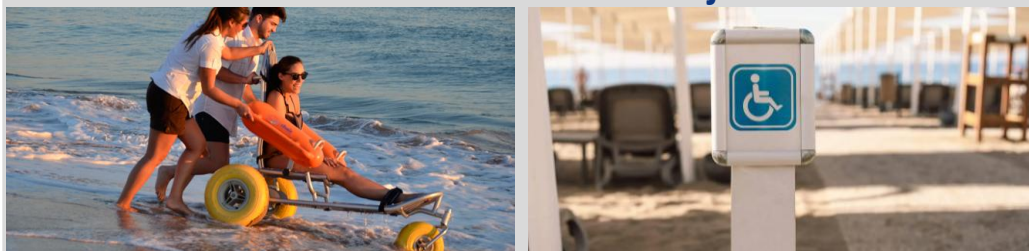
Općina, policija, „Noćna straža”

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Mala, ali učinkovita rješenja: jasne informacije i prilagođeni sadržaji koji omogućuju obiteljima i osobama s otežanom mobilnošću da se lako kreću Virom

projekt 20

Brza rješenja za pristupačnost i inkluziju

Opis

Uvesti **prvi val niskotroškovnih, visokoučinkovitih zahvata** koji Vir čine jednostavnijim za kretanje obiteljima s kolicima, seniorima, korisnicima invalidskih kolica i posjetiteljima s privremenim ograničenjima mobilnosti.

Fokus je na **kontinuiranim rutama bez prepreka** duž glavnih šetnica i prilaza plažama, **kontrastnom taktinom popločenju** na prijelazima, nekoliko **pristupačnih WC-a/tuševa**, te jasnoj **informaciji** (jednostavna web-stranica + karta s oznakama). To odgovara obiteljskom profilu Vira i postojećim prazninama u inkluzivnim javnim prostorima i uslugama—pa je svakodnevno kretanje jednostavnije, sigurnije i manje ovisno o automobilu.

Prioritet su **Jadro-centar koridori** te 2–3 plaže različitih tipova (obiteljska / aktivna / prirodno–mirna) kako bi se postavio standard za cijeli otok.

Iskoristiti Virsku topografiju, urediti manje rubove i prijelaze na pristupnim rampama, dodati **klupe svakih ~150–200 m**, te objaviti **“Znaj prije dolaska”** pristupne oznake (nagib, podloga, sjena, sadržaji).

Potrebni koraci

- 1) Revizija & odabir prioriternih koridora:** Provesti 48-satnu reviziju pristupa na središnjim šetnicama i 5 ključnih prilaza; katalogizirati prepreke i rangirati dva segmenta šetnice + tri plaže za brze intervencije.
- 2) Dizajn paketa brzih rješenja:** Detaljirati mikro-zahvate (prilazne rampe, rubnjaci, rukohvati, taktili, raspored klupa, sjenila) i **minimalne standarde plaža**; objaviti pristupne oznake za svaku lokaciju.
- 3) Implementirati prioritne zahvate:** Izgalditi rubove, postaviti rampe/rukohvate, dodati klupe i signalizaciju; obučiti komunalne timove za održavanje prohodnih staza.
- 4) Info & signalizacija:** Dodati oznake „Pristupačno” na web-karti i plažama; postaviti **piktograme** i QR kodove s pristupnim informacijama.
- 5) Praćenje & iteracije:** Prikupljati povratne informacije (stanovnici, obitelji, korisnici mobilnosti); prilagoditi detalje sezonski i proširiti na dodatne lokacije.

Primjer dobre prakse - Praia Acessível (Portugal)

Nacionalna certifikacija (od 2005.) označava plaže koje ispunjavaju univerzalne standarde pristupa: rute bez prepreka/rampe, prilagođeni WC-i i tuševi, rezervirano parkiranje, jasna signalizacija, obučeni spasioци i amfibijska kolica.

Usvojiti sličan **jasan, godišnji standard**: objaviti minimalne uvjete, certificirati 1–2 pilot–plaže i širiti svake sezone—pretvarajući pristupačnost u vidljivo obećanje unutar tipologije Virskih plaža. Oznake integrirati u **mapu otoka** i materijale o plažama, kako bi posjetitelji mogli planirati s povjerenjem.

razina ulaganja¹

niska

mogući izvori financiranja

Općina Vir, TZO Vir, Zadarska županija; potpore za pristupačnost/javne prostore

izravno generiranje prihoda

neizravno (veće zadovoljstvo, dulji boravak, bolje recenzije)

inicijator projekta

Općina Vir i TZO Vir

provoditelj projekta

Vir održavanje d.o.o. (za zahvate), TZO Vir

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Najprije riješiti uska grla, dodati senzore i učiniti razine usluge vidljivima - za pouzdanu, a ne krhku sezonu

projekt 21

Unaprjeđenje komunalne infrastrukture i pametno praćenje

Opis

Riješiti **uska grla komunalne infrastrukture u vrhuncu sezone** unaprjeđenjem sustava **vodoopskrbe, odvodnje, energije i otpada**, uz dodavanje **smart monitoringa** kako bismo uočili probleme prije nego što ih osjete gosti. Prioritet su **priključci na sustav odvodnje** (trenutno je priključeno samo ~1/3 kućanstava), **pouzdanost opskrbe vodom ljeti** i **stabilnost mreže** - sve to više je puta istaknuto kao ograničenje za iskustvo posjetitelja i kvalitetu života stanovnika. Cilj je jednostavan: manje **prelijevanja, zastoja** i **nestanaka** tijekom srpnja i kolovoza, čišći javni prostori i transparentne razine usluge.

Pristup je fazan i praktičan: riješiti (riješive) kritične točke, standardizirati **stanice za otpad te raspored odvoza**, zatim ugraditi **senzore** (spremnici/razine punjenja, protok/vodeni tlak, provjere sanitarnog stanja plaža, indikatori buke na osjetljivim lokacijama) kako bi se usmjerila operativa. **Dashboard/** nadzorna ploča (status + upozorenja) gradi povjerenje, dok podaci omogućuju planiranje ulaganja i ciljana poboljšanja (npr. buka). Ovo spaja više mjera u PUD-u – pozicioniranje kao obiteljska destinacija, prometni režim, plaže. Izravno je vezano uz ciljeve do 2030. za **pouzdanost infrastrukture** i **usklađenost s minimalnim standardima**.

Potrebni koraci

- 1) Mapirati uska grla & postaviti standarde:** Potvrditi kritične čvorove vodoopskrbe/odvodnje, slabe točke mreže, lokacije prelijevanja otpada; dogovoriti standarde usluge za vrhunac sezone i objaviti jednostavnu informaciju za stanovnike/operatore.
- 2) Faza 1 – radovi & pametno praćenje:** Prioritetno sanirati priključke, popravke curenja, te standardizirati stanice za otpad; ugraditi osnovne senzore koji daju internu operativnu sliku i javni status.
- 3) Operativni protokoli:** Definirati termine sakupljanja, back-up raspored za cisterne i protokole za nestanke s jasnim linijama odgovornosti.
- 4) Komunikacija u sezoni:** Objavljivati kratke obavijesti „Znaj prije dolaska“ o uslugama (pravila otpada i slično) na TZO kanalima i kod iznajmljivača.
- 5) Praćenje & prilagodba:** Konstantna kontrola podataka (prelijevanja, prekidi, pritužbe); prilagoditi raspored ekipa i rute temeljem podataka.

Primjer dobre prakse - El Hierro (Kanarski otoci, Španjolska)

Mali otok koji koristi sustav vjetra i hidro-električne energije, a koji je postigao višednevne periode 100 % obnovljive energije uz stabilizaciju opskrbe za desalinizaciju – povezujući energiju i vodu u jednom sustavu. Godišnji udio obnovljive energije iznosi oko 50–60 %, ovisno o godini.

Model pokazuje kako logika **povezanih komunalnih sustava** donosi pouzdanost: riješiti jezgru (voda/energetska stabilnost), zatim dodati **slojeve skladištenja/praćenja i javnu informaciju o statusu**, tako da usluge izdrže vršni pritisak.

razina ulaganja¹

srednja

Mogući izvori financiranja

Općina, županijski/nacionalni fondovi, EU fondovi za koheziju i zelenu tranziciju

Izravno generiranje prihoda

ne (vrijednost kroz manje pritužbi, veće zadovoljstvo)

inicijator projekta

Općina i komunalna poduzeća uz TZO Vir.

provoditelj projekta

Komunalna poduzeća i TZO Vir

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Jednostavna podatkovna ploča za ono najbitnije: posjete, plaže, komunalne usluge i buku, kako bismo rano uočili probleme i dokazali napredak

Opis

Kreirati jednostavan podatkovni dashboard - online aplikaciju koja prati ključne elemente Vira na jednom mjestu: **posjećenost** (dolasci/noćenja), **sezonalnost**, **pouzdanost komunalne infrastrukture** (voda, odvodnja, otpad), **pritužbe/buku**, incidente, te **kapacitet/standarde plaža** - kako bismo probleme vidjeli na vrijeme i transparentno pokazali napredak stanovnicima i dionicima. Ovo izravno odgovara dugotrajnim sustavnim nedostacima: bez sustavnog praćenja nosivog kapaciteta, bez praćenja pritiska na vodu/otpad/odvodnju, buke/konflikata nakon 22 h, te prevelikog oslanjanja na dojam u srpnju-kolovozu umjesto KPI-jeva.

Rješenje treba biti praktično i postupno: početi s postojećim izvorima (TZ statistika, komunalni logovi, registri pritužbi) i manjim setom **javnih indikatora** (status plaža, razine usluge, tjedni „nightlife snapshoti“). Interni sloj pomaže operacijama (razine punjenja spremnika, patrolni logovi, nalozi za održavanje). S vremenom dodati jednostavne senzore (razina otpada, tlak/protok vode, žarišta buke dB) te podatke o prometu/parkiranju kako bi se širila disperzija posjetitelja, u skladu s planom za unaprjeđenje komunalne infrastrukture, kapaciteta plaža, nightlife protokola i wayfinding sustava.

Potrebni koraci

- 1) Definirati pokazatelje i izvore podataka:** Dogovoriti jednostavan set pokazatelja na jednoj stranici s jasno definiranim izvorima podataka i ritmom tjednih/mjesečnih ažuriranja.
- 2) Početni dashboard & tok podataka:** Postaviti jednostavan web dashboard koristeći postojeće tablice/zapise; uključiti status plaža, upozorenja o razini usluge i tjedni pregled noćnog života. Dokumentirati odgovornosti i procese.
- 3) Dodati operative unose:** Standardizirati zapise pritužbi i incidenata, dodati naloge za održavanje i radove, objaviti oznake „ok/problem“ za plaže i šetnice.
- 4) Pilotirati senzore:** Testirati razine punjenja ključnih spremnika za smeće, tlak/razinu vode na kritičnim točkama i dB senzore za noćni život kako bi se automatizirala upozorenja.
- 5) Pregled & širenje:** Kvartalno revidirati pokazatelje; prilagoditi indikatore; dodati podatke o prometu/parkiranju te partnerima.

Primjer dobre prakse – Cascais (Portugal)

Obalna općina koja spaja „**smart-waste**“ operacije s **javnim informacijama o plažama**: ~400 senzora optimizira rute prikupljanja smeća i hrani gradski portal, dok sezonske stranice plaža i službene objave prikazuju **status kupališta, zastave i sigurnosne upute** za posjetitelje.

Ovo je najbliži model kombinacije **statusa operacija i plaža** kakvu želimo na Viru - upotreba niskotroškovnih senzora za vodu i otpad za interni dashboard i jednostavnu **javnu statusnu stranicu** za plaže i usluge. Model je postupni, praktičan i lako prilagodljiv otočnom kontekstu.

razina ulaganja¹

niska

moćni izvori financiranja

Općina Vir + TZO Vir; komunalna poduzeća, županijske/nacionalne potpore za digitalizaciju

izravno generiranje prihoda

indirektno (manje pritužbi, bolje recenzije)

inicijator projekta

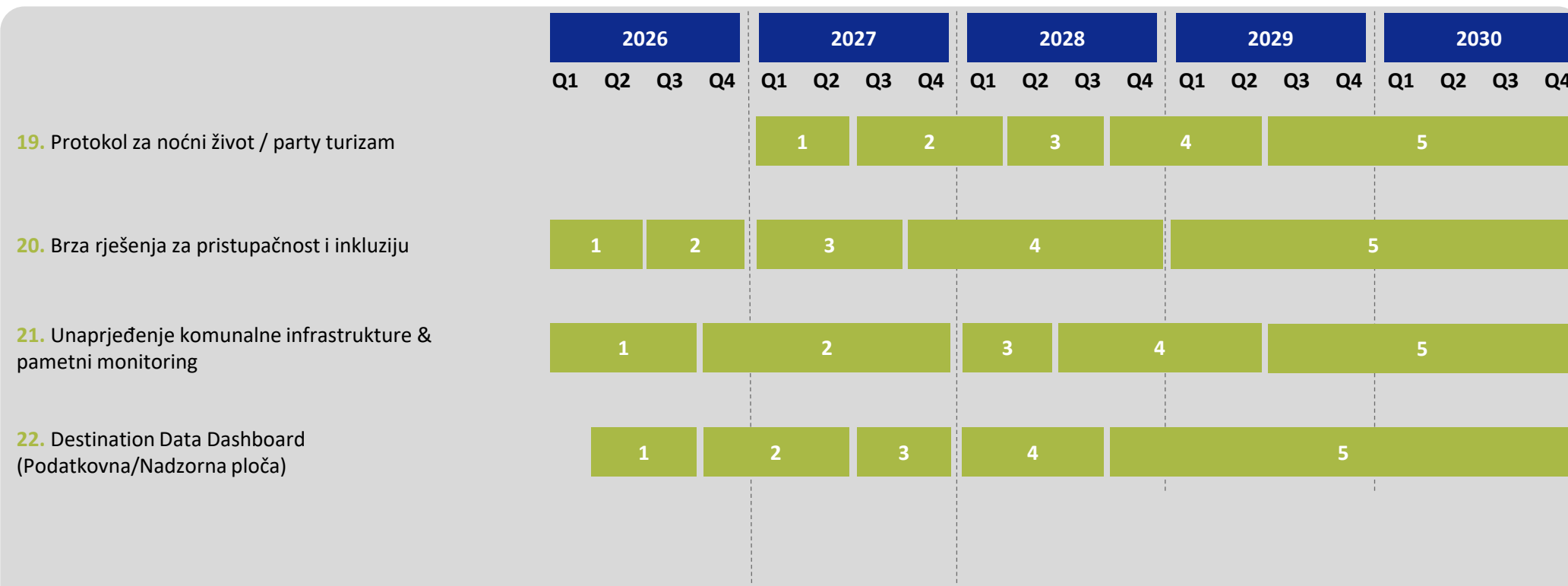
TZO Vir i Općina Vir

provoditelj projekta

IT pružatelj / komunalna poduzeća

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Vremenski Plan Poglavlje 5 – Upravljanje ključnim pitanjima

Legenda:

Prikazane faze (1–5) odgovaraju predviđenim fazama projektne provedbe, kako su definirane na pojedinačnim projekt-sljajdovima.

Strukturirani klub kvalitete i jednostavne mikro-akcije pomažu stotinama iznajmljivača da podignu Vir na ljestvici vrijednosti i kvalitete

Put do izvrsnosti

Zašto je put do izvrsnosti važan za Vir

Svi smještajni kapaciteti na Viru nalaze se u **privatnim apartmanima i kod malih pružatelja**, s vrlo različitim standardima i razinama usluge. Mnogi domaćini željeli bi poboljšati ponudu, ali nedostaju im jasne smjernice, podrška i poticaji - pa napredak ostaje spor i neujednačen.

Poglavlje 6 usredotočuje se na **podizanje kvalitete iznutra**:

Vir Excellence Klub postavlja jasne standarde, nudi obuku i prepoznatljivu oznaku "Best of Vir", dok **Micro Akcijski Plan** prevodi te standarde u jednostavne, konkretne korake koje svaki pružatelj na otoku može primijeniti u svom apartmanu, kući ili malom poduzeću.

Zajedno, ti alati stvaraju **zajednički jezik kvalitete** za otok: nagrađuju one koji ulažu napor, olakšavaju gostima prepoznavanje provjerenih pružatelja smještaja i usluga i postupno pomiču Vir s pozicije "jeftino i puno" prema "kvalitetno i po fer cijeni".

Projekti u Poglavlju 6 – Put do izvrsnosti:

23) Vir Excellence Club

24) Mikro Akcijski Plan

25) Best of Vir

Očekivani učinci projekata iz Poglavlja 6

- **Jasni standardi i oznaka:** gosti mogu na prvi pogled prepoznati kvalitetne pružatelje smještaja i usluga.
- **Praktična podrška za domaćine:** treninzi i savjeti koji se lako primjenjuju.
- **Veće zadovoljstvo gostiju:** ujednačene osnove udobnosti, čistoće i usluge.
- **Bolje recenzije i cijene:** jača reputacija koja omogućuje poštenije i više cijene.
- **Kultura unaprjeđenja na razini otoka:** mnogi mali koraci koji zajedno stvaraju vidljivu promjenu u performansama Vira.

Dobrovoljni klub kvalitete koji postavlja jasne standarde, educira pružatelje usluga i daje pouzdanu oznaku koja usmjerava Vir s kvantitete na kvalitetu

projekt 23

Vir Excellence Club

Opis

Vir Excellence Club je dobrovoljni program kvalitete za privatne iznajmljivače, OPG-ove, gastronome i pružatelje usluga, koji **postavlja jednostavne, transparentne standarde za udobnost, sigurnost, održivost i obiteljsko-prihvatljiv pristup**. Članovi se nagrađuju edukacijama, vidljivom oznakom kvalitete i prioritetnom promocijom na destinacijskim kanalima. To je praktičan način da Vir napravi pomak s **kvantitete na kvalitetu**: podižu se standardi i osigurava konzistentnija kvaliteta u dominantnoj bazi privatnog smještaja, uz manje pritužbi.

Klub izravno odgovara na potrebe dionika za edukacijom domaćina i malim, ostvarivim poboljšanjima. Usklađen je s PUD ciljevima za 2030. (kvaliteta i profesionalizacija, koristi za stanovnike, disperzija sezone). Cilj je izgraditi prepoznatljiv znak povjerenja s više od 100 članova do 2027., kako bi gosti mogli lako prepoznati kvalitetu - čime se poboljšavaju rezultati za lokalne poduzetnike i podupire Vir u održivoj, obiteljski-orijentiranoj poziciji.

Potrebni koraci

- 1) Definirati standarde i benefite:** izraditi jednostavnu stranicu s „excellence” kriterijima + pogodnostima za članove, s online prijavnicom i kratkim FAQ-om.
- 2) Okupiti zainteresirane dionike:** pozvati 30-50 domaćina/OPG-ova/aktivnih pružatelja usluga; prikupiti samoprocjene i suglasnost za sudjelovanje.
- 3) Trening i osnaživanje:** provesti dva temeljna treninga (osnove hostinga + unapređenje kvalitete) i organizirati redovite sastanke (svaka dva mjeseca).
- 4) Označavanje i promocija:** izdati digitalne/fizičke oznake, osposobiti “excellence” filter/mapu na destinacijskom webu i naglasiti članove u sezonskim kampanjama.
- 5) Provjera, izvještavanje i širenje:** provesti jednostavne provjere (samoprocjene + terenske provjere), objaviti kratki prikaz pokazatelja (recenzije, pritužbe, prosječne cijene), te prilagoditi kriterije.

Primjer dobre prakse - ServiceQualität Deutschland (Njemačka)

Nacionalni program upravljanja kvalitetom za male i srednje poduzetnike u turizmu. Poduzeća završavaju kratku edukaciju, koriste praktične alate za poboljšanje usluge i napreduju kroz jednostavan sustav od tri razine uz jednostavne provjere.

Vir se većinom oslanja na male, obiteljske pružatelje usluga - upravo onakve kakve ovaj model najbolje podržava. Program je jednostavan, niskobirokratiziran i fokusiran na stalno poboljšavanje, pa ga se može prilagoditi u jedinstvenu oznaku “**Best of Vir**”, uz trening, jednostavne provjere i opcionalni dodatak za održivost.

razina ulaganja¹
niska

mogući izvori financiranja
TZO Vir + Općina

izravno generiranje prihoda
ne – ali snažni indirektni
učinak

inicijator projekta
Vir Evolution d.o.o.

provoditelj projekta
Vir Excellence Club

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Kada riješimo male stvari, cjelokupni boravak gosta čini se potpunijim, boljim i pamtljivijim, čime se podiže kvaliteta i imidž

projekt 24

Mikro Akcijski Plan

Kvaliteta na Viru trebala bi rasti kroz dva paralelna pristupa: ulaganja odozgo (javne površine, mobilnost, komunalna infrastruktura, standardi brenda, nekretninski projekti) i poboljšanja odozdo koju svaki pružatelj smještaja može provesti odmah.

Vir Excellence Club je nositelj ovog donjeg pristupa - pruža članovima praktične standarde, predloške, kratke edukacije i vidljivu oznaku kvalitete kojoj gosti vjeruju.

Iz iskustva hotela i dobro vođenih apartmana znamo da male, ponovljive stvari oblikuju recenzije: jasne informacije prije dolaska, lagodnih prvih 15 minuta, kvalitetan san, jednostavni dani na plaži i topao, profesionalan odlazak.

Ovaj dio PUD-a formulira to u **20 praktičnih mikro-akcija** za vlasnike apartmana na Viru, koje bi se provodile kroz Vir Excellence Club. Niske su cijene provedbe, jednostavne za primijeniti i usmjerene na mjerljive rezultate: manje pitanja, bolji san, jednostavnija logistika i snažniji angažman gostiju.

Dovoljno je uvesti nekoliko njih svake sezone kako bi se olakšao boravak gostima, smanjila otkazivanja i - zajednički - povećala percepcija kvalitete boravka na otoku.

Pregled predloženih mikro-akcija

■ Paket 1 - Prije dolaska (postaviti očekivanja, smanjiti sitne prepreke)

1. Online obrazac za gosta prije dolaska
2. Poruka dobrodošlice 48 sati ranije
3. Pripremljeni informatori za goste
4. Paket „prije dolaska“

■ Paket 2 - Dolazak i prvih 15 minuta (lagodni početak)

5. Set za kasnovečerenji dolazak
6. Kartica “Kako stvari funkcioniraju”
7. Košarica dobrodošlice s lokalnim detaljima/proizvodima
8. Upute „od vrata do kauča“

■ Paket 3 - Udobnost i san tijekom boravka (kvalitetan odmor)

9. Poboljšanja kvalitete sna
10. Osnove korištenja klime i prozračnosti
11. Osnovni kupaonski sadržaji
12. Struja i rasvjeta uz krevet

■ Paket 4 - Plaža i svakodnevni život (učiniti dane bezbrižnima)

13. Osnovna oprema za plažu & sportski rekviziti
14. Aktivna zona u objektu
15. Igre i sadržaji za kišne dane
16. Kutak za sušenje mokre opreme

■ Paket 5 - Briga, odlazak i lojalnost (snažan završni utisak)

17. Provjera tijekom boravka gostiju
18. Poboljšanje iskustva odjave
19. Paket za odlazak gosta
20. Komunikacija nakon odjave

Jasna komunikacija prije dolaska gradi povjerenje, smanjuje probleme u zadnji čas i omogućuje da gosti uživaju u Viru od prve minute

1.

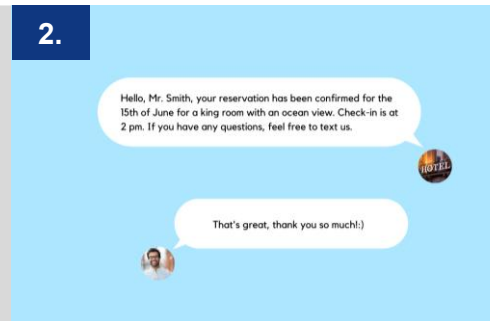
Online obrazac za gosta prije dolaska

Pošaljite kratak obrazac (2 minute) nakon potvrde rezervacije kako biste prikupili vrijeme dolaska, postavku kreveta, dob djece i posebne potrebe. Time se smanjuje dopisivanje, ubrzava personalizirani check-in i omogućuje da detalji budu pripremljeni unaprijed.

Primjeri dobre prakse

1. **Sonder (SAD)** – verifikacija prije dolaska i beskontaktni pristup
2. **Guesty (Izrael)** – standardizirani obrasci za prikupljanje podataka i procijenjenog vremena dolaska

2.

Poruka dobrodošlice 48 sati ranije

Poslati kratku poruku 48 sati prije dolaska s fotografijom parkinga, uputama za ulaz, Wi-Fi, QR kodom i kontaktom za podršku. Smanjuje zbrku, ubrzava check-in i postavlja prijateljski, profesionalan ton.

Primjeri dobre prakse

1. **Airbnb (SAD)** - automatizirane poruke prije dolaska i check-in info
2. **Booking.com Partner Hub (Nizozemska)** – unaprijed pripremljeni predlošci za poruke prije dolaska

3.

Pripremljeni informatori za goste

Ponuditi tri poludnevna plana (obiteljski dan na plaži, aktivno jutro, alternativa za kišu) s rutama za šetnju, vremenima i brzim rezervacijama. Time se smanjuje „umor od odlučivanja“, potiče kretanje bez auta i gostima olakšava otkrivanje Vira.

Primjeri dobre prakse

1. **Kimpton (SAD)** - kvartovski vodiči s lokalnim preporukama
2. **CitizenM (Nizozemska)** - digitalni gradski vodiči s tematskim itinerarima

4.

Paket „prije dolaska“

Pošaljite jednostrani dokument 72 sata prije dolaska sa savjetima o parkiranju u destinaciji, radnim vremenima trgovina i ljekarni, važnim brojevima te mini popisom „što se događa“ za datume boravka - čime se smanjuje nesigurnost i povećava potrošnja na otoku.

Primjeri dobre prakse

1. **Airbnb (SAD)** - planiranje puta u aplikaciji i vodiči domaćina s lokalnim preporukama
2. **Accor ALL (Francuska)** - info prije dolaska kroz aplikaciju uz lokalna događanja i korisne savjete

Dobro organiziranih prvih 15 minuta postavlja ton cijelog boravka i pretvara check-in u prvi nezaboravni „wow“ trenutak

5.

Kasnovječernji dolazak (late check-in)

Pripremiti paket za kasni dolazak koji uključuje čaj/kavu, mini mlijeko, mali zalogaj i jednostavan jednostrani vodič za kasnovječernji check-in. Time umorni gosti mogu ući jednostavno, brzo se osvježiti i smireno smjestiti bez potrebe za pozivima domaćinu.

Primjeri dobre prakse

- 1. Staycity (Irska)** - podrška za self check-in (samoprijavu) izvan radnog vremena uz jasne upute i piće dobrodošlice u sobi
- 2. Basecamp (Danska)** - kodirane točke za preuzimanje ključa i jednostavne upute za dolazak noću

7.

Košarica dobrodošlice s lokalnim detaljima/elementima

Pripremiti malu košaricu dobrodošlice s autentičnim lokalnim proizvodima (vino, masline, voće, kobasice, toaletne potrepštine...) i bočicama vode. To pretvara dolazak u jednostavan, topao i nezaboravan trenutak.

Primjeri dobre prakse

- 1. Paradores (Španjolska)** — regionalni detalji dobrodošlice koji ističu lokalne proizvođače
- 2. Scandic (Švedska)** — dosljedni setovi dobrodošlice koji naglašavaju kvalitetu i jednostavnost

6.

Kartica „Kako stvari funkcioniraju“

Postaviti jednu karticu A5 formata s jasnim ikonama za klima uređaj, ploču za kuhanje, tuš, reciklažu, Wi-Fi i TV na ulaz. Ona umanjuje pitanja i stres tijekom prvog sata, a self check-in čini lakšim i sigurnijim. Jednostavno je izraditi, plastificirati i ponovno koristiti.

Primjeri dobre prakse

- 1. CitizenM (Nizozemska)** - vodiči u sobi vođeni ikonama za osnovne kontrole
- 2. Ibis / Accor (Francuska)** - standardizirane kartice s piktogramima za osnovnu opremu i reciklažu

8.

Upute „od vrata do kauča“

Poslati gostima detaljan vodič s fotografijama - korak po korak - od ulice/parkirališta do ulaza i prvih prekidača svjetla. Optimizirano za noćne dolaske, ovo uklanja stres, ubrzava self check-in i sprječava pozive „Ne mogu pronaći ulaz“.

Primjeri dobre prakse

- 1. Numa (Njemačka)** — automatizirane foto-upute koje goste vode vizualno od ulice do vrata
- 2. Limehome (Njemačka)** — jasne „od ulice do vrata“ foto-sekvence s vremenski podešenom dostavom koda za besprijekoran ulazak

Tihi, prozračni i dobro osvijetljeni apartmani s kvalitetnim krevetima smanjuju pritužbe i podižu cjelokupno iskustvo boravka

9.

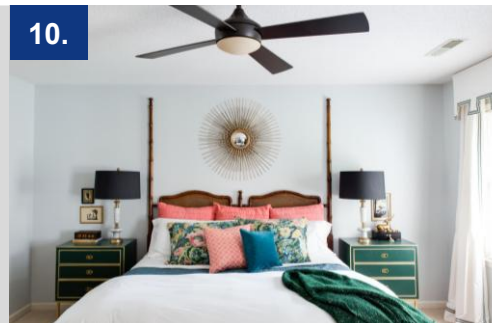
Poboljšanja kvalitete sna

Ugraditi madrace hotelske kvalitete, dodati blackout zavjese/rolete (ili škure) te ponuditi opcionalno dva tipa jastuka i vidljivu dodatnu deku po krevetu. Time se poboljšava kvaliteta sna za različite preferencije, smanjuju pritužbe na svjetlo/buku i postižu bolje recenzije povezane s odmorom.

Primjeri dobre prakse

- Premier Inn (UK)** — standardizirani pristup „dobrog noćnog sna“ uz kvalitetne madrace i blackout
- Hilton (SAD)** — dosljedni standardi posteljine s više opcija jastuka i komfor paketima

10.

Osnovne mjere za klimu i protok zraka

Ugraditi rotacijski ventilator u svaku spavaću sobu i mrežice protiv komaraca na prozore i vrata, čime se poboljšava san tijekom toplih noći bez pretjerane uporabe klime, omogućuje prirodan protok zraka i smanjuju pritužbe za mirniji boravak.

Primjeri dobre prakse

- Scandic (Švedska)** — standardi udobnosti koji naglašavaju praktičnu ventilaciju i kvalitetu sna
- Premier Inn (UK)** — jasni standardi udobnosti uz dodatne ventilatore i jednostavna rješenja hlađenja

11.

Osnovni kupaonski sadržaji

Instalirati dovoljno kukica i čvrstu policu, postaviti protukliznu podlogu i brisač za pod, te smjestiti sušilo za kosu uz ogledalo s dobrim osvjetljenjem. Tako kupaonica ostaje suha, uredna i jednostavna za korištenje nakon dana na plaži — posebno za obitelji.

Primjeri dobre prakse

- Motel One (Njemačka)** — kompaktne kupaonice s praktičnim spremištem i jasnim rasporedom
- Holiday Inn Express (UK)** — funkcionalne kupaonice s naglaskom na sigurnost, osvjetljenje i suhe površine

12.

Struja i rasvjeta uz krevet

Ugraditi USB-A/C utičnice uz krevet i individualne lampe za čitanje na svakom mjestu za spavanje, smanjujući nered s kablovima, podržavajući sve uređaje i omogućujući gostima da čitaju bez buđenja partnera.

Primjeri dobre prakse

- citizenM (Nizozemska)** — integrirani punjači uz krevet i fokusirana rasvjeta za čitanje u kompaktnim sobama
- Moxy/Marriott (SAD)** — standardizirane utičnice uz krevet i radna rasvjeta u novim i renoviranim objektima

Opremite goste za sjajne dane bez obzira na vrijeme posuđivanjem osnovne opreme, dodajte aktivnosti na posjedu i učinite aktivan boravak na plaži laganim

13.

Osnovna oprema za plažu & sportski rekviziti

Imati spreman mali set opreme za posudbu: kolica za plažu, suncobrane, ručnike te jednostavne rekvizite poput lopti za odbojku/nogomet, početničkih SUP - tako gosti mogu odmah krenuti uživati bez dodatne kupovine.

Primjeri dobre prakse

- Martinhal (Portugal)** — obiteljski resort s praktičnom opremom dostupnom na lokaciji
- Sani Resort (Grčka)** — organizirane plažne usluge s dostupnom opremom za goste

14.

Aktivna zona u sklopu objekta

Ako je moguće, kreirati veću aktivnu zonu u kompleksu s (grijanim) bazenom, natkrivenim prostorom za odmor i kompaktnim dječjim igralištem. To gostima daje cjelodnevnu, jednostavnu alternativu kada je more nemirno te jača privlačnost u predsezoni i posezoni.

Primjeri dobre prakse

- Valamar (Hrvatska)** — produžena sezona kroz bazenske i obiteljske sadržaje
- Landal GreenParks (Nizozemska)** — kompaktne zone aktivnosti uz bazene i mala igrališta

15.

Igre i sadržaji za kišne dane

Postaviti malu policu s društvenim igrama, kartama, puzzlama i nekoliko dječjih knjiga (slikovnica), plus smart TV s aplikacijama i HDMI kablom. To gostima daje jednostavan “plan za nepogodno vrijeme” u apartmanu, održava pozitivnu atmosferu i diže ocjene boravka.

Primjeri dobre prakse

- Scandic (Švedska)** — obiteljski kutak s igrama i osnovnim sadržajima
- Zoku (Nizozemska)** — zajednički prostori s dediceranim prostorom za igre i literaturom za posudbu

16.

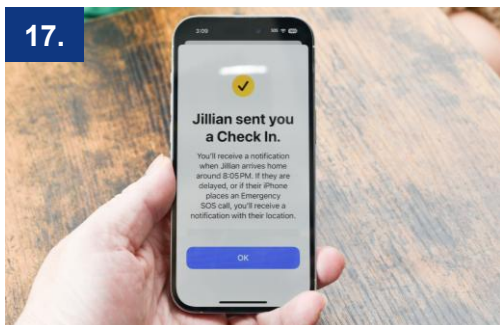
Kutak za sušenje mokre opreme

Urediti jednostavan prostor za sušenje s kukama na zidu, kadicom za ocjeđivanje obuće, stalkom za sušenje predmeta te malim odvlaživačem zraka ili - kako bi se mokre stvari brzo osušile bez neugodnih mirisa, a prostor apartmana ostao svjež i uredan.

Primjeri dobre prakse

- Center Parcs (Nizozemska)** — kućice s ventiliranim zonama za mokru opremu
- YHA (UK)** — namjenski predmeti za sušenje veša i stalci za sušenje mokre opreme

Proaktivna briga i topao oproštaj jačaju lojalnost, ublažavaju probleme, olakšavaju odlazak i potiču povratne povratne informacije i nove rezervacije.

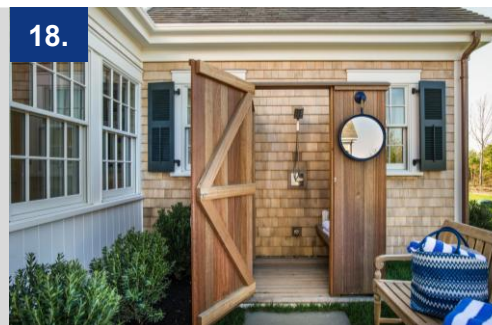
17.

Provjera tijekom boravka gostiju

Poslati kratku WhatsApp poruku tijekom boravka radi provjere zadovoljstva gosta te ponuditi rješenje istog dana ako što treba popraviti. Time se sitni problemi rješavaju rano, sprječavaju neočekivane pritužbe i pokazuje proaktivna briga za gosta.

Primjeri dobre prakse

1. **Ritz-Carlton (SAD)** — proaktivno komunikacija s gostom usred boravka radi rješavanja problema prije odjave
2. **CitizenM (Nizozemska)** — brza, na zahtjev dostupna komunikacija tijekom boravka

18.

Poboljšanje iskustva odjave

Ponudite sat vremena fleksibilne odjave kad je to moguće, potvrdite odjavu dan ranije i osigurajte mogućnost ostavljanja prtljage. Time se olakšava logistika posljednjeg dana i odjave se pretvaraju u mirniji završetak boravka s boljim recenzijama.

Primjeri dobre prakse

1. **Stacycity (Irska)** — opcije kasne odjave unaprijed komunicirane gostima
2. **Premier Inn (UK)** — dodatne opcije kasne odjave koje smanjuju gužvu i poboljšavaju završetak boravka

19.

Paket za odlazak gosta

Pripremite mali poklon-paket za dan odlaska s nekoliko sitnica (lokalni proizvodi, suvenir, mali snack...), jednostavni letak s informacijama za odjavu (ključevi, spremnici, savjeti za gorivo/cestarinu) te poticaj za ponovnu rezervaciju sljedeće godine.

Primjeri dobre prakse

1. **Six Senses (Tajland)** — promišljene, održive sitnice koje produžuju doživljaj brenda nakon odlaska gosta
2. **Ryokan (Japan)** — tradicija malih poklona za rastanak koji jačaju utisak na doživljaj

20.

Komunikacija nakon odjave

Pošaljite kratku zahvalnicu na dan odjave, zatim 24–48 sati kasnije poruku s jednostavnim upitnikom (ocjena 1–10) i jednim pitanjem: „Što bismo mogli poboljšati za vaš sljedeći boravak i za druge goste?“ Ovo donosi smirenije, promišljenije povratne informacije.

Primjeri dobre prakse

1. **Sykes Holiday Cottages (UK)** — standardizirane ankete nakon boravka i javno prikazane ocjene po smještaju
2. **Vrbo (SAD)** — automatizirani zahtjevi za recenzijom nakon odjave koji omogućuju ciljana poboljšanja

Selektivna oznaka „Best of Vir” koja slavi najbolje pružatelje usluga i pretvara kvalitetu u vidljivu marketinšku prednost

projekt 25

"The Best of Vir

Opis

Best of Vir je **interna oznaka kvalitete** dodijeljena najboljim iznajmljivačima, gastronomima, OPG-ovima i pružateljima usluga na otoku. Nadograđuje se na standarde Vir Excellence Cluba, ali posebno ističe one koji kontinuirano pružaju **izvrsnu razinu udobnosti, čistoće, usluge i dalmatinskog karaktera**.

Dobitnici dobivaju prepoznatljivu “Best of Vir” oznaku za svoje objekte, web-stranice i profile, uz **prioritetnu vidljivost** na kanalima TZO Vir i u marketinškim kampanjama Vir turizma.

Cilj je učiniti **kvalitetu jasno vidljivom** gostima i turoperatorima te potaknuti zdravo natjecanje među pružateljima usluga. Transparentni kriteriji, jednostavne verifikacije i **godišnje obnove statusa** osiguravaju vjerodostojnost oznake, motiviraju ulaganja i potiču primjenu Mikro Akcijskog Plana.

S vremenom Best of Vir postaje **vodeća oznaka kvalitete otoka**, primjer kako destinacija u privatnom smještaju može pouzdano isporučiti udobnost, pouzdanost i dalmatinski stil.

Potrebni koraci

- 1) Kreirati oznaku i kriterije:** Definirati kategorije (smještaj, gastro, OPG-ovi, aktivnosti), minimalni status u Vir Excellence Clubu i dodatne kriterije (recenzije, održivost, dalmatinski karakter); izraditi vizual “Best of Vir”.
- 2) Postaviti proces odabira i provjere:** Kombinirati samoprocjenu, osnovnu dokumentaciju (fotografije, prijave) i povremene provjere / mystery posjete za izvediv i pouzdan proces.
- 3) Integrirati s marketingom:** Istaknuti dobitnike na službenoj web-stranici, društvenim mrežama i u svim destinacijskim kampanjama.
- 4) Pokrenuti godišnji ciklus nagrađivanja:** Jednom godišnje otvoriti prijave, izvršiti ocjenjivanje, odabrati dobitnike i javno ih objaviti prije sezone.
- 5) Pratiti i unaprijediti:** Pratiti povratne informacije, ažurirati kriterije.

Primjer dobre prakse — Kvarner Family (Hrvatska)

Kvarner Family je regionalna oznaka kvalitetnog privatnog smještaja koja ispunjava jasne standarde udobnosti, čistoće i gostoljubivosti. Certificirani objekti dobivaju prepoznatljivu pločicu i prioritetnu promociju regionalne turističke organizacije.

Ovaj model pokazuje kako **jednostavna destinacijska oznaka kvalitete** može motivirati pružatelje usluga na unapređenje i istovremeno gostima pružiti garanciju višeg standarda. Oznaka “Best of Vir” može igrati istu ulogu: jasni kriteriji, vidljiv branding na objektima i online, te snažna promocija preko destinacijskih kanala.

razina ulaganja¹

niska

mogući izvori financiranja

TZO Vir + Općina; županijski/nacionalni fondovi za kvalitetu i branding

izravno generiranje prihoda:

ne (vrijednost kroz podizanje kvalitete, imidža i cijena)

inicijator projekta

Vir Evolution d.o.o.

provoditelj projekta

Vir Excellence Club

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Vremenski Plan Poglavlje 6 – Put prema izvrsnosti

	2026				2027				2028				2029				2030			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
23. Vir Excellence Club	1	2			3				4				5							
24. Mikro akcijski plan*	1																			
25. „Best of Vir” oznaka								1	2	3	4		5							

Legenda:

Prikazane faze (1–5) odgovaraju predviđenim fazama projektne provedbe, kako su definirane na pojedinačnim projekt-sljadovima.

Preusmjeravanje destinacijskog menadžmenta, brendinga i marketinga osiguravaju da Vir raste na pravi način, a ne samo u volumenu

Novi fokus – interno i eksterno

Zašto je novi unutarnji i vanjski fokus važan za Vir

Turizam na Viru razvijao se brže nego njegov **destinacijski menadžment, brend i marketinški alati**. Uloge Općine, TZO Vir i Vir turizma d.o.o. se preklapaju, dok je komunikacija i dalje uglavnom fokusirana na gastronomiju i evente — što znači da Vir turizam ne djeluje kao kompletan DMO.

Poglavlje 7 objedinjuje **ključne upravljačke alate upravljanja destinacijom**: reorganiziranu destinacijsku organizaciju s jasnim odgovornostima i pokazateljima, profesionalnu **brending** strategiju i **marketinšku strategiju** koja cilja prave **tržišne segmente, sezonska razdoblja i proizvode**, te **regionalnu suradnju** s Ninom, Vrsima i Privlakom za jači zajednički turistički proizvod i pozicioniranje.

S jasnijom internom strukturom, jasnijom vanjskom porukom i aktivnim regionalnim partnerstvima, Vir može provoditi PUD dosljedno, privući goste koji odgovaraju njegovim ciljevima kvalitete i održivosti, te učinkovitije koordinirati s Zadarskom županijom i okolnim destinacijama.

Projekti u Poglavlju 7 – Novi fokus – unutarnji i vanjski:

- 26) Učinkovit destinacijski menadžment
- 27) Izrada strategije brendiranja
- 28) Izrada marketinške strategije
- 29) Regionalna suradnja

Očekivani učinci projekata iz Poglavlja 7

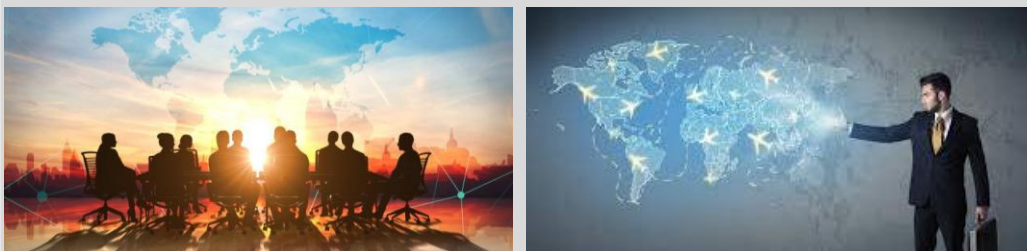
- **Jasno upravljanje**: definirane uloge, financiranje i pokazatelji za destinacijsku organizaciju.
- **Koherentni identitet**: jedinstvena, dosljedna priča o tome što „Vir“ predstavlja.
- **Ciljano promoviranje**: fokus na prioritetna tržišta, segmente i sezone.
- **Snažniji regionalni proizvod**: zajednički programi i kampanje s Ninom – Vrsima – Privlakom.
- **Realna provedbena sposobnost**: organizacija i mreža partnera koja može provesti PUD.

Jasno raspodijeliti uloge, osigurati stabilno financiranje i ponovno usmjeriti otočko turističko tijelo na destinacijski menadžment i marketing

projekt 26

Učinkoviti destinacijski menadžment

Opis

Viru nedostaje jasnija podjela uloga: DMO treba biti centralna destinacijska organizacija zadužena za **strategiju, razvoj proizvoda, programe kvalitete, brand/marketing, procesuiranje podataka i koordinaciju partnera**, dok bi operativne poslove trebali provoditi odvojeni operateri ili povezane tvrtke. Danas se ove uloge preklapaju kroz različita tijela (Općina, TZO, Vir turizam) što otežava upravljanje kapacitetima, poboljšanje kvalitete i provedbu PUD-a.

Reforma se temelji na **preusmjeravanju**, a ne ukidanju postojećih struktura: ažuriranju **statuta, upravljačkog modela i KPI-eva (pokazatelja)**, radi uspostave jasnog mandata za Virski DMO i stvaranja malog stručnog tima. Osigura se stabilno financiranje (kombinacija boravišne pristojbe, općinskog proračuna, županijskih i EU sredstava te kontroliranog budžeta za zajedničke kampanje). U komunikaciji naglasiti kontinuitet usluga, ali uz jednostavnije procese. Sve to omogućava dugoročnije planiranje i jaču odgovornost za rezultate.

Potrebni koraci

- 1) Dogovoriti mandat i usluge:** Jednostavni smjerovi na jednoj stranici - strategija destinacije, razvoj proizvoda/kvalitete, brand i marketing, podaci i analiza, partnerstva; izdvojiti izravno upravljanje objektima.
- 2) Upravljanje i statuti:** Uspostaviti uravnoteženu participaciju (Općina, TZO, TZŽ, poslovni sektor, lokalna zajednica); ažurirati statute kako bi se jasno definirali ciljevi i odgovornosti.
- 3) Model financiranja:** Fiksirati jednogodišnji i višegodišnji proračun: boravišna pristojba, općinski doprinos, županijska/EU sufinanciranja
- 4) Organizacija i pokazatelji:** Formirati mali stručni tim i postaviti ključne KPI-eve (udjel pred/posezone, zadovoljstvo gostiju, dosezi kampanja, podaci, napredak projekata).
- 5) Plan prijelaza:** Mapirati postojeće aktivnosti; operativne poslove prebaciti na izdvojene odjele ili operatere; za DMO pripremiti i objaviti godišnji plan rada i komunikaciju s dionicima.

Primjer dobre prakse – Turistička Zajednica Grada Beča (Austrija)

Bečki turistički ured je zakonski definirana **destinacijska marketinška i menadžerska organizacija**. Odbor sastavljen od Grada Beča i predstavnika industrije određuje smjer i odobrava proračun, dok direktor TZ-e vodi stručni tim.

Ured je fokusiran na **marketing, razvoj proizvoda i brand**, dok operativne aktivnosti (događaji, objekti, atrakcije) vode privatni ili gradski operateri. Ovaj model pokazuje kako jasna podjela uloga i stabilno financiranje stvaraju učinkovit DMO – što je i cilj Virskog modela.

razina ulaganja¹

niska do srednja

mogući izvori financiranja

Općina Vir; udio boravišne pristojbe; EU/županijski projektne potpore

zravno generiranje Prihoda

ne (vrijednost je u jačem upravljanju, kvaliteti i zadovoljstvu)

inicijator projekta

Općina Vir i TZO Vir

provoditelj projekta

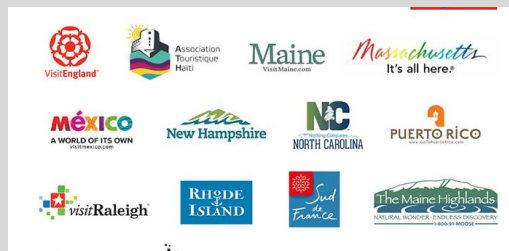
Reorganizirani TZO i Vir turizam

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Jedinstveni identitet otoka koji ujedinjuje pozicioniranje, obećanje i vizuale te povezuje svaku priču o Viru u jedan, kvalitetom vođen brand

projekt 27

Izrada branding strategije

Opis

Naručiti izradu **platforme destinacijskog brenda** koja definira Virsko **pozicioniranje, obećanje i ključne stupove** (obitelj, priroda/aktivno, lokalna kultura) te ih pretvara u **vizualni identitet + tonalitet komunikacije** koji se koristi na webu, društvenim mrežama, tiskanim materijalima i na terenu.

Brend mora Vir pomaknuti **od generičnog „sunce & more“ imidža** prema **obiteljskom, kvalitetom vođenom otoku**, povezano s predloženim glavnim projektima (Zeleni zapad, tematske plaže, ruta znamenitosti, Vir Excellence Club itd.).

Isporuke uključuju: **brand book**, matricu glavnih poruka po ciljanim publikama i predloške spremne za upotrebu.

Narativ se treba usidriti u **autentične vrijednosti lokalne zajednice** (domaćini, događaji, zaštita prirode) i u ciljeve za 2030. (kvaliteta, širenje sezone).

Uključiti **model upravljanja brendom** (stručna skupina za brend) kako bi se osiguralo dosljedno korištenje materijala te **plan lansiranja marketinških aktivnosti** usklađen s novim projektima koji ulaze u implementaciju.

Potrebni koraci

- 1) Platforma brenda i narativ:** Odabrati agenciju; definirati pozicioniranje, vrijednosnu ponudu i stupove brenda; izraditi vizualni identitet, ton komunikacije i ključne poruke po segmentima; povezati poruke s glavnim projektima.
- 2) Usklađivanje partnera:** Testirati vizual, priče i pravila korištenja; dovršiti brand book + toolkit za partnere (logotipi, foto/video specifikacije, tekstualni predlošci).
- 3) Upravljanje:** Uspostaviti stručnu skupinu za brend i jednostavan proces odobravanja i korištenja brenda.
- 4) Uvođenje brenda:** Faza 1 - osvježiti web, društvene mreže i promotivne materijale.
- 5) Mjerenje:** Mjeriti usvajanje brenda i angažman te provoditi promjene kvartalno na temelju povratnih informacija.

Primjer dobre prakse – Visit Gozo (Malta)

Gozo, kao otočna destinacija, jasno se razlikuje od Malte kroz svoj brend, potpomognut nedavnim **osvježenjem loga/stranice** i B2B alatima koji omogućuju dosljednu komunikaciju lokalnih partnera pod jednim, doživljajno vođenim identitetom.

I Viru treba **brend malog otoka** koji se jasno izdvaja. Gozo pokazuje kako se može **valorizirati posebnost** (vizuali + priča) i kako izgleda lako upotrebljiv tool-kit za partnere - idealno za obiteljski orijentirano i kvalitetom vođeno pozicioniranje.

razina ulaganja¹

niska

moгуći izvori financiranja

TZO Vir + Općina Vir; sufinanciranje Zadarske županije; dostupnost marketinških potpora

izravno generiranje prihoda

indirektno (rast ADR/posjećenosti)

inicijator projekta

TZO Vir

provoditelj projekta

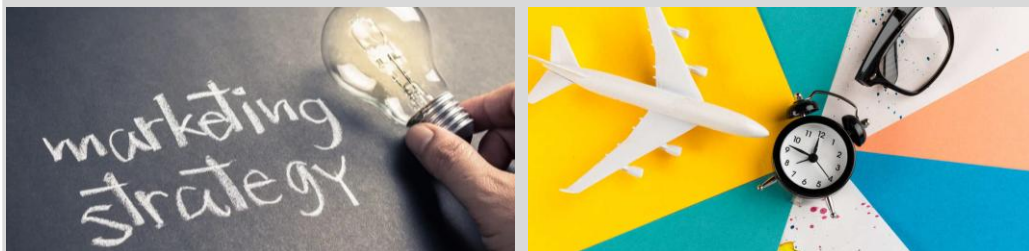
angažirana branding agencija i TZO Vir

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Stalno prisutan, prvenstveno digitalni marketing usmjeren obiteljima i aktivnim gostima s jasnim sezonskim razlozima za posjet

projekt 28

Izrada marketinške strategije

Opis

Razviti **praktičnu, na potražnju usmjerenu marketinšku strategiju** koja operacionalizira brend kroz ciljnu publiku, poruke i kanale. Prioritet su **obiteljska tržišta**, a sekundarno **aktivni i kulturni segmenti**, uz narativ izgrađen oko vodećih proizvodnih stupova (Zeleni zapad, tematske plaže, ruta znamenitosti, Vir Excellence Club i proizvodi za produljenje sezone).

Cilj je preusmjeriti percepciju Vira s generične “sunce & more” destinacije na **kvalitetan, obiteljski otok** s jasnim razlozima za posjet izvan srpnja/kolovoza - uz konzistentan ton i vizuale na webu, društvenim mrežama, u PR-u i prema turističkoj industriji.

Aktivira se konstantan i digitalizirani marketing s pojačanim sezonskim valovima (ljetni servis/info; inspiracija i ponude za jesen/proljeće), partneri se usklađuju oko zajedničkog narativa, pojednostavljuju se kooperacije. Sadržaj se planira u **12-mjesečnom ritmu**, kako bi TZO Vir i lokalni pružatelji znali što se kada nudi i objavljuje. Mjerenje je lagano ali redovito (doseg, angažman, preporuke), što omogućuje brzu optimizaciju troškova, kreativnih rješenja i tržišta.

Potrebni koraci

- 1) Segmentacija i miks kanala:** Definirati primarna/sekundarna tržišta, poruke po segmentu i omjere kanala (web/SEO, društvene mreže, email, PR, sajmovi).
- 2) Postaviti KPI-je i sustav praćenja:** Izraditi 12-mjesečni kalendar (ljetne teme; za proljeće i jesen aktivno/kulturni sadržaj; Excellence program), specifikacije materijala i pravila za dostavu fotografija/ponuda od partnera.
- 3) Podrška prodaji:** Pokrenuti lagani co-op program s usklađenim medijima i mjestima na mikrositeu, uz pripremu press i creator kita.
- 4) Kampanje:** Provesti dva glavna sezonska vala (ljetne plaže; jesenski aktivno/kulturni sadržaj) + kontinuirane “always-on” aktivnosti na društvenim mrežama i pretraživačima.
- 5) Mjerenje i optimizacija:** Mjesečna nadzorna ploča (dashboard); prilagodba troškova prema KPI-jevima; kvartalno dijeljenje rezultata s partnerima.

Primjer dobre prakse– Visit Aland (Aland islands, Finska)

DMO zasnovan na članstvu (~260 članova) čija je glavna zadaća **marketinška promocija Ålanda i razvoj turizma zajedno s lokalnom industrijom**. Kombinacija upravljanja i marketinga za male destinacije kojima su partneri potrebni za kontinuirano predstavljanje tijekom cijele godine.

Pokazuju kako mali DMO može aktivirati lokalne pružatelje usluga u velikom obujmu (članstvo, zajednički sadržaj, zajedničke kampanje), zadržavajući **dosljednu poruku** kroz sve kanale.

razina ulaganja¹

niska

mogući izvori financiranja

TZO Vir + Općina, participacije partnera, županijske/EU potpore za digitalizaciju

izravno generiranje prihoda

neizravno (promet/preporuke; cijene/posjećenost)

inicijator projekta

TZO Vir

provoditelj projekta

ugovorena marketinška agencija i TZO Vir

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Suradnja susjednih mjesta omogućuje gostima cjeloviti doživljaj zapadne Zadarske županije i obale

projekt 29

Regionalna suradnja

Opis

Izgraditi **mikro-regionalni savez s Ninom, Vrsi i Privlakom** kako bi se zajedničkim snagama pripremili sadržaji koji posjetitelji već sada koriste neformalno - jednostrejni kulturni izleti, gastronomija, priroda i lagane aktivnosti – u cross-selling i **usklađene aranžmane od 2-4 dana**.

Cilj je pretvoriti Virsku lokaciju u prednost: kombinirati Virske tematske plaže/znamenitosti s **Ninskom baštinom i solju, plažama i obrtima u Privlaci**, te **ruralnim/aktivnim elementima u Vrsima**, uz **zajedničko usmjeravanje turista i usklađene kalendre** kako bi gosti mogli planirati bez potrebe za kompliciranim vožnjama.

Ovo izravno odgovara zahtjevima dionika za **snažnijom lokalnom suradnjom** i za disperzijom izvan samog centra mjesta, uz zadržavanje gostiju i potrošnje u zapadnom Zadarskom kraju. Krenuti od zajedničkih **brendiranih itinerera** (obiteljski; aktivno & priroda; hrana & kultura), **zajedničkih događanja** kroz proljeće/jesen, te usklađenih poruka za laganu mobilnost (parkinzi + shuttle, biciklističke rute).

Model upravljanja: **okrugli stol načelnika/TZ-a**, uz malu radnu grupu koja objavljuje zajedničke proizvode i prati KPI-je.

Potrebni koraci

- 1) Formirati savez i definirati opseg:** Uspostaviti okrugli stol Nin-Vrsi-Privlaka-Vir (načelnici + TZ + komunalna poduzeća); potpisati sporazumu o kooperaciji, definirati ciljeve (disperzija, predsezona/posezona, zajednička komunikacija) i 12-mjesečni pilot-kalendar aktivnosti.
- 2) Co-branding:** Objaviti 3 paket-itinerera (Obalni obiteljski; Aktivno & priroda; Hrana & kultura) koji povezuju postojeće sadržaje, plus zajednički kalendar događanja u proljeće/jesen.
- 3) Lagana mobilnost i signalizacija:** Uskladiti poruke za parking u zonama/shuttle; označiti nekoliko ključnih biciklističkih veza i prijelaza; dodati mikro-destinacijsku kartu online.
- 4) Prodaja i PR:** Kreirati zajednički medijski paket i 2–3 paketa za turooperatore te regionalne dionike.
- 5) Mjerenje i iteracija:** Pratiti preporuke, zajedničku posjećenost događanjima i prosječnu duljinu boravka; svaka tri mjeseca usklađivati program.

Primjer dobre prakse - Crikveničko-Vinodolska rivijera (Hrvatska)

Više općina zajedno je izgradilo **jedinstven regionalni turistički brend** koji promovira Crikvenicu, Dramalj, Jadranovo i Selce zajedno s Vinodolskim zaleđem pod jednim krovnim identitetom - zajednička web stranica, zajednički kalendar s više od 400 događanja godišnje itd.

Model pokazuje kako susjedna mjesta mogu upakirati obiteljske/aktivne sadržaje u **jednostavne, kratke odmore bez pretjerane potrebe za autom**: zajednička ponuda, zajednički događaji i integrirane karte/rute koje povezuju obalu i unutrašnjost. Ovo je najbliži jadranski primjer modelu koji predlažemo za **Vir–Nin–Vrsi–Privlaka**.

razina ulaganja¹

niska do srednja

moćni izvori financiranja

Općina Vir + TZO Vir; sufinanciranje Zadarske županije i TZŽ

izravno generiranje prihoda

ograničeno (ulaznice za mikro-događaje; glavna vrijednost je rast prepoznatljivosti brenda)

inicijator projekta

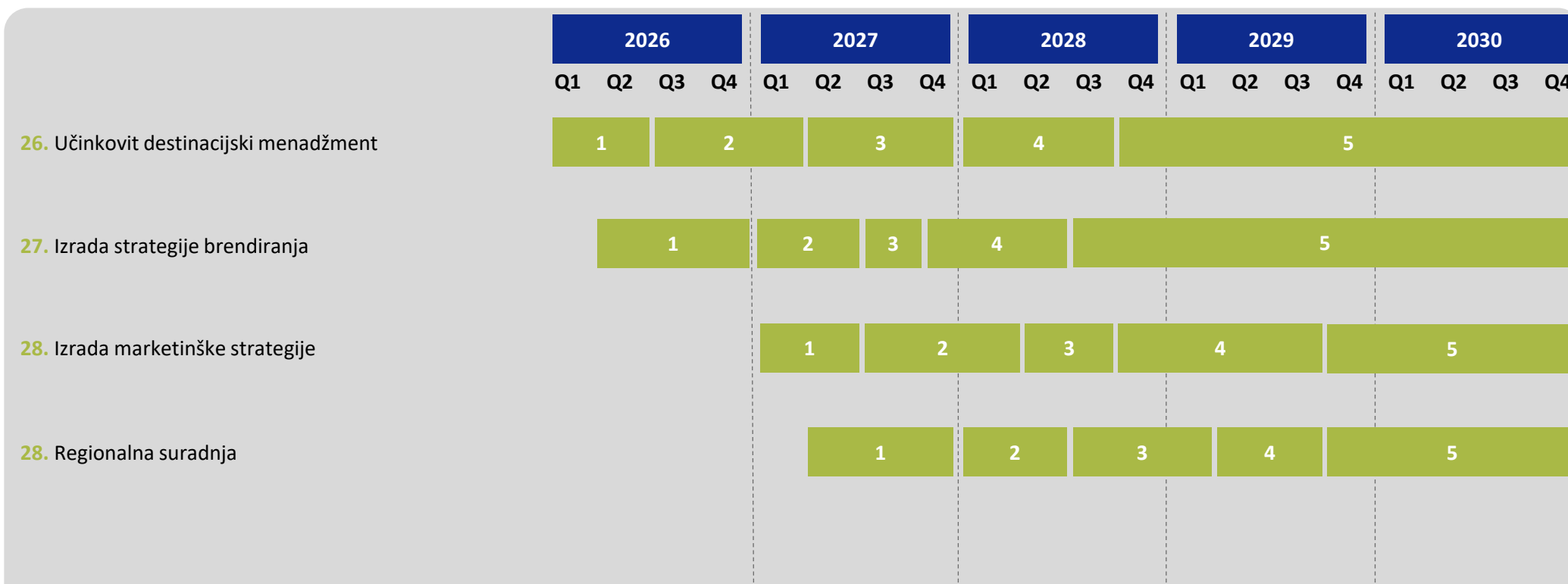
TZO Vir, Općina Vir

provoditelj projekta

TZO Vir i Općina Vir

¹ Razine ulaganja: **Niska** < 100.000 € ; **Srednja** 100.000–500.000 € ; **Visoka** > 500.000 €

Vremenski Plan Poglavlje 7 – Novi fokus - unutarnji i vanjski

Legenda:

Prikazane faze (1–5) odgovaraju predviđenim fazama projektne provedbe, kako su definirane na pojedinačnim projekt-sljajdovima.

Od nekontroliranog rasta do živopisnog dalmatinskog otoka: Plan razvoja Vira do 2030. je spreman

Gdje Vir stoji danas

Vir je od mirnog otoka prerastao u jednu od najintenzivnije korištenih ljetnih destinacija u Hrvatskoj, potaknut uglavnom privatnim smještajem i sekundarnim domovima. Snažna pristupačnost, duga obala i odana obiteljska publika rezultiraju i u vidljivom pritisku na infrastrukturu, javni prostor i kvalitetu života, osobito u ljetnim vrhuncima.

Što ovaj Plan donosi

PUD kombinira činjeničnu dijagnostiku (Moduli 1 i 2) s realističnim, faznim Akcijskim planom (Modul 3). Fokus se pomiče s „više kreveta i više automobila“ na „**bolja mjesta i bolje usluge**“: upravljanje nosivim kapacitetom, unapređenje komunalne infrastrukture i mobilnosti, podizanje kvalitete smještaja, razvoj ključnih sportskih i rekreacijskih sadržaja te stvaranje prepoznatljivih punktova i priča koje odražavaju dalmatinski identitet Vira.

Preduvjeti za uspjeh

Uspjeh sada manje ovisi o novim idejama, a više o provedbi: jasne uloge između Općine, TZO Vir i Vir turizma d.o.o., stabilan višegodišnji financijski model, snažno praćenje podataka te aktivna suradnja s lokalnim pružateljima usluga i susjednim destinacijama. Ako su ti elementi osigurani, preporučeni projekti mogu se provoditi korak po korak, umjesto kroz izolirana jednokratna ulaganja.

Izgledi za budućnost

Ako se Plan provodi dosljedno, Vir može preokrenuti nasljeđe brzog, neplaniranog rasta u prednost: postati pristupačan otok s razmjerom, tržištem i energijom zajednice spremnom za ponovno pozicioniranje. Do 2030. Vir može biti poznat ne samo kao destinacija s mnogo kreveta, već kao ugodan i prepoznatljiv dalmatinski otok s čišćim i sigurnijim javnim prostorima, višim standardima usluga i uravnoteženijim, kvalitetnijim turizmom kroz dužu sezonu.

Vir 2030 - kako izgleda uspjeh

- **Uravnotežena sezona:** manje ekstremnih vrhunaca i pritisaka, jači lipanj i rujanj.
- **Kvalitetniji boravak:** veća potrošnja po gostu, bolje ocijenjen smještaj i usluge.
- **Otok za život:** čišći javni prostori, tiše noći, zaštićena priroda i plaže.
- **Prepoznatljiv identitet:** „Dalmatinski Vir“ vidljiv u arhitekturi, hrani, događanjima i pričama.

Sljedeći koraci nakon usvajanja

1. **Dogovoriti prioritete:** odabrati 5-7 projekata prve faze za 2026–2027.
2. **Uspostaviti upravljanje i financiranje:** potvrditi uloge, budžete i rokove (Općina, TZO Vir, Vir turizam d.o.o.).
3. **Pokrenuti brze dobitke:** Vir Excellence Club + podatkovni dashboard kao signal novog smjera upravljanja destinacijom.
4. **Godišnje praćenje:** pratiti indikatore, ažurirati Akcijski plan i komunicirati napredak.

PKF hospitality GmbH

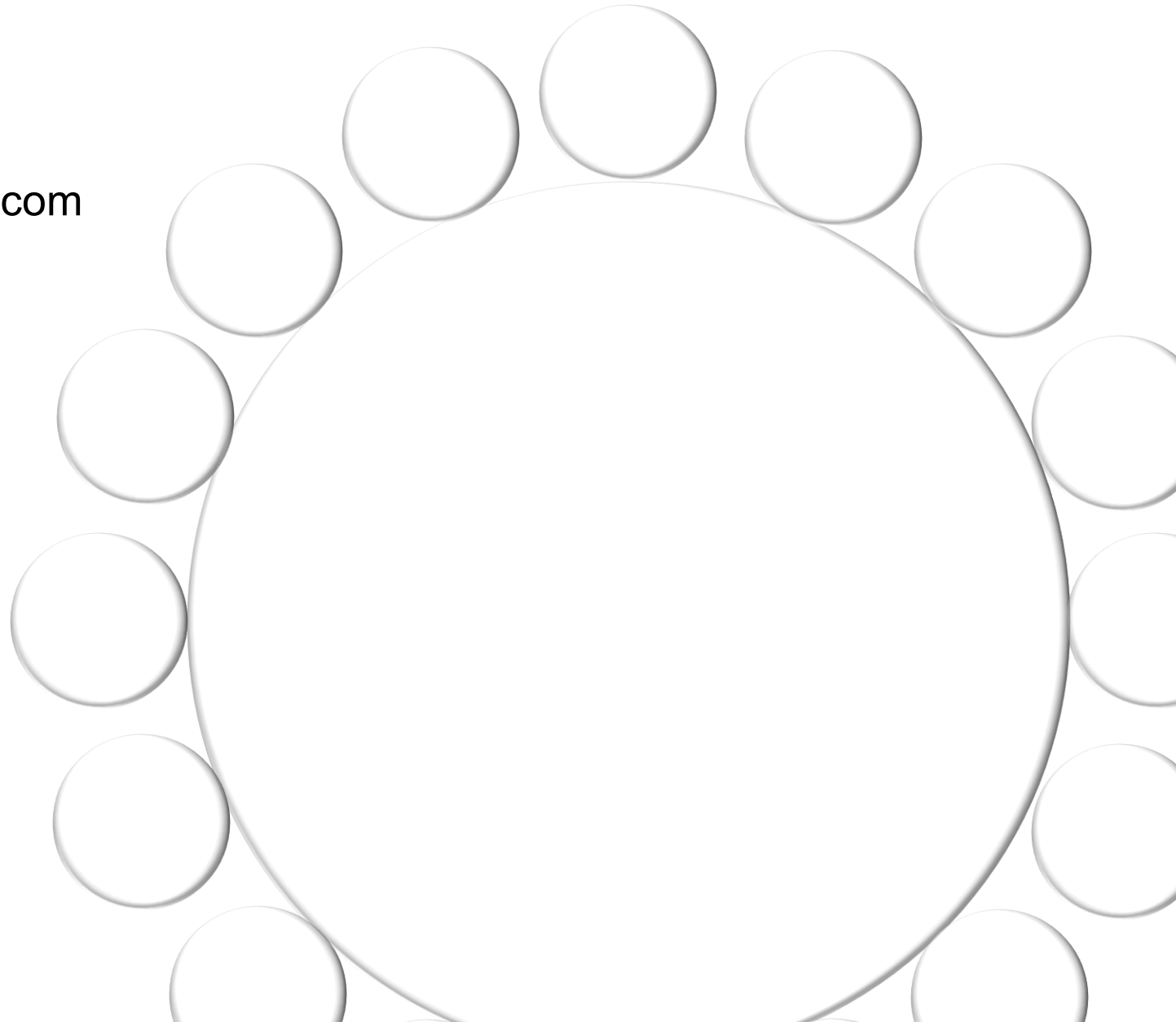
Schubertring 3

1010 Vienna | Austria

tel +43 1 5120707200

e-mail vienna@pkfhospitality.com

www.pkfhospitality.com

tko smo

gdje smo

Prilog 1 – Metodologija i okvir zoniranja (NN 112/2024)

1.1 Zakonska osnova i opseg

Ovaj PUD uspostavlja sustav praćenja nosivog kapaciteta usklađen s NN 112/2024 (obavezno praćenje održivosti i kapaciteta) i primjenjuje ga na otok Vir na razini zona. Sustav koristi isključivo službeno objavljene statistike i općinske/komunalne evidencije; ne izrađuju se retroaktivne procjene.

1.2 Osnova zoniranja (utemeljenost na prostoru)

Zone slijede slojeve Prostornog plana Općine (korištenje zemljišta/intenzitet, obalni pojas, infrastruktura). Unutar tog pravnog okvira razlikujemo četiri funkcionalne analitičke zone radi kvalitetnije usporedbe:

Z1 Centar / glavno turističko područje; Z2 Mješovita stambeno-turistička zona; Z3 Područja uz prometnice / zona slabijeg intenziteta korištenja; Z4 Zaštićena i prirodna područja.

1.3 Načelo obrade podataka

- Nema preraspodjele podataka s razine cijelog otoka u zone u kojima ne postoje relevantni podaci; takve zone označavaju se kao N/A i stavljaju u raspored za prospektivno prikupljanje sljedeće sezone.
- Svi podaci su izvorišno označeni (vlasnik, jedinica, učestalost, razdoblje).

1.4 Indikatori, minimalni set i pragovi

Svaka zona procjenjuje se kroz četiri indikatorska aspekta. Minimalni indikatori i upozoravajuće razine u tablici ispod zadovoljavaju zahtjev NN 112/2024 za kombiniranjem kvantitativnih i kvalitativnih signala te uključuju infrastrukturu i percepciju.

Aspekt	Minimalni indikator	Jedinica	Izvor	Učestalost	Upozoravajuća razina (za sustav semafora)
Intenzitet (kontekst)	Broj noćenja u vršnom mjesecu (cijeli otok)	broj	eVisitor / TZO Vir	mjesečno (srpanj–kolovoz)	bez praga — kontekstualni podatak
Funkcioniranje (operativno)	Dnevna popunjenost i protok na edge parking hubovima (Z1/Z2/Z3) ili broj posjetitelja na stazama (Z4) u 10 dana najvećeg opterećenja	broj / %	općinske i komunalne evidencije (+ operator shuttlea)	na dane najveće posjećenosti	≥90 % popunjenosti ili trajna zagušenja
Percepcija (doživljaj)	Mini–indeksi (stanovnici u Z1–Z3; mir/prirodni doživljaj za Z4) o gostoljubivosti, noćnom miru, mobilnosti/parkiranju i poštivanju pravila	skala 1–5	službena mikroanketa	jednom nakon sezone	< 3,2
Infrastruktura	Vršna opterećenja vode/odvodnje (Z1–Z3) te kapacitet/incidenti na pristupnim točkama (Z4) u 10 dana najvećeg opterećenja	broj / % kapaciteta	komunalni operater / evidencije Vir turizma	na dane najveće posjećenosti + postsezonska provjera	≥85 % stalnog opterećenja ili ponovljeni incidenti

Prilog 1 — Metodologija i okvir zoniranja (NN 112/2024)

1.5 Kalendar prikupljanja podataka i odgovornosti

- **Predsezona (svibanj):** potvrditi popis dana najveće posjećenosti, brojače/obrasce, kontakte; dogovoriti KPI za sezonu; objaviti jedinstvenu metodološku bilješku (one-pager).
- **Sezona (srpanj–kolovoz):** bilježiti popunjenost parkirališta/zona (10 najprometnijih dana); zabilježiti trenutačna opterećenja komunalne infrastrukture; voditi bilješke o otpadu/incidencijama za Z4.
- **Posezona (rujan):** provesti kratke mini-ankete sa stanovnicima; sastaviti bilješku o tumačenju i stanju; pripremiti preporuke za sljedeću sezonu.

Vlasnici podataka (minimum): TZO Vir (statistika i ankete), Općina/Vir turizam (parking/zonski zapisi, otpad), komunalni operater (voda/odvodnja) i Voditelj podatkovne ploče prema Modulu 3: „**Destination Data Dashboard**“.

1.6 Zona-specifična karta indikatora (što se gdje bilježi)

- **Z1 Centar:** dnevna popunjenost javnog parkinga; trenutačna opterećenja komunalne mreže; mini-indeks stanovnika.
- **Z2 Mješovito stambeno/turističko:** ulična + parcelirana popunjenost u podne; trenutačno opterećenje infrastrukture; mini-indeks stanovnika; zabilježene preljeve na rutama odvoza otpada.
- **Z3 Rubovi/periferija i servisne zone:** popunjenost rubnih parkinga & protok shuttlea / redovi; opterećenja komunalne mreže u blizini; mini-indeks stanovnika u rubnim ulicama; korištenje sustava za otpad.
- **Z4 Zaštićena i prirodna područja:** popunjenost pristupnih točaka / obale; kapacitet & incidenti vezani uz otpad/sanitarne uvjete; mini-indeks prirodnog komfora.

1.7 Publikacije & QA

- **Izvještaji:** po jedna stranica po aspektu (tablica indikatora + tumačenje/status + follow-up) te kratka metodološka bilješka koja referencira ovaj Prilog.
- **QA:** tromjesečni pregled KPI-jeva unutar „Podatkovne ploče“ upravljačkog okvira (dionici, učestalost, preporučene akcije).

Prilog 2 - Definicije pokazatelja i instrumenti anketiranja

2.1 Registar pokazatelja (operativne definicije)

Kako čitati: Svaki redak precizno opisuje što se mjeri, izvor informacije, koliko često i **upozoravajuću razinu** koja se koristi za pravilo semafora na zonskim prikazima (Zeleno/Žuto/Crveno prema Prilogu 1). Koriste se **isključivo službeni izvori**; tamo gdje zonska vrijednost ne postoji, bilježimo **N/A** i prikupljamo podatke **prospektivno** na Top-10 dana najvećih opterećenja.

Aspekt	Indikator (šifra)	Operativna definicija	Jedinica	Geografija	Izvor / vlasnik podataka	Učestalost	Upozoravajuća razina na slajdovima
Intenzitet (kontekst)	INT-1 Vršni mjesec – noćenja	Registrirana noćenja u razdoblju srpanj–kolovoz (kontekst za pritisak u vrhuncu; nije samostalni okidač).	broj	cijeli otok	eVisitor / TZO Vir	mjesečno	— (samo kontekst)
Funkcioniranje (operativno)	FUN-Z1 Popunjenost javnih parkirnih mjesta (podne)	Udio označenih javnih parkirnih mjesta u Z1 zauzetih u 12:00–13:00 na svakih Top-10 dana.	%	Zona 1	općinski log	Top-10 dana	≥90% = upozorenje
FUN-Z2 Popunjenost ulica + parkirnih mjesta (podne)	Kombinirana on-street + signed-lot popunjenost u 12:00–13:00 na Top-10 dana.	%	Zona 2	općinski log	Top-10 dana	≥90%	
FUN-Z3 Popunjenost rubnog huba + shuttle redovi	Popunjenost rubnih hubova u 12:00–13:00 i vrijeme reda / protok shuttle prijevoza.	% / min / putnik-sat ⁻¹	Zona 3	Općina + shuttle operater	Top-10 dana	≥90% ili red >10 min	
FUN-Z4 Popunjenost pristupnih staza / obale	Popunjenost formalnih i neformalnih pristupnih točaka u 12:00–13:00 na Top-10 dana.	%	Zona 4	općinski log	Top-10 dana	≥90%	
Percepcija (doživljaj)	PER-Z1 Mini-indeks stanovnika Z1	Prosjek 4 pitanja (1–5): čistoća, noćna buka, mobilnost, ukupna uroda (stanovnici Z1).	1–5	Zona 1	Općina / TZO Vir (mikro-anketa)	post-sezona (1×)	<3,2
PER-Z2 Mini-indeks stanovnika Z2	Prosjek 4 pitanja (1–5): čistoća, noćna buka, mobilnost, ukupna uroda (stanovnici Z2).	1–5	Zona 2	Općina / TZO Vir	post-sezona	<3,2	
PER-Z3 Mini-indeks stanovnika Z3	Prosjek 4 pitanja (1–5): buka, prašina, promet, ukupna uroda (perimetarske ulice).	1–5	Zona 3	Općina / TZO Vir	post-sezona	<3,2	
PER-Z4 Mini-indeks prirodnog doživljaja	Prosjek 4 pitanja (1–5): čistoća, gužve, poštivanje pravila, ukupna uroda (posjetitelji/stanovnici/čuvari na pristupnim točkama).	1–5	Zona 4	Općina / TZO Vir	post-sezona	<3,2	

Prilog 2 - Definicije pokazatelja i instrumenti anketiranje

Aspekt	Indikator (šifra)	Operativna definicija	Jedinica	Zona	Izvor / vlasnik podataka	Učestalost	Upozoravajuća razina (na slajdovima)
Infrastruktura / okoliš	INF-WS (Z1–Z3) Opterećenje vodoopskrbe / odvodnje	Najveći izmjereni protok u odnosu na projektirani kapacitet tijekom 10 najopakiranijih dana (UPOV / segment).	% kapaciteta	Z1–Z3	Komunalni/komunalni operator	Top-10 dana	≥85% kontinuirano.
	INF-WAS-Z2 Korištenje ruta za otpad / prelijevanja	Korištenje ruta tijekom najopakiranijih dana + bilješke o prelijevanju na ključnim točkama.	% / bilješke	Zona 2	Komunalni operator	Top-10 dana	≥85% ili ponovljena prelijevanja.
	INF-WAS-Z3 Korištenje pretovarnih točaka	Korištenje pretovarnih točaka / čvorišta + bilješke o prelijevanju.	% / bilješke	Zona 3	Komunalni operator	Top-10 dana	≥85% ili prelijevanja.
	INF-NAT-Z4 Korištenje kanti / WC-a + bilježenje incidenata	Korištenje kanti/WC-a na pristupnim točkama; evidencija požara, spašavanja, ilegalnog kampiranja, erozije i zatvaranja staza.	% / broj	Zona 4	Komunalni operator + Civilna zaštita / rendžeri	Top-10 dana (+ kontinuirano za incidente)	≥85% (korištenje) ili ≥3 incidenata u jednom danu / bilo koji incident visoke ozbiljnosti.

2.2 Anketni instrumenti (spremni za provedbu)

2.2.1 Mini- indeks stanovnika (Zone 1–3)

Tko/gdje: Stanovnici koji žive u zoni ili uz zonu (Z1–Z3).

Kada: Nakon sezone (rujan), online + kratke ankete na ulici.

Skala: 1=Vrlo loše 2=Loše · 3=Prihvatljivo · 4=Dobro · 5=Odlično.

Prag upozorenja: Prosjek <3.2 aktivira upozorenje za zonu.

Pitanja (pitaju se sva četiri):

1. Čistoća mojih ulica i javnih prostora tijekom špice sezone bila je... (1–5)
2. Noćna buka u kvartu gdje živim tijekom špice sezone bila je... (1–5; po potrebi obrnuto kodiranje)
3. Mobilnost/parkiranje u mojem kvartu tijekom špice sezone bilo je... (1–5)
4. Opći osjećaj ugone života u mojem kvartu tijekom špice sezone bio je... (1–5)

Napomene za administraciju: Svaki odgovor označiti **zonom stanovanja**; Cilj: **n ≥ 150** na razini otoka, s minimalno **n ≥ 30 po zoni** u prvoj godini; Objavljivati samo agregirane rezultate. (Podudara se s “službenom mikro-anketom” spomenutom na slajdovima.)

Prilog 2 — Definicije pokazatelja i instrumenti anketiranje

2.2.2 Mini-indeks prirodnog komfora (Zona 4)

Tko/gdje: Posjetitelji, stanovnici i redari na pristupnim točkama **Zone 4** (početne točke staza/obalni pristupi).

Kada: Nakon sezone (rujan); kratka presretanja na pristupnim točkama + QR plakat.

Skala: 1–5 kao i prije.

Prag upozorenja: Prosjek <3,2 aktivira upozorenje za zonu.

Pitanja (postaviti sva četiri):

1. Čistoća ovog lokaliteta tijekom vrhunca sezone bila je... (1–5)
2. Gužva na ovom lokalitetu tijekom vrhunca sezone bila je... (1–5)
3. Posjetitelji su poštovali pravila lokacije (vatra/kampiranje/staze) tijekom vrhunca sezone... (1–5)
4. Ukupna udobnost/sigurnost na ovom lokalitetu tijekom vrhunca sezone bila je... (1–5)

Napomena za administratore: Označiti podatke prema pristupnoj točki; kombinirati s dnevnikom incidenata i podacima o korištenju otpada/sanitarija za interpretaciju na slajdu Z4. (Usklađeno s tablicom/tekstom za Z4.)

2.3 Bodovanje i primjena „semafora“

- Izračunati svaki mini-indeks kao jednostavan prosjek (1–5).
- Primijeniti pravilo projekta: Crveno ako 2 ili više aspekta u zoni dosegnu razinu upozorenja; Žuto ako 1; Zeleno ako 0. Zabilježiti datume/lokacije vršnih opterećenja i jednu operativnu bilješku (pojavljuje se na slajdu zone).

2.4 Upravljanje podacima

Svi ulazni podaci su službeni: eVisitor/TZO Vir za INT-1; općinske evidencije parkirališta i parking-hubova za FUN; evidencije vodoopskrbe i odvodnje za INF-WS; komunalni operater za otpad; Civilna zaštita i redari za incidente; ankete provode TZO Vir i Općina. Nema redistribucije/estimacija prema zonama gdje ne postoje službene brojke; označiti N/A i prikupljati prospektivno (Top-10 dana, u vremenskom okviru od 12:00–13:00)

Prilog 3 — Vlasnici i učestalost podataka

3.1 Matrica vlasništva nad KPI-jevima (tko dostavlja što i koliko često)

KPI (aspekt)	Geografija	Primarni nositelj / izvor	Format	Učestalost	Postupak za vršne dane
Noćenja u vršnom mjesecu (INT)	Otok	TZO Vir / eVisitor	Mjesečno XLS/CSV	Mjesečno (naročito srpanj–kolovoz)	n/p (samo kontekstualni podatak)
Javna parkirališta, popunjenost u podne (FUN)	Z1	Općina / Vir turizam d.o.o. (obilježena Z1 parkirališta)	Evidencijski list → XLS	Top-10 vršnih dana, 12:00–13:00	Jedno brojanje od 60 minuta po lokaciji; fotografija ako ima prelijevanja
Ulica + parkirališna mjesta, popunjenost u podne (FUN)	Z2	Općina (odabrane ulice i parkirališta)	Evidencijski list → XLS	Top-10 dana, 12:00–13:00	Segmenti ulica + označena mjesta; bilješka o prelijevanju
Rubna parkirališta / shuttle – popunjenost i redovi (FUN)	Z3	Općina + shuttle operater	Brojanje & dnevnik redova → XLS	Top-10 dana, 12:00–13:00	Postotak popunjenosti; broj minuta čekanja / protok
Pristupne točke obale/staza – popunjenost (FUN)	Z4	Općina (pristupne točke)	Evidencijski list → XLS	Top-10 dana, 12:00–13:00	Popunjenost pristupa/parkirališta; foto-bilješka o prelijevanju
Mini-indeks rezidenata (PER)	Z1–Z3	Općina / TZO Vir (službena mikro-anketa)	CSV (anonimizirano)	Post-sezona (1×)	4 pitanja (1–5); označiti zonu stanovanja
Mini-indeks prirodnog komfora (PER)	Z4	Općina / TZO Vir (intercept + QR)	CSV (anonimizirano)	Post-sezona (1×)	4 pitanja (1–5); označiti pristupnu točku
Vršno opterećenje vode/otpada (INF)	Z1–Z3 (segment/postrojenje)	Komunalni/utility operater	XLS / PDF izvoz	Top-10 dana (vršni snapshot)	% projektiranog kapaciteta u vršnom satu
Rute otpada / transfer + prelijevanja (INF)	Z2–Z3	Komunalni operater / Vir turizam ops	Evidencijski list → XLS	Top-10 dana	Popunjenost %; prelijevanje / dodatne rute

Napomene o metodi: Top-10 najopterećenijih dana odabiru se jednom godišnje za cijeli otok i primjenjuju na sve zone, uz jedinstveni vremenski okvir mjerenja od 12:00 do 13:00. Koriste se isključivo službeni statistički podaci te općinske, komunalne i infrastrukturne evidencije, bez ikakvih procjena ili redistribucije podataka među zonama. Ako za pojedinu zonu ne postoji službena vrijednost, označava se kao N/A i planira se njezino perspektivno prikupljanje u idućoj sezoni.

Prilog 3 — Vlasnici i učestalost podataka

3.2 Evidencija i pohrana (ponovljivost)

- **Tjedno u sezoni (srpanj–kolovoz):** nositelji unose brojanja parkirališta/čvorišta, redove shuttle prijevoza, bilješke o iskorištenosti otpada i sve incidente u zajedničku mapu (ulaz za Dashboard). TZO Vir mjesečno unosi kontekst eVisitora.
- **Post-sezona (rujan):** TZO Vir/Općina provodi rezidentne i prirodne mini-ankete; komunalna poduzeća dostavljaju vršne opterećenosti za Top-10 dana; komunalni operater sastavlja bilješke o prelijevanju/izvanrednim rutama.
- **Kvartalno:** vlasnici KPI-jeva sastaju se radi kratke revizije Dashboarda, dogovora korekcija i ritma objava.

3.3 Ritmovi ažuriranja i odgovornosti

- **Izvorne datoteke:** svaki KPI ima svoju mapu i točan naziv datoteke: GGGG-MM-DD_zona_vrsta objekta_KPI.xlsx/pdf. Fotografije prelijevanja/redova spremljene su uz isti naziv datoteke.
- **Službeni zapis:** “Destination Data Dashboard” je sloj agregacije; izvorne datoteke ostaju službeni zapis u mapama vlasnika. Dashboard prikazuje tjedni javni status (plaže/usluge) i interni operativni prikaz (otpad/pritužbe/održavanje).
- **Pristup:** općinski IT daje prava uređivanja vlasnicima; vodstvo ima read-only pristup; odabrani javni indikatori mogu se prikazivati tijekom sezone (npr. status plaža).

3.4 Objave i godišnje izvješće

- **Kada:** listopad/studeni svake godine (nakon postsezonskih anketa).
- **Što objaviti (6 stranica):** Sažetak i „semafor” po zoni, Metodologija (link na Prilog 1), Rezultati po aspektu (Top-10 nalazi + prosjeci anketa), Kritične točke i incidenti, Preporuke za iduću sezonu (kao na slajdovima) te Vlasnike podataka i ritam ažuriranja
- **Gdje:** učitava se na web Općine/TZO Vir; ključni naglasci preslikani su u javni prikaz Dashboarda

3.5 Provjere i godišnje ažuriranje

- **Unakrsne provjere:** usporediti opterećenja parkirališta s redovima shuttlea; vršne opterećenosti vode s kvarovima/žalbama; “vruće ulice” iz anketa s izmjerenom saturacijom rubnjaka. Bilježiti sve razlike u kvartalnoj reviziji.
- **Promjene:** svaka promjena definicije KPI-ja, vlasnika ili praga bilježi se u Change Log bloku na Dashboardu i referencira u sljedećem godišnjem "Capacity Reportu

Prilog 4 — Obrasci & Pragovi

4.1 Globalni pragovi i pravilo statusa

- **Parkirališta / čvorišta / pristupi (Funkcioniranje):** $\geq 90\%$ popunjenosti u podne na Top-10 vršnih dana aktivira upozorenje (u Z3 upozorenje aktivira i red dulji od 10 minuta).
- **Percepcija (mini-indeksi):** $< 3,2$ / prosjek 5 pitanja aktivira upozorenje.
- **Voda/kanalizacija (Infrastruktura):** $\geq 85\%$ projektiranog kapaciteta tijekom vršnog opterećenja aktivira upozorenje.
- **Otpad/sanitarije (Z2–Z4):** $\geq 85\%$ iskorištenosti ili ponovljene bilješke o prelijevanju aktiviraju upozorenje.
- **Incidenti (Z4):** ≥ 3 incidenta u jednom vršnom danu ili bilo koji incident visoke ozbiljnosti (požar/spasilačka intervencija) aktivira upozorenje.

Semafora klasifikacija (po zoni): **Crveno** ako ≥ 2 aspekta u zoni dosegnu prag upozorenja, **Žuto** ako 1, **Zeleno** ako 0. Zabilježiti datume/lokacije povišenih vrijednosti + jednu operativnu bilješku (uzrok/ublažavanje).

Metodološke konstante: Top-10 najopterećenijih dana dana koristi se za sve zone; vremenski okvir za mjerenje u danu je **12:00–13:00**; koriste se samo službena statistika i operativni logovi; kad zona nema službenu vrijednost → označiti **N/A** i prikupljati prospektivno sljedeće sezone.

4.2 Obrasci za dane najveće posjećenosti

Obrazac 1 — Parkirališta / Čvorišta / Polazišta (Funkcioniranje)

Namjena: u Z1 (javna parkirališta), Z2 (ulična parkirna mjesta + potpisana parkirna mjesta), Z3 (rubna parkirna čvorišta / prelijevanje + vrijeme čekanja), Z4 (pristupi stazama / obali).

Vremenski prozor brojanja: 12:00–13:00 na svaki od Top-10 dana najveće posjećenosti.

Polja koja je potrebno zabilježiti (jedan redak po lokaciji): Datum · Zona · ID lokacije / naziv · Potpisani kapacitet (broj mjesta) · Zauzeto u 12:30 · Stupanj popunjenosti % · Minute čekanja (samo Z3) · Bilješka o prelijevanju (DA/NE + gdje) · Inicijali brojača

Provjera upozorenja: označiti ako je popunjenost $\geq 90\%$ i ako su **>10 min čekanja** (Z3)

Obrazac 2 — Vršno opterećenje komunalnih sustava (Infrastruktura)

Namjena: u Z1–Z3 (uređaji za pročišćavanje otpadnih voda / segment blizu zone); Z4 gdje je relevantno za pristupne točke.

Vremenski prozor: dnevni vršni snapshot za svaki od Top-10 dana.

Polja: Datum · Zona · Segment/ID UPOV-a · Projektirani kapacitet (m^3/h ili l/s) · Izmjereni vršni protok · % kapaciteta · Bilješka o ispadima / incidentu · Inicijali operatera

Provjera upozorenja: označiti ako je $\geq 85\%$ opterećenja dosegnuto.

Prilog 4 — Obrasci & Pragovi

Obrazac 3 — Korištenje otpada / sanitarija i prelijevanja (Operativa/okoliš)

Primjena: Z2–Z3 (rute/transfer točke), Z4 (kante/WC-i na pristupnim točkama).

Vremenski okvir: 12:00–13:00 provjera Top-10 dana (+ bilješke o incidentima u bilo koje vrijeme).

Polja za unos: Datum · Zona · Ruta/Točka ID · Iskorištenost % (najbolji dostupni podatak) · Prelijevanje (D/N) · Dodatna odvozna tura dodana (D/N) · Fotografija snimljena (D/N) · Bilješke

Upozoravajuća razina: označiti $\geq 85\%$ ili bilo kakvo ponovljeno prelijevanje.

Obrazac 4 — Evidencija incidenata (Z4 priroda)

Primjena: Z4 prirodna/zaštićena područja (požari, spašavanja, ilegalno kampiranje, zatvaranja zbog erozije).

Vremenski okvir: kontinuirano; sažeti za Top-10 dana

Polja za unos: Datum i vrijeme · Pristupna točka / lokacija · Vrsta · Ozbiljnost (N/S/V) · Intervencija (jedinica) · Ishod · GPS / karta ref

Upozoravajuća razina: označiti ≥ 3 /dan ili bilo kakav incident visoke ozbiljnosti

Obrazac 5 — Mini-ankete (postsezona; skala 1–5)

Mini-indeks rezidenata (Z1–Z3): čistoća; noćna buka; mobilnost/parking; ukupna udobnost. Označiti **zonu stanovanja**.

Indeks prirodnog komfora (Z4): čistoća; gužva; poštivanje pravila; ukupna udobnost. Označiti **pristupnu točku**.

Okidač upozorenja: prosjek < 3.2 .

Administrativne bilješke službena mini-anketa; anonimizirani CSV; **bez retro-procjena**

4.3 Arhiviranje i ponovljivost (jedan paragraf za ispis na dnu svakog obrasca)

Svi zapisi pripadaju službenoj dokumentaciji za Modul 2. Spremaju se kao **GGGG-MM-DD_zona_lokacija_KPI.xlsx** (fotografije koriste isto osnovno ime).

Izvorne datoteke ostaju kod vlasnika; **Destinacijski Podatkovni Dashboard** koristi agregirane podatke za tjedne/kvartalne preglede te za **Godišnje izvješće o kapacitetu** (listopad/studeni)

Prilog 5 — Godišnje Izvješće o kapacitetu

5.1 Svrha & Opseg

Standardno godišnje izvješće koje objedinjuje pokazatelje kroz četiri aspekta po zoni (Intenzitet, Funkcioniranje, Doživljaj, Infrastruktura), klasificira status (Zeleno/Žuto/Crveno), evidentira povišene vrijednosti/opterećenja i incidente, te navodi potrebne **mjere za sljedeću sezonu** — u potpunosti usklađene s metodom i „pravilom semafora” iz Modula 2.

5.2 Struktura izvješća (naslovi koji se svake godine ponavljaju)

- Naslovnica i metapodaci** — Obuhvaćena godina; izvještajno razdoblje (Top-10 dana najveće posjećenosti + post-sezonski prozor za ankete); sastavljači i čuvari podataka; verzija/datum; korišteni izvori (eVisitor, komunalni/općinski/utiliti zapisi, ankete).
- Kontekst otoka** — Mjesečni dolasci/noćenja i udio srpanj–kolovoz (samo kontekst).
- Skup dana najveće posjećenosti** — Popis Top-10 dana korištenih u svim zonama (napomena: sredina dana = 12:00–13:00; samo službeni zapisi; bez retroaktivnih procjena).
- Stranice po zonama (Z1–Z4)** — Tablice indikatora, pragovi, status semafora, ključne točke (datumi/lokacije), kratka operativna bilješka i preporuka za sljedeću sezonu.
- Pravna provjera indikatora** — Kratka matrica koja prikazuje gdje su obvezni indikatori zabilježeni u Planu/ACR-u; obilježiti sva N/A s planom prikupljanja.
- Zaključci i mjere** — Konsolidirane akcije i sve međusobno vezane stavke (upravljanje, praznine u podacima). Povezati akcije s vlasnicima ritmova na Nadzornoj ploči. Prilozi — Izvozi tablica/izvora; sažeci anketa; zapisnici incidenata (Z4).

5.3 Predložak stranice zone (ponavlja se 4×)

Aspekt	Pokazatelj	Jedinica	Izvor / vlasnik	Kada	Upozorenje
Intenzitet (kontekst)	Noćenja u vršnom mjesecu (otok)	broj	TZO Vir / eVisitor	mjesečno (srpanj–kolovoz)	—
Funkcioniranje	Dnevna popunjenost parkinga/hubova (ili pristup trailhead-u u Z4)	% (minute čekanja u Z3)	Općina (+ operator)	Top-10, 12:00–13:00	≥90% (ili >10 min čekanja u Z3)
Doživljaj	Mini-indeks (Z1–Z3 stanovnici; Z4 „prirodni komfor“)	1–5	TZO Vir / Općina	post-sezona (1×)	<3,2
Infrastruktura	Vršno opterećenje vode/kanalizacije % (Z1–Z3) / Otpad & sanitarno + incidenti (Z4)	% / broj	Komunalno	Top-10	≥85% (ili ≥3 incidenta / bilo koji teški incident u Z4)

- **Status pravilo:** crveno ako ≥2 aspekta u zoni dosegnu prag upozorenja; žuto ako 1; zeleno ako 0.
- **Hotspoti:** bilježiti specifične datume/lokacije (ulica/lot/pristupna točka) + jednu rečenicu uzroka / preporuke za ublažavanje.

Prilog 5 — Godišnje Izvješće o kapacitetu

- **Pravilo statusa:** **crveno** ako je ≥ 2 upozorenja; **žuto** ako **1**; **zeleno** ako **0**.
- **Kritične točke:** zabilježiti specifične datume/lokacije (parcela/segment/pristupna točka), dodati uzrok/ublažavanje problema u jednoj rečenici.
- **Nastavak za sljedeću sezonu:** kopirati scenarij (playbook) za zonu sa *slidea* (npr.) (e.g., **Parking $\geq 90\%$ → parking zone+ shuttle; Indeks stanovnika < 3.2 → tihi sati i dodatno čišćenje; Komunalije $\geq 85\%$ → raspodjela opterećenja**; za Zonu 4 dodati prijenosne WC-e/kante, smjene redara, mikro-zatvaranja prema potrebi.

5.4 Pragovi i metode

- **Parking/čvorišta/pristupi:** upozorenje pri $\geq 90\%$ popunjenosti u podne tijekom **Top-10 dana** (plus > 10 min čekanja u Z3).
- **Indeksi percepcije:** upozorenje pri $< 3,2 / 5$.
- **Voda/kanalizacija:** upozorenje pri $\geq 85\%$ projektiranog kapaciteta (održano).
- **Otpad/sanitarije i incidenti (Z4):** $\geq 85\%$ iskorištenosti ili ponovljena prelijevanja; $\geq 3/\text{dan}$ ili bilo koji incident visokog intenziteta.
- **Semafor-pravilo:** **Crveno** ako ≥ 2 upozorenja; **Žuto** = 1; **Zeleno** = 0 upozorenja.
- **Metodni konstanti:** Top-10 dana primijenjeni na sve zone; sredina dana = **12:00–13:00**; **samo službena statistika/evidencije**; bez retro procjena.

5.5 Protok podataka i nositelji (povezano s Podatkovnim Dashboardom)

Pripremiti unose za **Destinacijski Podatkovni Dashboard**: nositelji, tjedni/mjesečni ritmovi i kvartalni KPI pregled; početi s postojećim tablicama/evidencijama (TZ statistike, evidencije, pritužbe/buka, stanje plaža/usluga)).

Minimum:

- **TZO Vir:** eVisitor mjesečno (kontekst).
- **Općina / Vir turizam:** brojanja parkirališta/čvorišta (Top-10), pritužbe/buka.
- **Komunalno poduzeće:** ekstrakti vršnog opterećenja vode/kanalizacije (Top-10).
- **Komunalni operator + redari:** iskorištenost otpada/sanitarija i incidenti (Top-10 + kontinuirano za Z4).

A5.6 QA kontrolna lista (prije objave)

- **Potpunost:** sve četiri leće po zoni; sve što nedostaje označiti kao N/A uz plan prikupljanja.
- **Dosljednost:** pragovi primijenjeni točno kako je definirano u Modulu 2; datumi/lokacije povi[enih vrijednosti uredno zabilježeni.

Prilog 5 — Godišnje Izvješće o kapacitetu

- **Sljedivost** (Traceability): Svaka brojka mora imati izvornu datoteku (izvoz/dnevnik/CSV iz ankete) pohranjenu sa standardnim nazivom.
- **Razumnost/jasnoća** (Reasonableness): Križno provjeriti opterećenja u odnosu na incidente/pritužbe; uskladiti anomalije u bilješci u jednom retku.
- **Potpis** (Sign-off): Općina, TZO Vir i komunalna poduzeća potvrđuju svoje skupove podataka.

5.7 Objava & Kalendar.

- **Kada**: Listopad/Studeni, nakon anketa po završetku sezone.
- **Gdje**: Web stranice Općine/TZO Vir; ključni naglasci preslikani na javni pregled Nadzorne Podatkovne ploče (oznake za plaže/usluge).
- **Povezivanje s ciljevima**: Referenca na cilj za 2030. godinu: "Nijedna zona ne smije premašiti kapacitet tijekom vrhunca sezone."

5.8 Sažetak zone na jednoj stranici (predložak za ispis)

Zona X — [ime] | Godina

Status: Zeleno Žuto Crveno

Aktivirani okidači (Triggers hit): [indikator + datum/lokacija]

Operativna bilješka (1 linija): [uzrok/ublažavanje]

Akcije za sljedeću sezonu: [lista 2–4 iz priručnika postupaka]

Vlasnici i rokovi za akcije: [tko/kada]

Prilog 6 — Pravna usklađenost(NN 112/2024)

6.1 Opseg i Zakon o zoniranju (Zakon: definiranje područja upravljanja i rationale)

- **Što zakon traži:** Razgraničiti funkcionalne zone i opravdati granice na temelju službenih planova.
- **Kako usklađujemo:** Koriste se četiri funkcionalne zone (Z1–Z4) definirane na slojevima Općinskog prostornog plana (namjena zemljišta, intenzitet, priobalni pojas, infrastruktura) i koriste se dosljedno kao okvir za procjenu. Vidi "Zoniranje za kapacitet" u skladu s NN 112/2024 i metodom u Poglavlju 2.

6.2 Zakon o skupu pokazatelja (Zakon: praćenje prometa, funkcionalnost, percepcija, infrastruktura)

- **Što zakon traži:** Uravnotežen skup pokazatelja koji pokrivaju korištenje/intenzitet, funkcioniranje sustava, percepciju zajednice/posjetitelja i ograničenja infrastrukture.
- **Kako usklađujemo:** Svaka zona koristi ista četiri sloja/skupa: Intenzitet (kontekst: vrhunac sezone - mjesečni pregledi), Funkcioniranje (iskorištenost parkinga na 1–4 vršna dana), Percepcija (mini-indeks stanovnika) i Infrastruktura (opterećenje kanalizacije/vodoopskrbe u vršnim danima). Točna struktura i minimumi navedeni su za Zone 1–4 i ponovljeni u metodi.

6.4 Upravljanje podacima i Metode (Zakon: službeni izvori, nema ad-hoc procjena, učestalost)

- **Što zakon traži:** Koristiti službene statistike/dnevnike; definirati učestalost; izbjeći preraspodjelu/procjenu gdje podaci nisu objavljeni; ispuniti rupe u podacima sljedećom sezonom.
- **Kako usklađujemo:** Metoda navodi: fokus na prosljeđivanju podataka; nema retroaktivnih procjena; samo eVisitor/CBS + komunalije/dnevnic; ako podaci za razinu zone nisu objavljeni, bilježi se N/P i postavlja jednostavna prikupljanja za sljedeću sezonu. Ažuriranja ritmova (vršni dani; mjesečno; podsezona) navedena su u Tabelama zona.

6.5 Izvještavanje i povratna petlja (Zakon: godišnje izvješće; preporuke; transparentnost)

- **Što zakon traži:** Sastaviti godišnje izvješće o kapacitetu s rezultatima po zonama, odlukama i mjerama za sljedeću sezonu.
- **Kako usklađujemo:** Predložak Godišnjeg izvješća o kapacitetu (Prilog 5) konsolidira rezultate zone, status, kritične točke i akcije; Poglavlje 2 povezuje nalaze s "zaštitnom ogradom za 2030." ("no zone exceeds capacity in peak season."). Prikaz na nadzornoj ploči (Destination Data Dashboard) operacionalizira rutinsko praćenje i javnu objavu statusa.

6.6 Upravljanje i uloge (Zakon: određivanje vlasništva i suradnja s komunalijama/DMO)

- **Što zakon traži:** Identificirati vlasnike podataka i odgovorne osobe.
- **Kako usklađujemo:** Uloge se pojavljuju u Poglavlju 1 Organizacijska struktura (Općina, TZO Vir, Vir turizam d.o.o., komunalije) i u Projektu "Definiranje KPI-ja i vlasnika; tjedni/mjesečni ritmovi." Prilog 3 (Podaci vlasnici, učestalost i zapisi) povezuje ovo u sažetak na jednoj stranici.

Prilog 6 — Pravna usklađenost(NN 112/2024)

6.7 Karta sljedivosti (reference u ovom prilogu)

- **Annex 1** (Metoda & Zoniranje) → 6.1, 6.4
- **Annex 2** (Definicije pokazatelja & Instrumenti anketiranja) → 6.2, 6.3
- **Annex 3** (Vlasnici i učestalost podataka) → 6.4, 6.6
- **Annex 4** (Obrasci & Pragovi) → 6.3
- **Annex 5** (Godišnje Izvješće o kapacitetu) → 6.5.

A6.8 Izjava o usklađenosti (Sažetak)

Poglavlje 2 i Prilozi 1–5 Plana upravljanja destinacijom (PUD) ispunjavaju minimalne zahtjeve NN 112/2024: zakonito utemeljene zone; skup pokazatelja s četiri područja (aspekta) i objavljenim pragovima; pravila za službene izvore podataka; transparentan status/klasifikacija; te godišnja petlja izvještavanja i djelovanja (akcija). Cilj za 2030. godinu nijedna zona ne smije premašiti kapacitet tijekom vrhunca sezone.